

= št. 20; 4/10.

GORISKA KNJILJNICA

Per 1395/2007

10029762, 20

COBISS

Colski časnik 2007

Interju

Srečko Rudolf -
fotograf iz Frate

Zgodila se je
"Duri" so odprte
Pestro na colskem
glasbenem odru

V središču

Colski časnik - 20 let zagnanosti
Desetletja tri PGD Col živi

IZDAJA DRUŠTVO TRILLEK

Col je v letošnjem poletju doživel prvi pravi rokovski koncert - množica obiskovalcev, ki jih je na Colsko soboto zvalil nastop legendarne velenjske skupine Šank Rock je presešla vsa pričakovanja organizatorjev.

Letošnjih konjskih dirk v Gozdu se je udeležilo nič manj kot 28 konjev in konjenikov od blizu in daleč.

Drobničji bal je letos prerasel v pisano, (skoraj) dvodnevno prireditev s številnimi pastirskimi igrami - med drugim so se ekipe pomerile tudi v izdelovanju figuric iz gline.

Colski časnik 2007

20. številka

Anja Rijavec: 8. razred OŠ Col

Urednica: Tanja Hladnik
Pomočnik: Lucijan Trošt

Uredništvo: Matjaž Bizjak, Ana Furlan, Franka Koren, Janez Kovšca, Silvan Praček, Simon Škvarč, Jernej Škvarč, Ana Tratnik

Lektoriranje: Barbara Benčina,
Tanja Hladnik

Oblikovanje in prelom:
Tina Štefancič

Naklada: 300 izvodov

Datum izida: 31. december 2007

Ana Trošt

Kazalo

<i>Vrednotenje</i>	5
• Colski časnik - 20 let zagnanosti.....	5
• Desetletja tri PGD Col živi.....	12
<i>Zgodila se je</i>	27
• »Duri« so odprte.....	27
• Drobničji bal prerasel v pastirske igre.....	30
• Kose so tudi letos »pele po starem«.....	32
• Pestro na colskem glasbenem odru.....	35
• Sto let v kraljestvu zlatoroga.....	37
<i>Intervju</i>	40
• Srečko Rudolf - fotograf iz Frate.....	40
<i>Pogled u zgodovino</i>	43
• Uničujoč požar na žagi leta 1962.....	43
<i>Potočnik</i>	49
• Neusmiljen polarni divjak Denali.....	49
<i>Župnija</i>	55
• Pogurni, vse ljudstvo v deželil.....	55
• Šeničarska kapelica na Križni Gori.....	58
• Poletni dnevi veselja ali Oratorij 2007.....	59
<i>Krajna skupnost</i>	61
• Prvo leto je mimo, led je prebit - pa se ozrimo nazaj in pogledimo v prihodnost.....	61
<i>Amoena šola</i>	64
• Zgode in prigode na »mavrični« šoli - OŠ Col v letih 2006/07.....	64
• Šola v naravi, november 2007.....	69
• Otroška ustvarjalnost v glini.....	72
<i>SD Gozd</i>	74
• Prenova avtobusne postaje v Gozdu.....	74
• Četrte tradicionalne konjske dirke.....	75
• Smučajmo malo drugače.....	78
• V pričakovanju bele zime.....	79
• O smučišču Ski Bor Črni Vrh.....	80
<i>Colčani</i>	82
• Naši ljudje po svetu.....	82
• »Moraš trpet', potem rata ta pravok«.....	86
• Poliška pastirca Zorka.....	90
<i>Napovedujemo</i>	92
• Fantje in možje, pojdite takoj domov, vojna bo!.....	92
<i>Guglanje po Colu</i>	94
<i>Jubilejna nagradna igra</i>	97
• Rebus.....	97
<i>Novilo uredništva</i>	98

DP 29. PGD / 2008

Colski časnik 2007 3

Leta dva (jst)

Razlika med dvema in dvajsetimi leti je ogromna. Gre za eno celo polnoletnost. Zakaj jo poudarjam? Preprosto - v rokah držite drugo številko, ki je nastala odkar aktivno sodelujem pri pripravi Colskega časnika, in nič manj kot 20. številka Colskega časnika v zgodovini. Ni kaj, številka je lepa in okrogla. Tako kot trije avtorji zapisov ob 20-letnici časnika, se tudi sama s kančkom nostalgije spominjam časov, ko sem bila iskreno najsrečnejša osnovnošolka na svetu, ko sem pred kakimi petnajstimi leti v Colskem časniku prebrala objavljeno svoje prvo kratko besedilo. Upam, da se bo vsaj približno tako počutila tudi mlada avtorica grafike, ki krasi jubilejno 20. številko ...

Na tem mestu se želim v imenu bralcev zahvaliti vsem članom prvega uredništva Colskega časnika, prvemu uredniku Sandiju in Lučotu, ki je nadaljeval njegovo delo, dolgoletnemu lektorju Francu, vsem članom poznejših uredništev ter vsem sodelavcem za 20 let trmaste zagnanosti in vztrajnosti. In nenazadnje, hvala letošnjemu uredništvu! Imen članov ne bom naštevala, saj si nas lahko ogledate na spodnji fotografiji - manjkata le Matjaž in Janez, zato pa smo na zadnji strani, bolj za šalo kot zares, ovekovečeni v polni postavi izpod svinčnika Ane Trošt.

Dragi bralci, upam da vam bo branje jubilejnega Colskega časnika v enako veselje, kot je bila nam njegova priprava. In da ne pozabim: vse morebitne pripombe, pohvale in graje, komentarje in predloge nam lahko po novem pošljete na elektronski naslov Colskega časnika, in sicer **colski.casnik@gmail.com**. Z veseljem pričakujemo vašo pošto!

Lanja Hladnik

Colski časnik - 20 let zagnanosti

Ko smo izdali prvi Colski časnik, se je na Colu začelo neko novo obdobje, obrnili smo nov nepopisan list v knjigi in se potem vsako leto trudili napisati novo poglavje. Col in okolica sta nam vedno dajala dovolj snovi in izzivov, skozi katere smo nenazadnje uresničevali tudi sami sebe. Vsaka številka je prinesla nekaj novega, obdelala nek nov, še neznan delček zgodovine in upam si trditi, da je prav vsaka številka Colskega časnika še vedno aktualna.

Seveda je časnik preživel tudi slabe čase. Bila so leta, ko je izšel samo zaradi požrtvovalnosti enega samega človeka, ki je videl dovolj daleč, da je v tem našel smisel in mu je tako uspelo prepričati tudi ostale. Kakorkoli že, časnik je preživel in pred nami je dvajseta številka. V človeški naravi je, da tisto grdo in neprijetno radi potisnemo v pozabo, ostanejo pa nam lepi spomini – in teh se je ob nastajanju Colskih časnikov nabralo kar precej. Še najlepši pa so spomini na nastajanje prve številke Colskega časnika.

Takrat si verjetno nihče izmed nas ni predstavljal, da bo dvajseta številka sploh kdaj izšla. O tem pravzaprav niti nismo razmišljali. Takrat nas je bila ena sama zagnanost; za seboj smo že imeli dve uspešni novoletni proslavi, kar nam je seveda dalo novega zagona. Hoteli pa smo še nekaj več, nekaj izvirnega, svojega. Ideja za časnik je prišla s Sandijeve strani. Takrat je bil zaposlen v Črnem vrhu, kjer mu je prišel v roke Črnovrščan, glasilo, ki je tam izhajalo vsako leto

ob novem letu. Ideja se nam je zdela dobra, toda nihče ni vedel, kako jo uresničiti. Spomladi leta 1988 pa se je Sandi zaposlil v Ajdovščini kot sekretar takratne OOZSMS Ajdovščina. Svojo pisarno je imel v stari Ricatovi vili v ajdovskem parku ob Hublju. Od svojega predhodnika je med drugim prevzel tudi izdajanje občinskega glasila *Glas mladih* in tako začel spoznavati uredniško delo ter sam potek izdelave glasila. Tako je postala ideja o izdaji našega časnika uresničljiva.

Že konec septembra smo se zbrali na prvem sestanku. Prisotni Sandi Škvarč, Marjan Peljhan, Janez Kovšca, Matjaž Bizjak in Simon Škvarč smo se začeli pogovarjati o vsebini in obliki časnika. Oblikovati smo začeli nek koncept, ki smo se ga z majhnimi spremembami držali pri vseh izdajah in se ga tudi še danes. Določili smo, kdo se bo s kom dogovoril za članek oziroma intervju, katere zunanje sodelavce bomo povabili, nekaj besed smo rekli tudi o naslovnici. Dotaknili smo se

tudi najvažnejšega vprašanja, in sicer kako projekt tudi finančno izpeljati. Seveda so bili to le prvi pogovori, le toliko da so se stvari premaknile iz mrtve točke. Pozneje smo se sestajali najmanj enkrat tedensko. Prvi časnik je bil pretežno zgodovinsko obarvan, sledili so aktualni dogodki, prispevki učencev Osnovne šole Col, bilo pa je tudi kar nekaj intervjujev.

Intervjuji so bili še posebej zanimivi; na nekatere smo se odpravili kar vsi skupaj. Tako je bilo tudi pri Jurjevih v Gozdu, kjer je bil naš sogovornik takratni predsednik Krajevne skupnosti Col Silvester Peljhan. Bila je lepa, toda mrzla zimska sobota in Silvestra smo dobesečno »sneli« s traktorja, ker se je ravno odpravljal pluzit cesto. Posedli smo v kuhinji okrog mize in Marjan je začel postavljati vprašanja, ki so bila mogoče nekoliko provokativna. Silvo se je pogumno spopadel z njimi, mi pa smo le nemo opazovali, kako mu debele kaplje potu polzijo preko čela in padajo na mizo ... Zanimiv je bil tudi intervju s Francem

Černigojem. Na vprašanja je ogovarjal tako tekoče in zbrano, kot da bi jih že poznal in se je odgovore le naučil na pamet. Na koncu pa je še on nam zastavil vprašanje. Presenetil nas je tudi Ivan Trošt, ki je, ko ga je prišel Marjan fotografirat, brez besed stekel modro delavsko » flajdo«, si umil roke in se usedel za pianino.

Tako so začeli počasi nastajati prispevki, ki pa so bili vsi v rokopisni obliki. Lahko si predstavljate, kako se je lektor Franc Černigoj namučil z vsemi mogočimi pisavami. Potem je bilo treba prispevke natipkati. Na srečo je imel Sandi takrat svojo tajnico, zdaj že pokojno Marjetko Kogoj, ki je prevzela to nalogo, pomagali pa sta ji še Milena Trbižan in Boža Volk, ki so bile tajnice takratnih DPO-jev, ki so imeli sedež v isti zgradbi. Nekaj prispevkov pa je natipkala tudi Ivica Hladnik, ki se je z veseljem odzvala na našo prošnjo.

Ko so bili vsi prispevki natipkani in izbrane vse fotografije, se je začelo najbolj zanimivo delo: oblikovanje strani. Zato smo se na neko decembrsko soboto vsi skupaj odpeljali v Ricatovo vilo v Ajdovščino in dobesedno okupirali Sandijevo pisarno ter veliko sejno sobo nedaleč od nje.

Najprej je bilo treba prispevke, ki so bili natipkani v stolpcih kot se za časnik spodobi, zelo natančno izrezati. Nato smo po veliki mizi v sejni sobi razgrnili šelešamerje. Vsak šelešamer je pomenil eno stran časnika in nanjo je bilo treba razvrstiti in prilepiti stolpce z besedili in seveda predvideti tudi prostor za naslov in morebitne fotografije. To je bilo dokaj zamudno delo, ki je od nas

terjalo natančnost, potrpežljivost in tudi iznajdljivost. Možnosti za popravni izpit namreč ni bilo.

V najlepšem spominu mi je ostalo oblikovanje strani s člankom o Razpotju. Razmišljali smo, kateri naslov bi zbor najboljše označil. Nekdo je predlagal *Bratci veseli vsi* in seveda smo se takoj strinjali. Toda takega naslova ne moreš napisati kar takole, naravnost: zato smo si omislili notno črtovje in nanj lepo valovito napisali naslov. Ostal je le še prostor za Ivanovo sliko in pod njo nekoliko večji naslov Razpotje. Na koncu strani pa je ostalo še nekaj prostora. Tedaj sem se domislil desetih resnic o zboru, ki sem si jih zapisal prejšnji večer, ko smo po pevskih vajah, ob kozarčku, bolj za šalo kot zares, razmišljali o delovanju zbora. In bilo je ravno dovolj, da smo zapolnili stran. Čisto na koncu smo dodali le še Ivanovo sliko, ki smo jo, vsebini primerno, obrnili z glavo navzdol.

Tako so nastajale strani druga za drugo. Z nekaterimi smo imeli velike težave, druge so nam kar same padle skupaj. Ves dan je minil v prijetnem, delavnem in ustvarjalnem vzdušju. Preden pa je bil časnik pripravljen za tisk, je bilo treba opraviti še ogromno drobnega dela, ki ga je v glavnem opravil Sandi sam.

Ko smo imeli časnik končno v rokah, smo bili seveda veseli in ponosni. Kako tudi ne, za tiste čase je bil to neverjeten podvig. Petim »škorcem« s Cola je uspelo skupaj spraviti pravi pravcati časnik, časnik, ki je govoril o naših krajih in naših ljudeh. Seveda se nismo zavedali veličine trenutka, niti tega, da je to le začetek neke zgodbe. Kaj vse je v skoraj dveh desetletjih

že našlo mesto v Colskem časniku, kaj vse je bilo iztrgano zanesljivi pozabi, koliko zgodbe, usod, fotografij ... in kaj vse še čaka, da izbrskamo iz arhivov in ljudskega spomina. Zato bi za konec napisal le še to, da smo lahko upravičeno ponosni na prvih dvajset izvodov Colskega časnika in da moramo to tradicijo obdržati in jo razvijati tudi v prihodnje.

Simon Škvarč

Avtorica prve in dolgoletne naslovnice Colskega časnika o začetkih in spremembah ...

Človekovo življenje je niz časovnih in prostorskih utrinkov v času. Danost rojstva tako sami nadgrajujemo v povezavi s soljudmi, največ s tistimi, ki so nam blizu. Ta oplemenitena srečanja nas določajo kot ljudi, posameznika kot človeka.

Pozen novembrski večer mi je ponudil popotovanje po niti spomina v danes že oddaljeno leto 1988 s preprosto razlago: ker ima vsak zakaj v odgovoru tudi svoj zato. Tokrat zato, ker me je pred nekaj dnevi po telefonu poklical Simon in me prosil za droben zapis o ... Čudež življenja! Človek resnično poseduje mnoge zmožnosti. V tistem trenutku, ko mi je Simon omenil Colski časnik, se je pred mojimi očmi pojavila naslovnica, ki sem jo pred dvajsetimi leti izoblikovala za prvo številko omenjenega časnika.

Nocoj imam pred seboj Colski časnik iz leta 2006. Brskam po njem. Zares, ponuja mi zanimivo branje. Naslovnica, seveda, ni več tista izpred dvajsetih let, ampak ustreza sodobnemu času. Lepo se je veseliti ob nadgradnji nečesa, kar je bilo začeto pred dvema desetletjema.

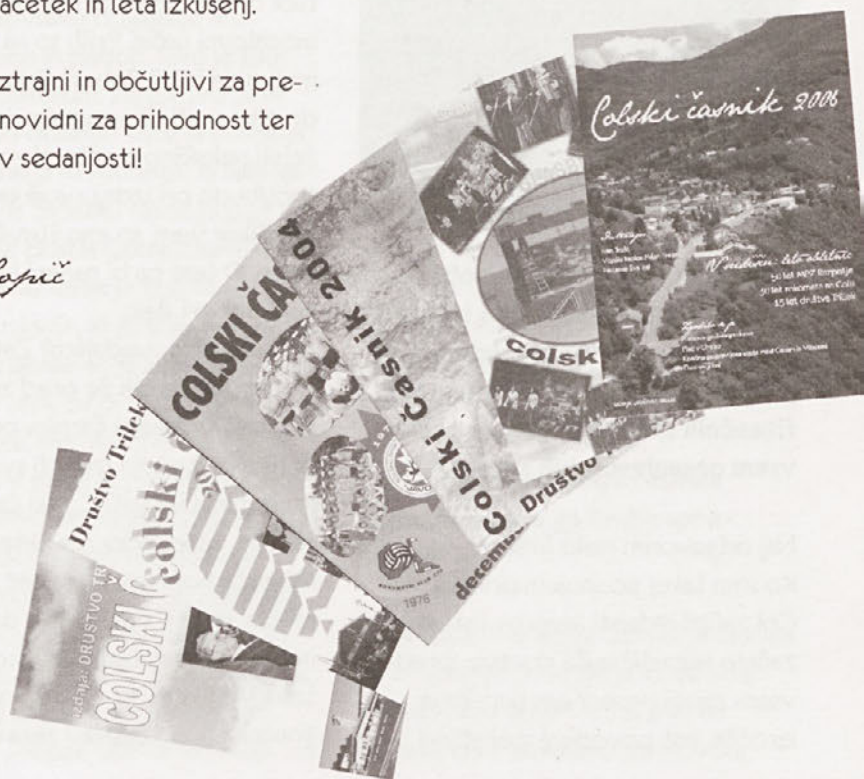
Prva naslovnica za Colski časnik je nastajala brez sodobnih tehničnih medijev in sredstev, prav preprosto. Osnutek je nastajal v tuš tehniki, z »latraset« črkami in nekaj fotografijami na paus papirju. Osnovni motiv je bil grad Trillek, šest fotografij - utrinkov s Cola, trnje in gartroža pa so nastopali v vlogi povezovalnih elementov. Tu so bili še drobni dotiki peresa in naslovnica je dobila »svoj obraz«,

ki so ga potem v enobarvnem tisku natisnili v takratnem Studiu Boscarol v Ajdovščini.

Colski časnik izpred dvajsetih let je bil poizkus - zrno, ki so ga z idejo in hotenjem dobro posejali mladi fantje s Cola: Sandi, Marjan, Simon, Lučo, Nace ... Ne morem se spomniti prav vseh, tako dolgo je že od takrat. Danes bi naslovnico oblikovala drugače, pa saj sem tudi sama drugačna. Danes tudi vaš Colski časnik nastaja drugače. Da je danes vsebinsko in oblikovno bolj dozorel, so bili nujno potrebni začetek in leta izkušenj.

Ostanite vztrajni in občutljivi za preteklost, jasnovidni za prihodnost ter ustvarjalni v sedanjosti!

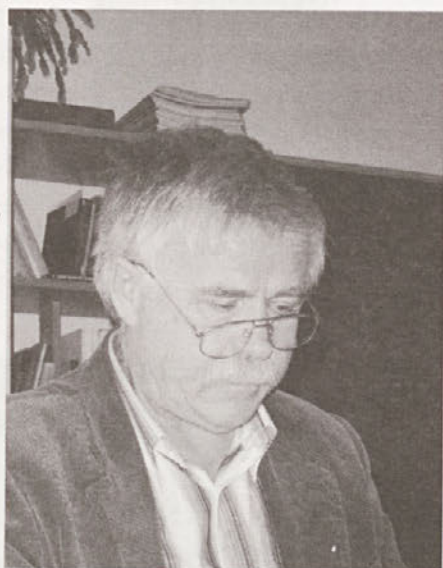
Silva Copić

Franc Černigoj: »Ko je začel izhajati Colski časnik sem bil vesel, prav res iskreno vesel.«

Dvajset let bo minilo konec decembra, dvajset dolgih let, kar je izšla prva številka Colskega časnika. Poleg Janeza Kovšca, Matjaža Bizjaka in Simona Škvarča je Franc Černigoj edini, ki je »zraven« že od vsega začetka. Lektoriranje je bila njegova glavna naloga, poleg tega pa se je na straneh časnika nekajkrat znašel kot intervjuvanec, pisec člankov, dobitnik Colske gartrože ...

Dvajset let nazaj si bil gonilna sila Javorovega lista, glasila OŠ Col, ki je zaznamovalo kraje, od koder hodijo učenci na colsko šolo, pa tudi širše se je zelo uveljavilo.

Kako si takrat gledal na pobudo mladincev, ki so začeli izdajati lokalni časopis? Navsezadnje tak projekt zahteva veliko, ne samo finančnih sredstev, pač pa predvsem organizacijskih sposobnosti.

Naj odgovorim malo širše ... Ko smo takoj po mojem prihodu na Col začeli izdajati Javorov list, se je začelo najrazličnejše gradivo, predvsem zapisi besednega ljudskega izročila, kot povodenj stekati od

vsepovsod, tako da nismo zmogli v krajšem času vsega objaviti. Kar po štiri številke v šolskem letu so izhajale. To so bile obsežne številke, čeprav smo zelo varčevali s prostorom. Kjer je ostajal najmanjši prazen prostorček, smo vstavili še kakšno drobno besedilce. V tretjem ali četrtem letu izhajanja smo izdali celo 5 števil, ena je izšla v poletnih počitnicah, vsaka je imela več kot 50 gosto tipkanih strani. Takrat so se pojavili mladeniči, ki so šele dobro končali osnovno šolo in so začutili so, da imajo marsikaj povedati tudi drugim, in to na nevsakdanji, leposlovni način. Prišli so na šolo, mislim da je bil Robert Bajc z Avžlaka, drugih se niti ne spomnim, in so želeli nekakšno mentorstvo, pomoč, spodbudo pri izdaji svojega časopisa. In kolikor vem, so eno številko celo izdali. O tem pa bi največ lahko povedal Robert Bajc.

Zakaj to pripovedujem? Zato, da povem, da so bili že pred začetkom izhajanja Colskega časnika poskusi, da bi tudi izven šole izdajali svoje glasilo. Ko je začel izhajati Colski časnik, sem bil vesel, prav res iskreno vesel. Mogoče bom rekel preveč, ampak mislim, da je Colski časnik do neke mere povezan tudi z Javorovim listom. Veliko tistih, ki so kasneje postali gonilna sila pri časniku, sem poučeval,

mnogi so bili člani dopisniškega krožka, in čisto mogoče je, da se jih je kaj, mogoče podzavestno, »prijelo«. Ne vseh, ker so mi, tisti malo starejši: Sandi, Marjan, Janko, ... kot učitelju 'ušli'.

Kasneje, ko so zraven prihajali mlajši, pa so prej večinoma vsi sodelovali pri Javorovem listu.

Vesel sem bil novega časnika, res, tako da nisem niti malo pomišljal, da ne bi, ko so me vprašali, če bi lektoriral časnik.

Če prav razumem, časnika nisi »vzel« kot preveliko konkurenco?

(Smeh) ... Ne, ne. Zakaj pa ne bi izhajalo več časnikov? In še – Colski časnik je popolnoma drugače zasnovan, kot je bil Javorov list, ki je bil v začetku predvsem etnološko glasilo. Šele kasneje smo se poizkusili v drugih zvrsteh, novinarskih in drugih, medtem ko je Colski časnik odsev kraja in določenega časa, pravzaprav, posameznega trenutka v času.

Od samega začetka si zraven. Poleg Sandija, Marjana na žalost ni več, najbolj dobro veš, kako je časnik nastajal. Bil si med tistimi, ki ste ga prebrali še v »surovem stanju«, še preden je sploh izšel.

Verjetno si imel kdaj kakšne pomisleke o vsebini, kvaliteti člankov ...

Kako bi sedaj, po tolikem času, ocenil nastajanje časnika?

Predvsem je bil pri vseh sodelujočih prisoten velik entuziazem, to prav gotovo. Neka zagnanost, hotenje, da bi nekaj naredili, nekaj svojega izpovedali in povedali. Najbolj mi je ostalo v spominu, ne vem točno, katero številko smo delali, kako smo v Rizzattijevi vili v Ajdovščini, kjer je bil Sandi mladinski funkcionar in je lahko uporabljal prostore, ročno sestavljali stran za stranjo. Pri prvih številkah je bilo potrebno veliko ročnega, natančnega dela.

Danes, kot lektor, ko gledam in berem stare Colske časnike, vidim, da nam je »ušla« marsikatera pravopisna napaka, oziroma, je nastala naknadno, ker – to moram poudariti, čisto vseh stvari tudi nisem dobil na lekturo, preden so šle v tisk. Kar nekaj prispevkov je namreč nastalo zadnji trenutek. Ti, kot dolgoletni urednik, dobro veš, kako je treba pisce člankov spodbujati, kako odlašajo do zadnjega trenutka. Seveda je to, ko v sebi »melješ«, kaj boš napisal, ko odlašaj in odlašaj do zadnjega trenutka, del ustvarjalnega procesa. Ko pa te čas prisili, v enem zamahu napišeš tisto. Kot sem že rekel, sem dobil določene prispevke zadnji trenutek na mizo. Takrat se je popravljalo še »peš«, s popravnimi znamenji, vseh popravkov se kasneje, pri pripravi končne verzije članka, mogoče ni niti vneslo v tekst, ker je bila časovna stiska prevelika. Čeprav sem v kolofonu vseh časnikov napisan kot lektor, pa bi se danes nekaterim prispevkom kot lektor rad odpovedal. Pa se ne da pomagati.

Sporočilne in dokumentarne vrednosti časnik zaradi tega nima nič manjše. Dokumentarno – kot odsev časovne stiske pri nastajanju – ima morda še večjo.

Najhujše pa je bilo pri zadnji številki, tako se mi zdi, preden sem začel popravljati direktno v računalnik. Ne vem točno, katera je bila, vem pa, da je bilo ogromno drobnih napak, ki sem jih popravljaj »peš« in se vse kasneje v naglici niti niso vnesle v tekste; nekaj besedila se je dodajalo, kaj malega pa sem tudi sam spregledal. Vsak prispevek bi moral biti vsaj dvakrat pregledan, ampak v tisti časovni stiski – kdo si je pa to lahko privoščil?

Pred sabo imaš prvih trinajst številčk časnika, vezanega v knjigo. Ali vidiš, razen v tehnologiji postavljanja besedila, kakšen napredek, ali pa časnik bolj ali manj stagnira?

Vsaka stvar, vsako dogajanje ima svoje vzpone in padce. Tako je tudi s Colskim časnikom. Zagotovo se še dolgo ne bo doseglo tistega svežega elementarnega navdušenja, ki sem ga omenil že na začetku najinega pogovora. Z leti je postal Colski časnik bolj »umirjen«, »razlik« se je bolj na široko. S prihodom mladih, ki so v zadnjem času prevzeli urejanje, se je spet pognal kvišku. Ne vem, če bi izpostavil katero obdobje, kjer naj bi časnik stagniral. Se pa v posameznih številkah čuti zasičenost ustvarjalcev, nekakšno krizo. Kot bi bile določene stvari narejene bolj na silo. To veš verjetno najbolj sam, saj si bil v situaciji, ko je dejansko šlo za 'biti ali ne biti' časnika. Ta stiska se opazi in se odraža tudi na vsebini. Ampak, vse to je časnik

prebrodil in sedaj, ko so vzeli v svoje roke zadevo mladi, bodo zagotovo vanj vtakali, to je bilo čutiti že pri lanski številki, nove ideje. Čeprav se mi pri lanski številki zdi škoda, da je bil tekstovni del, pri vsej tehniki, ki je na razpolago, na nekaterih straneh slabše čitljiv. Vsebinsko pa je bila številka izjemno bogata in oblikovno sveža. Mislim, da v negativnem smislu ni potrebno izpostavljati nobenega obdobja. Vse se je odvijalo po zakonitostih rasti vsega živega, kar seveda Colski časnik še kako je.

Ali si takrat, ko ste pripravljali prvo številko, pomislil, da se bo časnik obdržal celih 20 let?

O tem sploh nisem razmišljal. Človek pač dela in ne razmišlja, koliko časa bo kaj trajalo. Zagotovo pa po nekaj letih intenzivnega dogajanja pomisliš: Koliko je še energije, koliko je še snovi? Ta zadnja misel me je obšla ob pomoči pri urejanju časnika Gora, pri katerem tudi sodelujem že od začetka. Na Predmeji, v Društvu Gora, izdajamo po štiri obsežne številke na leto. Zadnja leta sem včasih pomislil, da bo snovi morebiti zmanjkalo. A gradiva ne zmanjka, vedno so nove in nove teme, novi in novi ljudje, ki hočejo v Gori kaj povedati. Časniki, kot sta Colski časnik in Gora, izhajajo iz zelo vitalnih okolij, so odraz tistega pravega življenja, ki ne usahne.

Koliko je za življenje časnika pomembno, da ga ljudje sprejmejo?

To je tisto – če ljudje Colskega časnika ne bi sprejeli za svojega, bi že kdaj usahnil, prav gotovo. Čakanje na to, kdaj bo izšla naslednja številka,

pravzaprav, ko z nekim notranjim vznemirjenjem in radovednostjo čakaš na Novoletno proslavo, je to že del obreda: zraven vstopnice kupiš še Colski časnik. Izide pač v zelo primernem času, ko imajo ljudje med prazniki dovolj časa, da ga preberejo. To je hkrati tudi nekakšna osebna in kolektivna inventura za nazaj, za preteklo leto. In kdo ne bo prebral tistega, kar se tiče mogoče tudi njega samega ali njegovih bližnjih, sosedov in sokrajanov? In prav zaradi tega sem prepričan, da bo časnik živel še naprej. Ker je odraz realnega živlega življenja. Ker ga bralci pričakujemo in čakamo.

... to se pa lepo sliši, ...

... prav gotovo. Ob tem se spomnim na podoben primer, ki je sicer vezan na Javorov list, a dovolj nazorno kaže to, o čemer sem govoril. Naša bivša učenka Marjetko Lemut je srečala Franca Škvarčeva. Takrat že nekaj časa ni izšla nobena številka, zato jo je pobarala: »Ma, kaj bo prišla še kakšna številka tistega vašega lista?«

V uredništvu so pretežno mladi ljudje, tvoja šola. Kaj bi jim kot »človek izkušenj« priporočal, razen dela seveda?

Nikoli ne smeš nobenemu naravnost sugerirati, vsiljevati svoje volje. Oni bodo našli svojo pot, pa če jim jaz kaj rečem ali ne. In prav je tako. Bog varuj, če bi se zgedovali le v preteklosti, skušali koga ali kaj posnemati. Seveda je prav, da se ozrejo na prehojene poti prednikov, dobijo tam kakšno idejo, ampak v svet bodo šli čisto po svoje, po svoji poti. Nekako tako, kot pravi pesnik Fritz: Mladost noče skozi

tista vrata, skozi katera je odšel že ata ... In, kot sem že rekel, prav je tako.

Kako gledaš na »dopisniško službo«? Naš časnik se je dolga leta ubadal s problemom pomanjkanja dopisnikov. Kako vidiš ti ta problem? Med neformalnimi pogovori marsikdo reče, da se čuti dovolj sposobnega, da bi napisal članek, ko pa je treba obljubo uresničiti, naenkrat odpove. Zakaj?

Ja, dokler se ne lotiš pisanja, se zdi deva precej enostavna. Ko pa začneš, kar naenkrat ugotoviš, da le ni tako enostavno preliti na papir tistega, kar ti »roji« po glavi. In tako kot sem že prej rekel, ima pisanje več stopenj. Najprej v sebi premetavaš tisto, o čemer nameravaš pisati, misliš na to tudi ponoči, ko se zbudiš, na poti v službo ... Potem se ti pa kar naenkrat odpre, kar pomeni, da se je v tebi nakopičilo že dovolj energije, ki bo kasneje prispevala, da besedilo nastane. Le-to se nato kar »samo napiše«, v enem zamahu. In mogoče se ljudje ustrašijo prav tega, prav te blokade pred začetkom pisanja, ker ne vedo, da je to del ustvarjalnega procesa. Sodelavce je seveda treba iskati vse leto, ko se karkoli zgodi ali dogaja, je treba nekemu reči: »O tem boš napisal članek za časnik!« In ga nato še večkrat spomniti na obljubo.

Ali se lahko postaviš v vlogo urednika Colskega časnika?

Mislím, da ne. Nikoli nisem razmišljal o tem, kako bi ga urejal, če bi ga. O tem bi začel razmišljati tisti trenutek, ko bi bil postavljen pred dejstvo. Svoj pečat bi mu seveda vtisnil. Vsak ured-

nik da časniku svoj pečat. Glede na to, kako je zasnovan, bistvenih sprememb niti ne bi mogel narediti. Če bi ga hotel res korenito spremeniti, bi pa že moral poseči v samo zasnovo časnika.

Še zaključna beseda za bralce Colskega Časnika?

... (Tišina ...)

... mogoče priporočilo bralcem: "Berite Colski časnik!"

... (Smeh...) To vprašanje pa res ni potrebno, zato tudi odgovora ne bo ...

Doslej je v več številkah Colskih časnikov izšlo že kar nekaj intervjujev s Francem Černigojem. Veliko pa je tudi člankov, ki jih je sam napisal. V prvi številki je izšel pogovor z naslovom: *Dolga leta Colčani Franceljnu, tokrat Francelj vam*. V peti številki, ki je izšla leta 1992, je objavljen njegov prispevek z naslovom: *Dva moja prispevka k spravi*. Leta 1995 je v 8. številki Colskega časnika izšel intervju z naslovom: *Franc Černigoj, dobitnik nagrade najboljšim pedagogom*.

V deveti številki je Francelj v sklopu 'Iz dejavnosti OŠ Col' predstavil svojo knjigo *Nace ima dolge tace*.

10. številka CČ iz leta 1997 je prinesla prispevek o njegovi novi knjigi *Mož in čemerika*.

V 11. številki, ki je izšla l. 1998, je Francelj opisal popotovanje po Argentini. Naslov članka: *Potovanje od doma do doma*.

12. številka, izšla je leta 1999, je pri-

nesla njegov humorno obarvan prispevek z naslovom: *Mož in čemerika se še naprej dajeta*.

Leta 2000 je bil v časniku objavljen prispevek o njegovi novi knjigi *Znamenje na Gori* z naslovom *V globini človeške duše*.

V 15. številki, leta 2002 je bilo ob izidu knjige *Semenje javorovo* objavljenih tudi nekaj zapisov o Francu Černigoju. Naslov članka: *Nekaj domačega na knjižni polici*.

16. številka je l. 2003 prinesla dva Franceljnova članka z naslovoma: *Od »Guka« do »Gorskega Uglednega Krajana«* in *Križ na Križni Gori*.

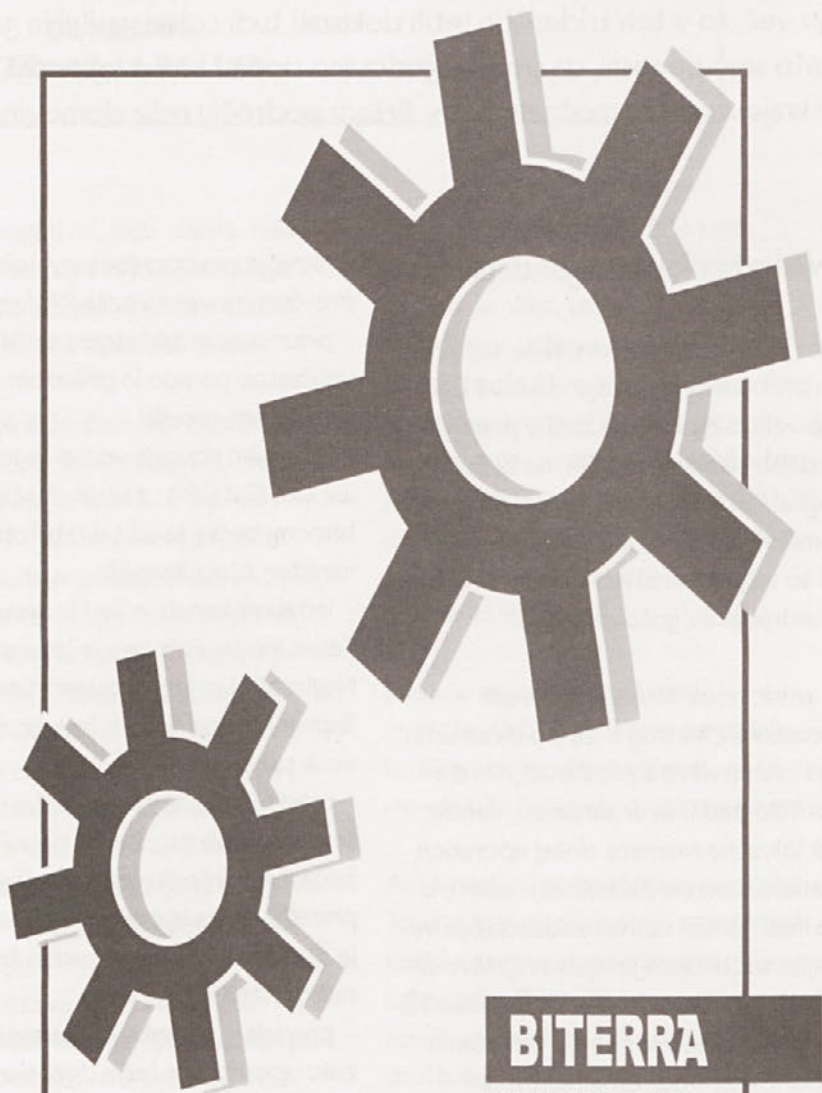
Tudi naslednja številka, 17., je leta 2004 objavila razgovor, ki ga je Francelj na kasetofon posnel l. 2000.

Članek nosi naslov: *Kaj nam je povedal Lenko Škvarč - Gerljevičev*, po tonskem zapisu pa ga je prepisala Ana Furlan. Prav tako je v tej številki izšel tudi njegov prispevek: *Spominski pohod na kraj Silvotove in Matjaževe smrti*.

18. številka leta 2005 vsebuje njegov prispevek z naslovom: *Franc Rupnik - Kališki izza Križne Gore*. Prav tako je v tej številki objavljen prispevek o knjigi *Zbrani spisi Edmunda Čibeja*, ki jo je uredil Francelj. Naslov članka: *Bil sem srečen med srečniki ...*

Leta 2006 je Francelj v 19. številki objavil tri prispevke: intervju z Ivanom Troštom z naslovom *Ivan Trošt - Hišnik*; pogovor z gospodarjem iz Kališ z naslovom: *Ivan Bajc - Skukc, danes Kališer*; ter predstavitev nove knjige, ki jo je nazadnje uredil: *Zbrano delo Antona Pegana: Indija Komandija*.

Lucijan Eršič

BITERRA

WWW.BITERRA.SI

Desetletja tri PGD Col živi

Tako je svojo pesem naslovil naš prijatelj Jože Rušt, ki jo je ob tem jubileju posvetil colskim gasilcem.

6. februarja letos je minilo trideset let, odkar je v našem kraju svojo pot začelo Prostovoljno gasilsko društvo Col. To je obdobje, ki nekaterim ne pomeni veliko, drugim pa pomeni velik del življenja, način razmišljanja, predvsem žrtvovanja prostega časa, dela in sposobnosti izbranemu cilju – prostovoljnemu delu in pomoči bližnjemu, ki je običajno cenjena le v izjemnih situacijah, kot so večje katastrofe, požari, poplave, potresi itd. Da zmoremo gasilci še mnogo več, so v teh tridesetih letih dokazali tudi colski gasilci in gasilke, zato smo ponosni, da smo v zgodovino dodali tudi svoj pečat, tako v krajevnem, območnem kot v širšem področju naše domovine.

30 LET PGD COL

Nekateri vidnejši uspehi

Ker je bilo o zgodovini, delu, uspehih in problemih gasilskega društva Col že veliko zapisanega tudi v prejšnjih izdajah colskega časnika, ne bi želel ponavljati. Vseeno pa želim ponovno omeniti le najpomembnejše dogodke, ki so zaznamovali naših trideset let. Mednje prav gotovo sodijo:

- pridobitev in ureditev svojih prostorov, ko smo si že po dveh letih od ustanovitve s prostovoljnim delom dogradili sicer skromen, vendar za takratne razmere dokaj uporaben gasilski dom ob Zadržnem domu, ki je imel garažo oziroma »orodišče« in sejno sobo. Dom je kljub svoji skromnosti služil tudi drugim: za sestanke KS in drugih društev, za vaje pevskemu zboru, vojski oziroma teritorialni obrambi in celo za pouk OŠ Col;

- razvitje prapora (boter Alpina) in prevzem novega vozila IMV gasilec;
- praznovanje 10 letnice društva z veličastno parado in prikazom gasilske tehnike ter orodja;
- prevzem novega vozila Toyota Hilux 4x4 GV GP 1 z visokotlačnim sistemom; boter je bil takratni obrambni minister Alojz Krapež;
- izdelava kapelice Sv. Florijana (lesen kip Sv. Florijana je izdelal Oton Naglost), ki jo je blagoslovil takratni župnik gospod Stanko Ipavec, naš velik prijatelj;
- ureditev financiranja društev, ko smo si na pobudo, žal že pokojnega, požarnega inšpektorja Jurija Pegana prizadevali za in nazadnje dosegli, da je občina začela neposredno financirati društva;
- predaja v uporabo in blagoslovitev zelo uporabne in lepe dvorane, izdelane iz zanemarjenih prostorov izpod

gasilskega doma, v kateri se je dogajalo že marsikaj zanimivega od vsakoletnih občnih zborov društva, gostovanja razstave lovcev, posveta članic celotne Severno primorske regije, raznih sestankov in raznih srečanj z drugimi društvi, tečajev pa do zanimivega predavanja o Himalaji, občnega zbora planinskega društva Ajdovščina pa do zanimivega gostovanja visoke delegacije iz daljne Koreje, ki jo je k nam pripeljal naš rojak, častni konzul Južne Koreje g. Ivan Rudolf;

- veličastna parada ob pridobitvi novega gasilskega vozila GVC 16/24 2003 – blagoslovil g. škof Jurij Bizjak. Vozilo smo poimenovali kar mozaik kajti mnogo kamenčkov – denarnih prispevkov – je darovalo večina krajanov celotne Gore ter širše okolice in občina Ajdovščina;
- zadnje naše največje delo v celotni zgodovini pa je gradnja oz. adap-

tacija našega doma, ki je iz skromnega orodišča prerastel v dom, na katerega smo upravičeno ponosni in je sad skoraj tridesetletnega dela mnogih naših članov in dobrotnikov, ki zaupajo gasilcem.

vsem pa denar nameniti naši največji nalogi: dograditvi skoraj novega doma. Do zadnjega smo upali, da bomo dom v tem jubilejnem letu predali namenu, pa nam je to preprečila občinska birokracija in nevoščljivost nekaterih. Toda na koncu, čeprav malo kasneje,

smo v kroniko zapisali, da na Colu ni hiše, v kateri ne bi bilo gasilca. Če niso bili prisotni starejši, pa so bili aktivni vsaj najmlajši, največkrat pa je bila kar cela družina predana gasilstvu. V tistih časih je društvo imelo celo 19 članic in 38 pionirk ter pionirjev iz Podkrajja.

PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO COL

1977 - 2007

**COL 78
5273 COL
TEL: 05-36-68-448**

Članstvo je naša prihodnost

Tokrat bi se rad ustavil tudi pri našem članstvu, kajti še tako lep dom ali dobra oprema nič ne pomenita, če za njima ne stoji dobro izurjen, srčen in pogumen gasilec, ki je pripravljen večji del svojega časa, sposobnosti in življenja podariti prostovoljnemu delu kot nesebični pomoči ljudem. Ker sem bil v PGD Col bolj ali manj prisoten vseh teh 30 let, lahko z gotovostjo trdim, da je skozi naše vrste tako ali drugače šla večina krajanov. Tisti, ki so nas zapustili, so za seboj v gasilstvu pustili globoko vrzel. Obenem pa so v colskem gasilstvu pustili svoj pečat in s svojim delom pripomogli, da smo letos praznovali 30-letnico, čeprav ne tako, kot smo želeli in kot bi se spodobilo, saj smo morali ves svoj čas, energijo, pred-

bomo zmagali mi, kajti danes naše članstvo skupaj z najmlajšimi šteje preko 170 članov in zmore veliko, morda več kot kadarkoli doslej.

Kako se je naše članstvo razvijalo in raslo? Ustanovitvenega zborja se je udeležilo 52 članov. Že prvo leto je 27 članov opravilo izpite za izprašanega gasilca, leta 1982 pa še 21 članov in tri članice izpit za nižje gasilske častnike. Članstvo je kar naraščalo. Tako smo v svoje vrste dobili desetino zelo aktivnih članic in bili nekaj časa celo ponosni na dejstvo, da smo edino društvo v zvezi, ki ima v svojih vrstah tudi nežnejši spol in še več, naša Katja je bila prva članica v naši zvezi, ki je pridobila čin častnika. Prav tako je tudi Srečko Praček opravil tečaj za častniški naziv. Razcvet oziroma največji razmah pa je društvo doživelo prav ob času praznovanja 10-letnice obstoja. Takrat

Da je bilo toliko mladeži je prav gotovo zasluga naše Katje, ki je vodila gasilske krožke, tako na OŠ Col kot v Podkrajju. Ustanovljeno je bilo tudi pionirsko društvo Mladi gasilec. Mladi so vestno trenirali, izvajali razne kvize in pisali spise z gasilsko tematiko ter povsod dosegali lepe uspehe. OŠ Col je posvetila celotno številko glasila Javorov list gasilstvu z zanimivimi prispevki učencev.

Kasneje se je število članov zmanjševalo, tako da smo se za 20-letnico obstoja že spraševali, ali bi morda bilo bolje, da društvo ukinemo.

Aktivnosti ob nabavi novega vozila Toyota in urejanje kletnih prostorov gasilskega doma pa so spet strnile naše vrste. Pridružil se je nekaj novih, zagnanih mladih članov, ki so v društvo prinesli nekaj svežine. Spet je nekaj članov opravilo izpite za gasilce,

nižje gasilske častnike, trije pa celo za vodje enot, oziroma častnike na lgu. Pa tudi tečaje za mentorje in uporabnike dihalnih aparatov, bolničarje in celo za posredovanje v primeru ptičje gripe.

Ob prestopu v novo tisočletje dela in načrtov ni zmanjkalo, saj je bila pred nami nova naloga, in sicer nabava in oprema novega sodobnega gasilskega vozila GVC 16/24. Članstvo se je moralo ponovno izkazati pri dokazovanju, prepričevanju in zbiranju sredstev na vse možne načine, od izvedbe veselic do pobiranja prostovoljnih prispevkov po celotnem področju Gore. Presenečeni nad velikodušnostjo večine ljudi smo delo končali v letu 2003. Hvaležni smo prav vsem, ki so nas podprli, še posebej pa tistim, ki so prispevali denarna sredstva.

Veseli zaradi uspeha smo si takoj zadali še večjo nalogo – to je ureditev in dograditev našega doma. Dve leti sta bili potrebni za ponovna prepričevanja, razne sestanke, boj z birokratskimi mlini in pridobivanje dokumentacije ter izdelavo projektov, preden smo lahko v maju 2006 začeli z gradnjo. Ponovno se je izkazalo naše članstvo, naši dobrotniki, predvsem pa krajani celotnega požarnega okoliša. Žal nam zaradi že opisanih vzrokov dela še ni uspelo popolnoma dokončati. Še dolgih deset let bo potrebno odplačevati kredit, vendar nam lep, že skoraj dokončan dom, daje korajžo, da bomo uspeli. Hvala Bogu, Sv. Florijanu in vsem, ki so kakorkoli prispevali k tej zadnji veliki pridobitvi v naši tridesetletni zgodovini.

Tudi danes imamo med seboj veliko

mladih, tudi najmlajših in z nami vztrajajo zelo vestne in pridne članice. Članstvo kljub različnim obveznostim še vedno dobi čas za izobraževanje, vaje, tekmovanja, druženja ... Še zlasti je razveseljivo, da so se nam že pred leti pridružili tudi naši sosedje iz Otlice in Predmeje v zelo velikem številu. Pionirke z Otlice so celo že tekmovali na državnem tekmovanju, da vseh meddruštvenih, regijskih in drugih tekmovanj niti ne omenjamo.

Članstvo si vzame čas tudi za svojo dušo in tako smo organizirali več izletov. V letu 2005 smo namreč poromali v deželo našega zavetnika Sv. Florjana, kjer smo imeli v Lorhu, v baziliki z relikvijami našega zavetnika, gasilsko mašo za vse naše rajne gasilce. V Avstriji smo si ogledali tudi tovarno Rosenbauer in gasilski muzej.

Od leta 1994 se člani vsako leto ob praznovanju godu svetnika Florijana zbiramo pri gasilski sveti maši, kjer aktivno sodelujemo vsi: od strežnikov, bralcev beril, bralcev prošenj in zahval našim dobrotnikom, pa do praporščakov. Sveto mašo izmenično obhajamo vsako leto v drugi župniji področja, ki ga pokrivamo, in sicer na Colu, Podkrajju in Otlici. Posebno zahvalo smo zato dolžni našemu gospodu župniku Alojzu in gospodu Mateju, župniku iz Otlice. Ob teh praznovanjih se nam vedno pridružijo tudi gasilci iz sosednjih društev, predvsem iz Vipave in Črnega vrha, s katerimi se potem zadržimo v prijetnem klepetu. Obisk jim vrnemo, kadar imajo pri njih Florjanovo mašo. Nekajkrat pa smo se udeležili tudi shoda slovenskih gasilcev na Brezjah, kamor smo leta 2003 k blagoslovu peljali tudi naše vozilo. Enkrat smo gasilci naše zveze imeli

tudi skupno mašo v Logu.

Veseli smo, da je naš član tudi vojaški duhovnik – kurat g. Milan Pregelj, ki je celo član tekmovalne ekipe. Na njegovo pobudo smo tudi colski gasilci sodelovali pri maši za domovino v ljubljanski stolnici, poleg vojakov in policistov, kot del uniformiranih predstavnikov.

V letu 2006 smo imeli na Colu tudi pravo gasilsko poroko, ko sta se poročila naš poveljnik Kristjan in njegova izvoljenka, naša članica Karmen. Veličastna prireditev z vodnim slavolokom nam bo vsem prisotnim ostala v lepem spominu. Mladoporočencema smo skupaj s gasilci sosednjih društev nazdravili z željo po trajni ljubezni in vsem najboljšem na njuni skupni življenjski poti.

Med člani društva so se stkale mnoge dobre vezi, zato ni čudno, da se radi udeležujemo raznih skupnih izletov. V letošnjem letu smo tako obiskali lepo Belo Krajino in si med drugim ogledali gasilski muzej v Metliki, izdelavo platna od pridelave lanu do tkanja, izdelavo narodnih vezenin v Adlešičih ter znamenito cerkev pri Treh Farah. Obiskali smo tudi kolege gasilce v Metliki, kjer domuje najstarejše gasilsko društvo v Sloveniji. Veterani so se letos udeležili izleta na našo obalo in vožnje z ladjo po slovenskem morju ter ogleda novih prostorov in opreme gasilske brigade Koper, pred leti pa ogleda idrijskega rudnika in bolnišnice Franja, ki jo danes žal ni več.

Pozabili nismo niti na pomoči potrebne izven naše občine. Tako smo

priskočili na pomoč poškodovanim v obeh potresih na bovškem, pri plazu v Logu pod Mangartom ter odpravljanju katastrofalnih posledic neurja v Železnikih. Z denarnimi sredstvi, ki so jih velikodušno zbrali nekateri naši člani, pa smo skušali ublažiti stisko tudi prizadetim gasilcem na bovškem in najhujše prizadeti družini Na Plavžu v Železnikih.

Veliko, preveč, pa je v teh tridesetih letih tragično preminulih, predvsem mladih članov in prav je, da se ob tem jubileju posebej spomnimo tudi njih in z mislijo nanje, molkom ali molitvijo počastimo spomin njihove osebnosti, njihovega žara, njihove volje do življenja, predvsem pa njihove predanosti gasilskemu delu, ki ga mi po božji volji še lahko nadaljujemo. Gre za naše zelo mlade gasilce, prijatelje, sošolce, krajane, katerim smo hvaležni za vse in jim obljublamo, da bodo vedno živeli v naših srcih :

Tudi njim naše društvo dolguje veliko spoštovanje in zahvalo, da so soustvarjali tok naše zgodovine in za to imajo neizbrisen delež v tem delu. Bog naj jim bo dober plačnik, mi pa jih bomo ohranili v najlepšem spominu.

Ko zaključujemo še eno, tokrat jubilejno leto colskega gasilstva in smo verigi dodali že 30. člen, se potrudimo, da bo tudi 31. in za njim še mnogi drugi tako trdni, da bodo gasilstvo vedno tako povezovali, da bomo v službi ljudi vedno pripravljene nesebično prihiteti vsakomur NA POMOČ!

Obris petelina na mini stolpiču našega doma pa naj colskim gasilcem vedno kaže pravo smer, da se bomo tudi v prihodnje znali prav odločati in obračati v smer boja proti našemu nevarnemu sovražniku požaru - petelinu z ognjenimi uničujočimi zublji, z željo, da bi ga bilo med nami čim manj. Tisti pravi ogenj in toplina pa naj

se raje kažete med vsemi krajani naše ožje in širše okolice tudi v letu 2008, v medsebojni ljubezni, zdravju in zadovoljstvu - to so tudi ob zaključku jubilejnega leta želje colskih gasilk in gasilcev.

Ivan Škvarč

Predsednik PGD Col

1. Tratnik Dušan - član umrl v prometni nesreči 1979
2. Logar Silvo - mladinec umrl v prometni nesreči 1986
3. Tratnik Nataša - pionirka umrla v naravni nesreči 1986
4. Tratnik Simon - mladinec umrl v prometni nesreči 1989
5. Česnik Karmen - mladinka umrla v prometni nesreči 1989
6. Žejn Rafael - ustanovni član umrl zaradi bolezni 1994
7. Žejn Janko - ustanovni član umrl zaradi bolezni 2004
8. Polanc Tiberij - član umrl v delovni nesreči 2005
9. Bajc Andrej - ustanovni član umrl zaradi bolezni 2007

Usodo teh naših tridesetih let pa so še posebno krojili in zaznamovali tudi žal že pokojni naslednji dobrotniki, naši vzorniki in prijatelji:

- Lipovž Dušan - poveljnik GZ Ajdovščina
- Pegan Jurij - požarni inšpektor
- Ipavec Stanko - colski župnik

Še nekaj utrinkov iz 30-letne zgodovine PGD Col v slikah:

Po enem izmed prvih občnih zborov društva.

Ob otvoritvi doma in ob prevzemu prvega vozila.

Po vaji v Križni gori.

Na dan prevzema novega terenskega vozila

in ob novem gasilskem vozilu z otroki iz Otlice.

Praznovanje na god sv. Florijana leta 1995 ...

... in 2005, ko so se nam pridružili naši sosedi

ter v Florjanovi deželi v Lorhu v Avstriji.

Gasilska poroka našega poveljnika Kristjana in naše članice Karmen.

*To pa je naš največji uspeh
- krona 30-letne zgodovine.*

Mladina PGD Col na regijskem tekmovanju v Novi Gorici leta 2003.

Mladina PGD Col na letošnjem mladinskem občinskem tekmovanju v Vipavi.

Mentorice in mentorji PGD Col.

Ekipe pionirjev z Otlice v družbi mentorjev.

Člani PGD Col s sodniki na enodnevnem usposabljanju v Podnanosah.

Dekleta na vajah na Colu letošnjem letu.

Ekipe pionirk z mentoricama na letošnjem občinskem tekmovanju v Vipavi.

Gasilsko tekmovanje 29. 9. 2007

Hvala tovariši!

Naši člani, ki so se prezgodaj poslovili od nas ...

TRATNIK DUŠAN

*1954 +1979

LOGAR SILVO

*1969 +1986

TRATNIK NATAŠA

*1975 +1986

TRATNIK SIMON

*1972 +1989

ČESNIK KARMEN

*1971 +1989

ŽEJN RAFAEL

*1947 +1994

ŽEJN JANKO

*1946 +2004

POLANC TIBERIJ

*1973 +2005

BAJC ANDREJ

*1948 +2007

...in naši prijatelji, ki so mnogo prispevali za colsko gasilstvo.

POVELJNIK OGZ
LIPOVŽ DUŠAN

*1926 +1995

POŽARNI INŠPEKTOR
PEGAN JURIJ

*1944 +1997

COLSKI ŽUPNIK
STANKO IPAVEC

*1927 +2006

Kam le čas beži, kam se mu mudi ...

»Kam le čas beži, kam se mu mudi, leto za letom gre, hitro tak mine vse ...« so peli Štirje kovači v svoji pesmi. Tako letos mineva trideset let od ustanovitve našega gasilskega društva.

Gasilsko društvo Col pokriva območje celotne Gore, od granate v Hrušici do Smrekove drage v Trnovskem gozdu. Področje, ki ga pokrivamo, se razteza na suhem kraškem svetu, kjer ni tekočih voda ali večjih vodnih zajetij. Zime so bile včasih zelo hude in tudi v današnjem času se najde kakšna bolj obilna. Področje je precej strmo in gričevnato, ponekod tudi skalnato in prepadno ter težko dostopno.

Največ požarov v tridesetletni zgodovini je bilo v naravnem okolju. Eden izmed večjih je bil gotovo požar na Križni Gori, še pred ustanovitvijo društva. Zgorel je tudi obrat Lipe na Žagi, ena od posledic tega požara je bila selitev delovnih mest v dolino. Vsi omenjeni dogodki so pripomogli k odločitvi, da se tudi na tem koncu Vipavske doline ustanovi gasilsko društvo. Poleg tega so nekateri kraji oddaljeni od prve poklicne gasilske enote tudi uro časa.

Začetki so bili precej težki, pa tudi oprema in orodje sta bila bolj preprosta. Za gašenje požarov v notranjih prostorih nismo bili ne usposobljeni ne opremljeni. Seveda smo na vsako intervencijo odšli z dušo in srcem, da bi pomagali tistemu, ki je bil naše pomoči potreben, pa čeprav smo pri tem večkrat tvegali lastna življenja. Včasih ni bilo takega obveščanja o požaru, kot je danes, ko nosimo pozivnike. V večini primerov smo

hodili gasiti samo travniške in druge požare v naravi, kaj več pa ne, saj nismo imeli ustrezne opreme. Danes je tudi zakonodaja drugačna in nam nalaga vedno več obremenitev. Naši operativni člani se usposablajo za nosilce izolirnih dihalnih aparatov na Igu pri Ljubljani, vsi pa so tudi zdravniško pregledani. Tudi nesreče, ki se danes dogajajo niso več tako nedolžne, saj je v današnjem času vedno več strupov in strupenih plinov, ki se pri gorenju sproščajo. Zato moramo seveda najprej poskrbeti za lastno varnost in zaščito. Če pomislimo, da stane en usposobljen in opremljen gasilec približno štiri tisoč evrov, je to malo v primerjavi s ceno življenja.

Z nakupom gasilskega tovornjaka ter vozila za gašenje gozdnih požarov smo postali še bolj učinkoviti, saj smo samo na našem področju v zadnjih petih letih obvarovali in pogasili šest stanovanjskih hiš ter tako rešili premoženja naših krajanov. Veliko besed je bilo povedanih o odločitvi za nabavo nove opreme in vozila MAN, a ko smo z njim prvič gasili stanovanjsko hišo na Otlici, je bilo jasno, kako učinkoviti smo lahko s takim vozilom.

Seveda smo pomagali tudi ob potresih v Posočju, v katastrofalnem požaru na Krasu, pa tudi v zadnji vremenski ujmi v Železnikih. Očistili smo že veliko vodnjakov, saj ljudje niso imeli povsod vodovoda. Za potrebe

vodovoda na Colu smo prečrpavali vodo iz cistern v vodno zajetje v Orešju. Nenazadnje smo reševali strmoglavljeno jadralno letalo z vrha Golaka. Sodelujemo in pomagamo na vsaki prireditvi, kamor nas povabijo, naj gre za Bubin spominski tek ali Giro d' Italia.

Še naprej moramo skrbeti za to, da bomo našim krajanom in občanom nudili zadostno požarno varnost, da se bodo ob misli, da je še vedno nekdo, ki ti je pripravljen v nesreči pomagati, dobro počutili in mirno spali. V dobi globalizacije marsikdo gleda le na denar in zaslužek, a obenem ne vidi svojega soseda, ki je v težavah.

Vem, da marsikdo negoduje, ko se ob koncu leta oglasimo v vsaki hiši z gasilskim koledarjem. Naj povem, da je poleg gasilske veselice raznašanje koledarjev in s tem prejemanje prostovoljnih prispevkov edini finančni vir v društvu, ki ga zadnja leta namenjamo izgradnji novega doma in nakupu nove opreme. Vse, kar so generacije pred nami zgradile, je ostalo v domačem kraju, pa tudi sedanje generacije puščajo svoj pečat, ki ga bodo prevzeli naši zanamci.

Vsem prebivalkam in prebivalcem našega požarnega območja želim v imenu operativnih gasilk in gasilcev vesel in blagoslovljen Božič ter mirno,

srečno in zdravo novo leto 2008. Naj vas sveti Florjan obvaruje vsakršnega ognja. Kot pravi gasilski pozdrav **V službi ljudstva na pomoč!**, bomo še naprej vestno in s srcem pomagali vsem, ki bodo naše pomoči potrebni. Naj se še naprej raje srečujemo na gasilski veselici kot pa pri kakšni nesreči.

Z gasilskim pozdravom: *Na pomoč!*

Kristjan Polanc

Poveljnik PGD Col

Članice PGD Col med leti 1980 in 1987

Colska dekleta smo z zanimanjem sledila zagnanemu delu naših gasilcev v novo ustanovljenem društvu na Colu. Na pobudo Bojana Škrlja in ob veliki pomoči Staneta Bačarja ter Milojke Lemut smo leta 1980 ustanovili žensko člansko ekipo. Članice smo se redno udeleževale vaj, ki so potekale na stari cesti. Naša prva mentorica je postala Dora Kovšca. Prišlo je tudi naše prvo tekmovanje: malce v strahu, kajti konkurenca je bila zelo huda (PGD Vrhpolje, PGD Podnanos ...), smo odšle v Vipavo. Kljub tremi smo osvojile prehodni pokal in to kar tri leta zapovrstjo - zato smo ga dobile v trajno last. Izkušnje z tekmovanji smo nabirale tudi na pokalu Šaleške doline. Pridruževale so se nam nove članice, tako da smo ustanovili še mladinsko ekipo. Tudi ta ekipa je nastopala odlično. Kasneje je postala jedro nove ekipe članic, ki je zaradi odhodov predhodnic (študij, poroka, selitev ...) nastala iz prejšnjih dveh. Članice so se udeleževale tudi izobraževanj. Leta 1982 so tri članice opravile izpit za nižjo častnico, že v naslednjem letu pa prav tako tri izpit za republiško sodnico. V letu 1984 pa je članica PGD Col opravila izpit za gasilsko častnico. Zgledi so vlekli in v naše vrste so se vključevali tudi mlajši, tako da smo se poskusile tudi v vlogi mentoric. Po vsakem uspešnem obdobju pride tudi mrtvilo in to se je zgodilo tudi nam. Ekipa je zaradi različnih razlogov razpadla, ni pa ugasnilo naše delo, kajti nekatere članice takratne generacije še danes aktivno delujejo v društvu.

AVTO SERVIS IN VULKANIZERSTVO

Bojan Puc s.p.
Col 106
gsm: 041 933 620

Devetletja tui P.G.D. Col živi 1977-2007

Na obronku doline
se včasih megla vali,
drugič burja brije,
a največkrat sonce žari.
Na razpotju doma so kleni ljudje,
ki delajo pridno in se vesele.

Kjer sta pridnost in veselje,
sebičnost ne uspeva,
tu se izpolnijo src želje vse,
dobrota, ljubezen odmeva.
Tu velja samoumeveni slogan:
»Pomagajmo bližnjemu vsakdan!«

Neutrudno vrti se kolo zgodovine,
vojne puste srca polna ran
pustijo le trpke spomine.
A ognjeni petelin je noč in dan
pripravljen, da nas obišče,
od gozda, domačije ostane le pogorišče.

Večkrat od dima stemni se nebo,
plamen strahoten se dviga.
Nemočen človek ihti.«Zakaj vse to?»
Rešiti človeka nesrečnega,
od povsod že gasilci hitijo
podivjanega petelina se nič ne bojijo.

Sredi vasi tovarna stoji,
kot tempirana bomba iz usnja, lepila....
V njej dekle, žena, mati delo dobi.
Bog ne daj, da zagori nam Alpina.
V bistrh glavah ideja dozori:
»Brez gasilstva nam živeti ni!«

Sledi tečaj za tečajem,
za prostor vname se boj,
se dlan združi z ročajem:
gradimo gasilski dom svoj!
Če se nam kdaj gasit bo mudilo,
že v njem stoji IMV vozilo.

Z leti zorimo,
zaupa soseska, zaupa nam vas.
Pred požari nikdar ne bežimo,
Pomagamo, čim pokličete nas!
Ko skupno ogenj ukrotimo,
na klic vesti odgovorimo.

Kot otrok preraste obleko,
nam dom postane pretesen.
Sosed ponudi nam smreko ...
Razširiti dom! namen je resen.
V pomoč ponudijo dlani,
gasilci, sosedje, vsi Colčani.

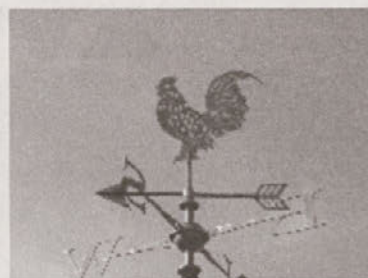
Danes na voljo je dobra oprema,
S časom lovimo korak.
Je kreпки MAN nasledil IMV-ja.
A naš pravi ponos spozna naj vsak:
članstva številna podmlad
je naš največji zaklad.

V nas naj dobrota zmaguje,
korajža naj ne zamre.
Obletnica nova naj se praznuje,
za bližnje naj bije srce.
Svetnika Lenart in Florjan,
v oporo nam podajta dlan!

30 LET - NA POMOČ!

V jubilejnem letu 2007
za Colske gasilce zapisal

Jaže Rušič

Voščilo soslednjega društva

Spoštovani colski gasilski tovariši !

V res veliko čast mi je, da vam lahko čestitam ob vaši 30-letnici in odprtju novega gasilskega doma, do katerega ste prišli s požrtvovalnostjo, vztrajnostjo in odrekanjem. Upravičeno ste lahko ponosni, saj takih dosežkov ne slavimo vsak dan in kjerkoli.

Naj pomislim: kdaj se je pričelo naše sodelovanje poglobljati? Od takrat je preteklo že dosti vode - tudi v naših gasilskih ceveh. Prvič smo skupaj gasili izven naših občinskih meja pod Strmcem in od takrat je naše sodelovanje vedno bolj intenzivno.

Za tako dobre sosedske odnose se lahko še posebej zahvalim predsedniku PGD Col Ivanu Škvarču, poveljniku Kristjanu Polancu, tajniku Francu Urdihu, mentorju mladine Srečku Pračku - seveda pa tudi vsem delovnim in podpornim članom PGD Col. Krajani Cola in okoliških krajev ste lahko ponosni, da imate tako požrtvovalne in delavne gasilce! Tudi gasilski tovariši iz Vipavske doline bi morali biti ponosni na vas in morali bi vas imeti za vzor delavnosti, iznajdljivosti in poguma. Jemati bi vas morali kot primer, kako se lahko neko zdravo društvo z majhnimi sredstvi, ob velikih obveznostih, tekmovanjih, učenju, treningih itd. spopade še z novogradnjo.

Pozorno sem spremljal gradnjo vašega novega gasilskega doma, čudil sem se

zagnanosti in vedrini, ki je žarela iz vas. Bali ste se, kaj bo, ko vam zmanjka denarja - kako takrat naprej. Pa je primaknila še občina svoj lonček, ki pa bi moral biti večji, saj na tak način najceneje rešuje problem gasilstva na tem območju in tudi širše za kar nekaj let, če ne desetletij. Občina bi morala omogočiti prepis celotne stavbe v last gasilskega društva, saj je novogradnja izključno delo colskih gasilcev, s plačanimi vsemi dajatvami.

V čast nam je, kadar nas povabite v goste - na veselico, poroko ali ob manj zaželenih priložnostih. Z veseljem se odzovemo, saj vemo, da bomo toplo sprejeti, kot prijatelji - in tako naj tudi ostane!

Kar se tiče medobčinskega sodelovanja, sem prepričan, da ga bomo še poglobljali in s tem potrjevali, da med nami ni umetnih meja. Ogenj in nesreče ljudi povezujejo že od nekdaj - a mi smo povezani tudi sicer. Hribi, ki so med nami nas ne ločujejo - nasprotno: na njih se srečujemo in si podajamo roke.

Zato še enkrat, čestitam vam iz srca in - vedno se bomo odzvali vašemu vabilu ali klicu na pomoč.

Na pomoč !

Valentin Lampe

Poveljnik PGD Črni Vrh

In kako so aktivni gasilci danes?

Nikoli nisem bila gasilka, poznam jih iz risanke o gasilcu Samu, iz požarov, ki jih lahko gledamo na televiziji in seveda iz domačih gasilskih parad ter veselic. Priznati moram, da o njihovih dejavnostih do nedavnega nisem vedela prav veliko. Zadnje čase pa so na Colu postali popularnejši, zgradili so nov gasilski dom, praznujejo tridesetletnico ... Tako sem nekega dne pokukala za stene rožnate stavbe v središču Cola in bila, iskreno povedano, presenečena.

Colski gasilci se, prav tako kot vsi drugi, delijo na pionirje, mladince, člane in veterane. Seveda vsako kategorijo zastopajo tudi ženske predstavnice. Ker je posredovanje pri požarih zelo resna zadeva, se jih ne more udeleževati vsak, ki pride mimo, zato imajo gasilci dobro organizirana izobraževanja in vzgojo mladih. Izobraževanje se začne že pri pionirjih, ki lahko na preizkusu o preventivi Preprečujemo dosežejo srebrno, bronasto ali zlato značko. Sledi preizkus znanja za pridobitev naziva starejši pionir. Pri osemnajstih letih lahko starejši pionirji opravljajo izpit za naziv izprašani gasilec in šele z diplomom v žepu lahko gredo na pravo gasilsko intervencijo. Ker pa se ljudje učimo celo življenje, imajo tudi gasilci dodatna izpopolnjevanja, na primer za bolničarja, »radioveze«, za uporabo dihalnih aparatov ...

Kaj pa medsebojna povezanost med gasilci, ki se morajo v primeru požara z njim boriti kot eno? Temu so, poleg urjenju znanja, namenjena tekmovanja. To niso kar »ene vaške prireditve«, ampak obstaja cel sistem gasilskih tekmovanj, kjer se desetine med seboj potegujejo na občinski, regijski, državni in celo olimpijski ravni. Da, desetine; ekipo namreč sestavlja deset tekmovalcev; devetim je do-

deljena vsakemu svoja vloga, deseti pa je rezerva in mora poznati vloge vseh. Tekmovanje je sestavljeno iz zбора, vaje in štafete. Desetina ima svojega mentorja, s katerim pridno vadi in se pripravlja na nastop. Pravijo, da imajo dva meseca pred nastopi kar dva- do trikrat na teden čisto prave treninge. Kaj ne, to se vidi tudi na rezultatih: naši gasilci iz občinskih tekmovanj redno nosijo prva mesta, iz regijskih druga, pred dvema letoma pa so bile pionirke in mladinke celo na državnem tekmovanju. Kot edino severnoprimorsko društvo se PGD Col lahko pohvali z udeležbo v čisto vseh kategorijah. Poleg tega pa imajo zadnje leta tudi 13 tekmovalcev na Otlici. K temu gotovo največ pripomorejo mentorji desetini: Nataša Škvarč, Srečo Praček, Manca Likar, Magdalena Škvarč, Kristjan Polanc, Franc Urdih in Julija Vidmar.

In ženske? Ker je dovolj moških gasilcev, se ženske ne udeležujejo intervencij. Če pa bi bilo treba, imajo opravljena usposabljanja za bolničarke, »radioveze« ... in bi tako lahko pomagale, sicer pa je njihova vloga v društvu posvečena predvsem vzgoji mladine.

»Na mladih svet stoji«, pravijo. Tega se zavedajo tudi gasilci, zato so ponosni nanje. V novem gasilskem domu bodo dobili svojo sobo, ki si jo želijo opremiti z računalnikom in televizijo. Tam se bodo srečevali enkrat tedensko. Brez mladine ni društva – tega so se začeli zavedati tudi starejši, ki se včasih bojijo prepustiti stvari iz svojih rok. Colsko gasilsko društvo je lep primer sodelovanja vseh generacij in skupnega sodelovanja za dobrobit kraja. Ni pomembno »le« zaradi gašenja požarov, v kraju ima tudi močno povezovalno funkcijo. Otroci se zelo radi udeležujejo treningov, ker je tam družba, ker se tam dogaja, za ženske je to ena redkih skupin, kjer se lahko srečajo, moški so pa tako ali tako glavni.

Ana Eratnik

se je pogovarjala z Manco Likar in Natašo Škvarč

Zakaj sem gasilec?

Manca – predsednica mladine:
Vključila sem se že pri šestih letih

zaradi družbe, ker je bilo 'fajn' na tekmovanjih, na vajah ... Pri 16-ih letih sem postala mentorica, sedaj pa sem že štiri leta predsednica. Rada delam z mladimi in mislim, da nisem prestroga. Na mlade sem tudi zelo ponosna. Vsako leto jih je več, radi prihajajo na vaje in se trudijo na tekmovanjih. Hvala, ker ste tako pridni. Povabila pa bi tudi druge mlade; kdor pride, je vedno dobrodošel.

Srečko - podpredsednik društva:
Tu sem že 30 let. Tekmovati sem začel na Tekstini v Ajdovščini. Z leti postaneš del tega in ne moreš več ven. Že ves čas sem mentor, tekmujem pa tudi pri članih B.

Nataša - članica upravnega odbora:
Že dvajset let sem gasilka. V začetku osem let intenzivno, potem je sledil predah in sedaj - zadnjih pet let - sem spet bolj dejavna. Vsi člani naše družine smo gasilci. Meni je predvsem všeč, ker se tukaj družimo ženske. Vesela sem, da se je zbralo toliko žensk, da smo naredile svojo desetino - ženske nad 30 let. Dobrodošla tudi vsaka ženska, ki bi se nam še rada pridružila.

Jože - hišnik:
Tu sem že 30 let. V začetku je bila potreba po druženju, hitro smo delali, bili smo še bolj povezani. Nikoli nam ni bilo nič problem, gradili smo celo s svojim denarjem. Jaz sem hišnik že 20 let, bil pa sem tudi tri leta tajnik.

Pionirji in mladinci:

Urban:
Navdušila sta me brat in sestra.
Andraž:

Všeč mi je, ker hodimo na tekmovanja.

Pia:

Rada sem gasilka, ker bi rada pomagala ljudem v stiski pri požaru. Gasilka sem postala, ker se pri vajah zabavamo.

Aljaž:

Gasilec sem, ker rad delam z vodo in ker rad pomagam ljudem.

Jan:

Gasilec sem, da se lahko že sedaj učim osnov gasilstva, da bom lahko pozneje pomagal pri resnejšem delu.

Tjaša:

Rada sem članica PGD Col, saj je na vajah zanimivo in se vsi zabavamo.

Še boljše pa je zdaj, ko imamo nov gasilski dom.

Katja:

Pri gasilcih sem rada zaradi dobre družbe. Na vajah se imamo lepo tudi zaradi duhovitih mentorjev.

Ines:

Pri gasilskih vajah sem rada zato, ker nikoli ne manjka dobrih rezultatov in dobre družbe.

Neja:

Všeč mi je, ker 'rataš' cel moker. Norimo in se imamo 'fajn'.

Ines:

Pri gasilcih sem zato, ker mi je všeč gasit.

Jernej:

Pri gasilcih sem zato, ker 'špricamo' z vodo.

Maja:

Pri gasilcih sem zato, ker bi nekoč zelo rada pomagala ljudem, ko bi bili v nevarnosti.

Nika:

Gasilka sem, ker so me povabili, ker sem hitra.

Teja:

Gasilka sem, ker so mi všeč gasilci.

Gasilci na Otlici

Ko sva hodili v prvi razred, so k nam prvič prišli gasilci in nam predstavili svoje delo. Takrat sva se začeli zanimati za gasilstvo. Odločili sva se, da se bova vključili h gasilskim vajam kot mladi pionirki. Najina prva mentorja sta bila Franc Urdih in Srečko Praček. Začele so se prve vaje za tekmovanje v Vipavi, kjer smo dosegle drugo mesto. Po tekmovanju smo se začele resno pripravljati na regijsko tekmovanje. Vaje smo imele trikrat na teden. Na tekmovanju se je trud poplačal, bile smo prve. Za tem tekmovanjem je sledilo državno tekmovanje. Trenirale smo vsak dan približno dve uri, naša pričakovanja so bila velika. Vendar smo se iz Celja vrnile praznih rok, ker smo bile diskvalificirane. Hodile smo na razne kvize in se udeleževale drugih gasilskih tekmovanj. Ker nas je Franc Urdih zapustil, smo dobile novo mentorico Julijo Vidmar. Tudi skupina se je spreminjala, nekatera dekleta so odhajala, druga prihajala. Gasilske vaje obiskujeva zaradi zabave, druženja in z namenom, da bi se naučili, kako ravnati z ognjem (ob manjših požarih, začetnih požarih, kako zaznati požar ...).

Z gasilskim pozdravom: Na pomoč!

Nina Vidmar in Janja Krapež - otlški gasilki

Večna želja, da bi na Gori ustanovili desetino gasilcev, dolgo ni bila uslišana, vse do leta 2002. Nalogo, da greva na OŠ Otlica in začneva z delom mladih, sva prevzela s kolegom Francem Urdihom. V mesecu septembru, ki velja za mesec požarne varnosti, sva se odpravila na Goro, na OŠ Otlica. Učencem sva na kratko predstavila zgodovino delovanja društva, nekaj opreme, zakaj jo uporabljamo, zakaj smo potrebni. Povabila sva jih v naše vrste. Kmalu je bil odziv zelo velik.

Tako sva že isto leto začela s

poučevanjem in raznimi vajami. Prvo leto je bila zagnanost po nečem novem velika. Sledila so tekmovanja in kvizi. A kaj kmalu je prišlo tudi do osipa, ostali so samo tisti, ki so bili v celoti predani gasilskemu krožku in željni nečesa novega. To je bila desetina pionirk, ki je v kratkem času veliko dosegla. Tu se nam je pridružila še Julija Vidmar, mentorica z Otlice, ki nam je bila v veliko pomoč. Dekleta so dosegla lepe rezultate in se leta 2004 celo uvrstila na državno prvenstvo. Za doseg te rezultate je bilo potrebno vložiti veliko truda,

prostega časa, vaj in znoja. Moram se zahvaliti staršem, ki so nam zaupali otroke, nas bodrili na tekmovanjih in bili prisotni tudi na vajah. Posebna zahvala gre mag. Rajku Ipavcu, ravnatelju OŠ Otlica, za vso podporo, ki nam jo je nudil in za prostore v šoli, ki smo jih imeli na razpolago; prav tako bi se rad zahvalil učiteljicam, ki so nam pomagale v določenih situacijah. Na pomoč!

Srečko Praček - mentor

Ana Tratnik

GOSTILNA COL Gorazd Repše s.p. TRATNIK

Info: 05 3668610, 041 622 514, repse.gorazd@siol.net

Urnik: Ponedeljek in Torek zaprto, Sreda-Sobota od 12. do 22., Nedelja od 10. do 22.

„Duri“ so odprte

Pri vsaki stvari je tako, da se začne z idejo. Nekatere ideje se izkažejo za zelo pozitivne in obrodijo dobre sadove. So pa tudi ideje, ki bi lahko obrodile sadove, a se pojavijo v času, ko ljudje še nismo dovolj pripravljeni, da bi jih popolnoma uresničili. Ena izmed takih idej se je pred leti utrnila Mateju Likarju iz Vodice. Nekateri sadovi te ideje so že vidni in morda bo nastopil čas, ko bodo prerasli v tisto pravo stvar, ki si jo večina želi. Naj razkrijem, o kateri ideji pišem – gre za mešani pevski zbor mladih na Colu. Čeprav sem že od samega začetka njegov član, nisem nikoli pomislil, kaj je botrovalo njegovemu nastanku. Da bi to razjasnil sebi in vsem, ki berete ta prispevek, sem se odpravil na obisk k Mateju.

»Želel sem si, da bi se mladi pevci združili v prosvetnem zboru, ki bi povezoval ljudi iz najrazličnejših naselij in zaselkov naše širše okolice. Ta želja je bila v meni že dolgo prisotna in prišlo je do trenutka, ko se mi je zdel čas za njeno uresničenje primeren,« je povedal Matej. »V teh krajih je zelo veliko pevskega talenta, ki sem ga skozi leta lahko opazoval – tako v podkrajskih kot tudi v colskih pevskih druženjih. Skupni cerkveni nastopi obeh župnijskih pevskih zborov, skupaj z drugimi prosvetnimi prireditvami, kjer so nastopale posamezne pevske skupine in močni posamezniki, ki so izstopali s svojim pevskim talentom – vse te dogodke je vedno bolj prevevala želja po sestavi neke skupne, širše zasedbe. Glavni namen takega druženja bi bila ohranitev in nadaljevanje petja v naših krajih, istočasno pa krepitev ter ustvarjanje novih vezi in prijateljstev med mladimi iz različnih okolij. Poleg tega je petje vedno v tesni povezavi

s kulturnim dogajanjem in udejstvovanjem. Taka pevska zasedba bi predstavljala središče kulturnega udejstvovanja mladih in postala bi zaščitni znak kulture naših krajev.« Te ideje odraža tudi pesem, ki jo je Matej napisal mešanemu pevskemu zboru Duri.

Nejc Pregelj in Matej Likar sta se skupaj odločila, da bosta postavila temelje novemu zboru, najprej seveda z iskanjem pevcev. »Večina pevk in pevcev izhaja iz generacije, katere del je tudi Nejc. Prav to je botrovalo moji odločitvi, da ga povabim k sodelovanju – njegovo poznavanje mlade generacije je bilo namreč v veliko pomoč pri iskanju kadra,« mi je razložil Matej. Te priprave so 16. februarja 2006 priv-

Posnetek s kora v cerkvi na Vrsniku, kjer smo peli na Dimitrijevi poroki (naš prvi nastop).

edle do prvih vaj novega mladinskega mešanega pevskega zbora. »Nejca sem v času oblikovanja zbora prosil, naj postane predsednik zbora. V tej vlogi je Nejc s svojo mladostniško zagnanostjo in energijo dosegel, da zbor ni le obstal, temveč tudi napredoval do te mere, da smo se lahko do današnjega dne predstavili na kar

lepem številu odrov,« je še dodal Matej.

Nastop na Primorska poje 2007 na gradu Dobrovo v Goriških brdih.

Ob ustanovitvi zбора se prej ali slej pojavi odločitev, kdo ga bo vodil. Nejc in Matej sta se pri tem oprla na domače pevovodsko znanje – umetniška vodja in dirigentka je postala Martina Peljhan, korepetitorica pa Ana Trošt. Na tem mestu je treba izpostaviti njuno zgledno sodelovanje. Medtem ko Ana skrbi za intonacijsko pravilnost petja in vse ostale naloge korepetitorke, se Martina s svojim močnim pedagoškim pristopom posveti oblikovanju izraza pesmi, tehniki petja in vodenju. Zbora mladih, kjer velikokrat ne znamo biti zbrani med vajami in imamo tudi dneve, ko je naša volja precej borna, še zdaleč ni lahko voditi – in zato smo Martini ter Ani še posebno hvaležni. Obema se na tem mestu iskreno zahvaljujem v imenu vseh pevk in pevcev. Hvala za ves trud, ki sta ga prostovoljno in z velikim navdušenjem vlagali v nas! Marsikdo bi nad nami obupal, a Martina in Ana nas znata vedno spraviti v dobro voljo ter nas navduševati nad petjem.

MePZ Duri je imel do danes že dva občna zbora. Na prvem, 13.

januarja 2007, je stari predsednik Nejc svojo funkcijo predal novoizvoljenemu predsedniku Robertu Likarju, ki je vodil zbor do drugega občnega zbora, 17. novembra 2007. Robert je imel v času svojega mandata zahtevno nalogo – regis-

tracijo kulturno-umetniškega društva in iskanje imena zanj. Veliko težav je bilo predvsem z iskanjem imena, saj je v tako veliki skupini težko najti ime, ki bi bilo vsem všeč. Na zadovoljstvo vseh smo na drugem občnem zboru premostili nasprotja in skupno izglasovali ime Duri, pod katerim bomo od sedaj naprej nastopali. To ime dejansko nosi v sebi nekaj, kar opiše nas vse. Kdor namreč pride do roba Vipavske doline, do področja, kjer mi živimo, se mu odpre pogled na dolino in pokrajino naprej kot vrata v svet – kot „duri“, za katerimi se razteza drugačen svet. Tako, kot si bomo Nejca zapomnili v vlogi predsednika, ki je z veliko energije vodil zbor od začetka do prvih nastopov, si bomo Roberta zapomnili po njegovem trudu, da bi nas združil pod enim imenom in naše delovanje tudi pravno uredil. Robertov mandat je zaznamovalo zgledno sodelovanje z zborovodkinjo Martino in to sodelovanje bo lahko v dober zgled vsem nadaljnjim predsednikom. Na tem mestu je treba omeniti še Alenko Benčina, ki je Robertu ves čas

nudila močno in vestno podporo pri uradnih zadevah. Drugi občni zbor, 17. novembra 2007, je poleg novega imena prinesel tudi novega, tretjega predsednika – Marka Korena. Želimo si, da bi njegov mandat zaznamovalo veliko novih uspehov in pevcev, ki jih z veseljem pričakujemo.

Za nami je uspešna sezona, v kateri smo se predstavili že na marsikaterem odru. Nekateri najbolj opazni nastopi smo imeli v gradu Dobrovo (Primorska poje), na Colu (Novoletna proslava), v colski cerkvi (koncert Marijina zgodba v pesmi in besedi), v Ajdovščini (praznovanje Aerokluba Josip Križaj ob 50. obletnici Letalske šole Ajdovščina) in na Sveti gori (spominska maša za blaženega cesarja Karla I. in branilce Škabrijela ob 90. obletnici). V spominu nam bo ostal tudi naš prvi javni nastop, ko smo 30. septembra 2006 pri poročnem obredu peli Sonji in Dimitriju Polancu v majhni cerkvi na Vrsniku. Seznam nastopov s tem še ni izčrpan, saj smo bili navzoči še na več drugih krajih.

Načrti za prihodnost so jasni – nastop na prireditvi Primorska poje in na občinski reviji pevskih zborov. Načrtujemo velikonočni koncert v domači župniji, imamo pa tudi velike želje po gostovanju pri sorodnih pevskih zbora in drugih zasedbah. Marsikateri nastopi se pojavijo tudi nepričakovano in ti se velikokrat vtisnejo v spomin kot nepozabna doživetja, ki jih čas ne bo nikoli izbrisal. Začetna ideja je zaživela, čeprav še vedno ne popolnoma. Pogrešamo več pevcev iz območja Predmeje, Javornika, Hrušice, Sanabora in vseh zaselkov, ki so vmes. Vsakega novega člana bomo zelo veseli, saj

v našo družbo vnese dih svežine in delček svojega kraja. Želimo si, da bi naključni gost, ki vstopi v pevsko sobo, zagledal prijateljsko družbo, iz katere bi lahko razločil bogastvo narečij naših krajev. Ta članek naj bo vabilo vsem mladim, ki radi požete. V tej sezoni ne bomo mirovali - k iskanju novih pevcev bomo pristopili organizirano. To pa nikakor ne pomeni, da morate čakati na vabilo. Pridružite se nam zdaj! Skupne vaje imamo ob sobotah zvečer, za natančno uro vaj pa lahko vprašate kogarkoli izmed članov. Če ne poznate nobenega, pokličite predsednika Marka na telefonsko številko 040 387 632 ali pa mu pošljite elektronsko pismo na naslov korenmarko1@gmail.com. Zagotavljamo vam, da svoje odločitve nikoli ne boste obžalovali!

Jernej Škvarič

Duri

*S ponosom pokažemo delček sveta,
tja nad Vipavsko, kjer smo doma;
v vaseh in zaselkih prijaznih domov,
v potrjenem varstvu farnih zvonov,
kjer pevk in pevcev zvene melodije,
dokler se ta ubranost v eno ne zlije.*

*Pod vznožjem dveh križnogorskih gora,
v skalnih pregradah je naše srce,
na tleh, kjer še petje veliko velja,
zdaj pesmi v zboru Duri zvene*

*Smo se združili pod eno ime,
da lažje uresničimo pevske želje,
naj z roba glas naš prostrano doni,
naj kot razgled se poslanstvo zbistri,
da pevk in pevcev zvene melodije,
dokler se ta ubranost v eno ne zlije.*

Pomembni dogodki v zgodovini MePZ Duri

DOGODEK

Prve vaje MePZ
Poroka Dimitrija Polanca
Novoletna proslava
1. občni zbor MePZ Col
Občni zbor PGD Col
Predvečer kulturnega praznika
Primorska poje 2007
Materinski dan
Koncert Marijina zgodba v pesmi in besedi
Koncert skupaj s postojnskim zborom
Piknik MePZ in tradicionalni Drobničji bal
Maša pri križu na Špečku
Praznovanje Aerokluba Josip Križaj ob 50. obletnici Letalske šole Ajdovščina
Šagra v Sanaboru
Spominška maša za blaženega Cesarja Karla I. in branilce Škabrijela ob 90. obletnici
2. občni zbor MePZ Duri - nov predsednik Marko Koren, nov upravni odbor
Novoletna proslava

KRAJ

Pevska soba na Colu
Vrsnik
Telovadnica OŠ Col
Gasilski dom PGD Col
Gasilski dom PGD Col
OŠ Col
Grad Dobrovo, Dobrovo v Brdih
Telovadnica OŠ Col
Cerkev Sv. Lenarta
Postojna
Januc v Križni Gori
Špečk nad Colom
Dvorana prve slovenske vlade Ajdovščina
Sanabor
Bazilika na Sveti Gori
Gasilski dom PGD Col
Telovadnica OŠ Col

DATUM

16. 09. 2006
30. 09. 2006
30. 12. 2006
13. 01. 2007
03. 02. 2007
07. 02. 2007
02. 03. 2007
30. 03. 2007
06. 05. 2007
18. 05. 2007
14. 07. 2007
15. 07. 2007
01. 09. 2007
09. 09. 2007
09. 15. 2007
17. 11. 2007
30. 12. 2007

Drobničji bal prerasel v pastirske igre

Po tem, ko smo se lani pri podiranju smreke z »amerikanko«, izkopu kala za napajanje drobnice in cepljenju drv v peklenski vročini hudo »nagarali« in zvečer »omagali«, smo si letos rekli: »Ne, tokrat bo pa drugačel!« Drobničji bal naj bi bil sprostitev, združevanje prijetnega s koristnim ter nekakšen skok nazaj v bolj umirjene čase, ne pa norenje v novodobnem stilu. Prvo pravilo bala - »Če čiš lježt, lježi!« - mora veljati! Torej, kako naj bi zadeva potekala letos? Že na enem od prvih sestankov je zagato rešil Matej - Školar: predlagal je, da bi se šli pastirske igre. Ideja se je prijela, seveda smo mu kot idejnemu očetu »vtaknili« še odgovornost za izvedbo. Že kmalu po tem je prinesel osnutke posameznih iger, ki smo jim nato skupaj določili pravila. Jaz sem dodal še povabilo novemu colskemu mešanemu zboru, ki se je v skoraj polni zasedbi odzval in aktivno soustvaril letošnji bal.

Da bi bila zadeva bolj raznolika smo ekipe sestavili glede na pripadnost posameznemu glasu: sodelovale so sopranistke, altistke, tenorji in basi. Ostali udeleženci so sestavili ekipo gostov in priprave so se lahko začele. Narediti je bilo treba nekakšen scenarij celodnevnega dogajanja, naročiti pijačo in hrano, izdelati rekvizite ter postoriti še kup stvari. In končno je nastopilo sobotno jutro, ko smo se ob običajni uri (5.01) zbrali pri Duškotu. Gospodinja Fani in sosede s Hrastove gorice so nas postregle s kavo, žganjem in sladkarijami, tako da smo se hitro »razčujali«. Zbor je zapel

pesem *V hribih se dela dan*, Školar je prijel za kitaro in tako smo s pesmijo začeli letošnji bal.

Nato je gospodar drobnice Dušan zaukazal odhod, iz ograde na Zgojnah smo spustili še glavne akterke, koze in ovce, ter se odpravili proti Križni gori. Potem, ko smo pri Lokvarju prečkali najnevarnejši del poti - cesto, smo si privoščili krajši odmor. Vodja iger Matej je razložil pravila prve igre, ki je potekala kar med pohodom. Ime *Najlepši šopek* pove vse: ekipe so morale po poti nabrati cvetje in zelenje ter sestaviti najlepši šopek. S pesmijo smo končali odmor in se odpravili proti vrhu Križne gore.

Sonce je med tem že prišlo čez Suhi vrh in pozlatilo nas ter Col, ki se je prebujal pod nami. Med nabiranjem cvetja smo prispeli na sedlo, najvišji del poti. Ljubitelji klanca navzdol ali ravnine so si vidno oddahnili. Po počitku, med katerim smo se odžejali, odpočili in zapeli, nas je pot

vodila več ali manj le po ravnem, mimo Jerinovca in prek Smrčka smo bili hitro v Janucu.

Po prihodu na pašnik je sledila druga igra: *Zapiranje vrat pašnika*. Dva člana ekipe sta morala med dva kola pravilno napeti štiri žice, ki služijo za ograjevanje pašnika. Glavni sodnik in »časomerilec« Darjo (izbran na osnovi močne telesne konstitucije, ki naj ne bi dovoljevala ugovorov tekmovalcev) je vestno zapisoval čase, ki so jih dosegale ekipe. Po koncu igre smo pozajtrkovali suho-

mesnate dobrote, ki so jih pripravila naše dekleta pod budnim očesom »šefa zajtrka« Nejca. Sledila je igra *Lupljenje krompirja* z enim samim zelo enostavnim pravilom: član ekipe mora v čim krajšem času nalupiti določeno količino krompirja. Sledila je igra *Spravilo trave v rogovilo* – iz prej nakošene trave smo naredili pet kupov (vsaki skupini je pripadal eden), ki ga je bilo treba čim prej stlačiti v vreče, prinesiti do lesenih rogovil ter tam obesiti na veje in oblikovati čim lepšo kopo. Taktiko je lahko izbirala ekipa; eden od članov je na primer polnil vrečo, drugi nosil, tretji oblikoval kopo. Igra je bila zelo zanimiva, ker se je štel čas, ki ga je ekipa dosegla in »lepota kope«, ki jo je ocenila strokovna komisija v postavi: Silvester Peljhan, Martina Peljhan, Ana Trošt in sodnik Darjo. Komisija je ocenjevala tudi druge izdelke, ki so jih ekipe oblikovale tekom dneva.

so se namreč večkrat odpeljale čez dolino. Na »štrik« smo spravili tudi našo zborovodkinjo Martino in celo njenega sina Simona, ki je v tandemu z Duškotom »preletel« Taprvo dolino. Ostali, ki imajo raje trdna tla pod nogami (ali pa niso zaupali mojim »štrikom«), so pred vikendom naredili pravo zabavo. Školar na kitari in ostali (predvsem predsednik zbora Robi) pa so z vokali, ki so preseglji meje predstavljenega, »zabluzili« v blues glasbene vode in z improvizacijo pričarali delček ameriške glasbene kulture.

Po končani igri, ko so tekmovalci počivali (fantje bolj v senci, dekleta pa na soncu), je Lučo v vlogi glavnega kuharja začel pripravljati kosilo. Tudi letos v obliki mesa in zelenjave, pripravljenega v železnem loncu s pokrovom, na katerega nasujemo žerjavico. Mi temu rečemo »izpod peke«, drugi »tiganj«, tretji »izpod sača« – ni važno ime, ampak da je zadeva še kako dobra. Po čevapčičih in pasulju ena boljših stvari, kar jih je (seveda v kulinaricnem smislu) prišlo z Juga. Medtem se je križnogorski zrak že dodobra segrel, in ko se je Lučo »pražil« poleg ognja, smo čez dolino napeli žičnico in se po njej spuščali po škripcu. Glede na odziv deklet smo fantje spremenili naše pred-sodke o njihovi korajži – nekatere

Po okusnem kosilu in daljšem počitku (med katero se je zaslišalo tudi smrčanje) je sledila igra *Pastirček iz gline*. Pravila so bila taka: član ekipe mora iz kala prinesiti vodo in prej narezan kos gline (ki ga je odstopila Ana Trošt) do mesta, kjer so ostali člani. Nato morajo skupaj v določenem času oblikovati kipec pastirja. Pri tej igri so vse ekipe pokazale veliko mero nadarjenosti in domišljije. Iz umirjenih oblikovalcev gline so se ekipe nato prelevile v zagrizene športnike v igri *Pastirski golf*. Z leseno palico je bilo treba poslati lesen »balinček« v polje z največ točkami. Da je bila stvar težja, je moral »balinček« najprej zadeti ploščato skalo in se odbiti na cilj. Sledila je vsem znana igra *Metanje podkve*. Ti dve igri sta se tako prijeli,

da sta se nadaljevali tudi po koncu uradne tekme.

Kljub temu, da smo prejšnji dve leti po večerji intenzivno splakovali jezike in mu očitali, da dela za solinarski lobi, smo pripravo polente tudi letos zaupali Nejcu. Kot bi rekel pokojni Tone Šuničerski: »Starih običaju nej z vpest.« No, letos je bila polenta odlična, predvsem po zaslugi Matjaža Mežnarskega, ki je prevzel kuhalnico in nadzoroval soljenje. Po večerji je sledila slovesna podelitev nagrad. Zmagala je ekipa altistk, druga je bila ekipa gostov, tretja ekipa sopranistk, četrta ekipa tenorjev in na zadnjem mestu ekipa basov. Skupaj s soncem sta tako zašla tudi ponos in samozavest basov, saj so jih zmagovalke našeškale po delu telesa, kjer hrbtenica zgubi svoje pošteno ime. In ko se jih je lotil še Darjo z veliko desko, so trdno sklenili, da se bodo drugič trudili vsaj na predzadnje mesto.

Ker se je medtem že stemnilo, je »odgovorni lučkar« Jernej Škvarč

razsvetlil prizorišče z baklami in petrolejkami. Zagorel je tudi ogenj, gozdarska peč je začela delovati, v redkih trenutkih tišine je bilo s pašnika slišati cingljanje zvončkov – drobnica je trgala zadnje grižljaje tega dne in se odpravljala k počitku. Nam pa oči še niso lezle skupaj; ob ognju smo še

kakšno zapeli, zaigrali so tudi godci. Šele v zgodnjih urah je nad Januc legla tišina.

Iz šotorov in drugih zasilnih bivališč smo zjutraj pokukali v jasno nedeljsko jutro. Po visoko kaloričnem zajtrku (čevapčiči) smo počasi prihajali k sebi in se začeli pripravljati za mašo. Termin je bil »zgoden« za ponočnjake, maša pri križu na Špečku se je namreč začela ob dveh popoldne. Tisti, ki smo v Janucu prespali, smo pripesali iz ene strani, ostali udeleženci, ki so prespali doma ali jih v soboto ni bilo z nami, pa so se h križu povzpeli s Cola. Prišlo je tudi veliko drugih ljudi, ki so lep, a vroč dan izkoristili za sprehod in mašo v naravi. Pri maši je zapel zbor, maševal je vojaški kaplan Milan Pregelj, kljub temu, da mu je v preto-

plem mašniškem plašču pot dobesečno lil s čela. Še dobro, da je podobnih razmer vaju iz Afganistana, kjer skrbi za duhovno oskrbo naših vojakov. Po končani maši smo še malo posedeli na klopeh pri križu in uživali v razgledu. In misli so prek meglic na obzorju že

letele v prihodnje leto, k naslednjemu Drobničjemu balu.

Hvala vsem za sodelovanje!

Mitja Benčina

Kose so tudi letos »pele po starem«

Poleti, ko je trava čedalje višja, tako visoka, da v vetru valovi, ko jo polepša vseh vrst travniško cvetje, ko se zasliši njena melodija, ki jo ubirajo čmrliji, murni, čebele in vsi muzikanti v travi, takrat me vselej obidejo spomini na tiste čase, ko smo sklepali in nabrusili kose ter se podali na travnike in senožeti.

To so po malem nostalgčni spomini in tisti časi se zdijo zdaj lepši, kot so bili v resnici. To gre vsekakor pripisati temu, da smo bili mladi, da nam je bilo lepo in da smo uživali v življenju, kakršnega smo imeli. In da so zdaj, v naših letih, spomini na tisti čas svetli in prijazni, je čisto v redu. Kakorkoli že, košnja je bila vselej neko posebno obdobje poletja, če ne celega leta.

Brez dvoma je bila najpomembnejše kmečko opravilo in smo se ga po svoje tudi veselili, čeprav ni bilo niti malo lahko.

Ko je prišel čas košnje, smo vstajali zgodaj, zares zgodaj. Kar se tega tiče je bil naš oče Maks še posebej zagret. Zbudil me je še v trdi temi in ko sva jo ubirala proti Policam ali Lokvam,

sem še na pol spal. Zgodilo se je, da sva čakala na dan pod kako rešilko in zavihtela kosi, ko se je komaj kaj videlo, ko so ptiči šele uglaševali svoje viže. Ampak oče mi je ubijal v glavo, da se zjutraj, ko je rosa obilna, trava najraje reže. Potem začne pritiskati sonce, nabira se urh in trava se začne upirati kosi. Vse to je bilo sicer res, a vendar bi težko dejal, da sem

bil nad to »nočno« košnjo posebej navdušen. Prve dni so bile roke že do prvega sonca malce svinčene, zvečer pa mi od utrujenosti še večerja ni šla posebej v slast, čeprav sem bil lačen kot volk. No, pa smo se po nekaj dneh utrdili, žulji so postali usnjeni in tudi križ se je počasi privadil in ni več vpil po počitku.

Ko smo pokosili svoje, smo šli na »žrnado« drugim. To se mi je zdelo v redu, danes se mi celo zdi, da sem kar malce užival. Dobro se spominjam košnje na velikih senožetih. Takrat, pred petdeset in več leti se je še kosil velik del Križne gore, pa Rižemberk ter še kak velik travnik ali senožet. Takšne košnje so bile lepše in prijetnejše, ker nas je bilo ponavadi več koscev. Zjutraj smo dobili nekaj malega za pod zob in zmeraj tudi »štampferli« kačje sline. To je bil zakon. Potem peš s kosami na rami do senožeti in smo zarezali eden za drugim. Čez nekaj ur so prišle ženske z jerbasi in malico, običajno je bila to polenta s kislim mlekom. Kaj dolgo se s tem nismo obirali, saj se je sonce hitro vzpenjalo po nebu in trava se je čedalje bolj upirala. Takrat so zapeli prvi »betci«, kose je bilo treba sklepat. Sam nisem znal klepat pa sem klepačem kar zavidal, da sedijo lepo v senci. Kosilo, pravzaprav smo mu rekli »južna«, je bilo težko pričakovana stvar. Bilo je obilno, pospremljeno z vinom in kar je bilo najlepše, sledila je kaka urica prijetnega počitka. Zavlekli smo se v senco pod drevo ali grm in utrujenost je počasi odtekala v tla. Dišalo je po pokošeni travi, tu in tam je potegnila kaka sapica, trebuh pa je mirno predel. Recite kar hočete, takšnih užitkov dandanes ni več ...

Zdi se mi hvalevredno, da poskuša Trillek med drugim ohranjati tudi košnjo po starem in da zato vsako leto zbere nekaj starejših pa tudi mlajših prostovoljcev, ki za nekaj ur obudijo v življenje to staro kmečko opravilo. Letos sem se koscem pridružil tudi sam. To pot smo se namenili na Vodice, kjer nas je čakala kar obsežna senožet Ivana Suhovrškega. S seboj nismo imeli samo kos in vsega, kar gre zraven, pač pa so organizatorji poskrbeli tudi za to, da smo s kozarčkom žganega počistili iz grla vse, kar se je strupenega nabralo v njem čez noč. Zarezali smo v gosto travo eden za drugim brez hudobnih namer, da bi »gonili« tistega pred sabo. Malce me je skrbelo, to že moram priznati, kako bom, že dolgo nevajen tega opravila, kos ostalim mojstrom. No, pa je kar šlo. Kose so si veselo utirale pot skozi travo, hrbti še niso jamrali, osle so dobro brusile in moči še niso usihale. Le nekaj ur in Ivanova senožet je bila obrita. Na njenem robu, gori pod gozdom se je vil dim, ki je obetal toplo malico. Pavle se je izkazal kot imeniten kuhar, boljše polento, obilno zalito s kislim mlekom sem malokdaj jedel, to že moram priznati. Razšli smo se zadovoljni z opravljenim de-

lom, siti in vedro razpoloženi. Trdno upam, da se tudi prihodnje poletje spet zberemo in pokosimo še kako senožet.

Ivan Rudolf

Prevozi, gradbena mehanizacija

▣ Kobal ▣

KOBAL IVAN s.p.
Višnje 5a, 5273 Col
tel.: 05/36 68 187, gsm: 041/703 131

Pestro na colskem glasbenem odru

Tudi letos je društvo Trillek uspešno pripravilo že tretjo (in tako že tradicionalno) prireditev Colski glasbeni oder, ki je obsegala dva koncerta. Na prvem smo lahko uživali v petju kantavtorja Adija Smolarja, na drugem pa se je predstavilo več domačih narodno-zabavnih ansamblov.

Pobuda za nakup odra je prišla tri leta nazaj, približno v času, ko smo dobili novo telovadnico, ki pa za razliko od stare ni imela stalnega odra. Člani društva Trillek so si zato morali

oder, stole in vso ostalo opremo za novoletno proslavo izposojati drugje. Stvar je bila dokaj nerodna, saj je bilo treba po potrebne rekvizite s kamionom tudi do Nove Gorice, kar pa je pomenilo, da so priprave na prireditev in pospravljanje po njej trajale vsaj dva dni. Nov oder je

vse to olajšal in skrajšal, poleg tega pa postal povod še za eno tradicionalno prireditev in s tem za obogatitev kulturnega življenja na Colu. Otvoritev novega odra se je tako zgodila 30. oktobra 2005, s podobnim koncertom kot je bil letošnji, lansko leto pa je novi colski oder gostil dva pomembna koncerta: Koncert iz naših krajev in petdeseto obletnico moškega zbora Razpotje. Tudi letos smo bili v kratkem času deležni dveh prireditev - predvsem zaradi praktičnih razlogov: v času osnovnošolskih počitnic je namreč telovadnica prazna in tako odra ni treba podirati.

Na zadnjo soboto v oktobru smo bili

priča koncertu Adija Smolarja, ki nas je zabaval s svojim iskrenim, preprostim in spontanim nastopom. Nasmejale nas je s svojimi pesmicami, veliko zanimivega pa je povedal tudi vmes

- predvsem se je znal dobro »pohecati« na račun svojega izgleda in nam dal nekaj uporabnih nasvetov za življenje. Koncert je privabil nekaj manj kot tristo obiskovalcev, ki pa so se kar dobro ogreli in živahno sodelovali.

Prireditev, ki je sledila čez teden dni pa je do zadnjega kotička napolnila colsko telovadnico. Velike zasluge za uspešnost koncerta lahko pripišemo Marjanu Šarcu (ki ga večina pozna kot imitatorja iz oddaj Hri-bar in Radio Ga-Ga), ki se je na izviren in zabaven način pojavil v vlogi napovedovalca. Poleg tega je s seboj pripeljal

tudi veliko slavnih osebnosti - med njimi Wernerja, Radka Poliča, Zlatka Zahoviča, Saša Pečeta, Antona Ropa in druge. Najbolj pa smo bili Colčani ponosni, da smo lahko gostili tudi premierja države, Janeza Janšo in bivšega predsednika, Janeza Drnovška. Na koncertu smo lahko slišali tudi veliko dobre glasbe, saj se je na odru zvrstilo kar pet narodno-zabavnih ansamblov, med njimi tudi mladinski svetovni prvak v igranju na diatonično harmoniko, Niko Poles, ki je spremljal gostujoči

mlad ansambel iz Brkinov z imenom Navihani lisjaki. Da smo Colčani (ali najraje rečem: Gorjani) »gajstni« za narodno-zabavno glasbo, pa so dokazali še štirje domači ansambli. Javor iz Črnega Vrha se je predstavil prvi, za njimi je močan aplavz požel Gorski cvet, po dolgem času in še boljši kot prej se

je z novim basistom in baritonistom vrnil tudi ansambel Nanos, še posebej prijetno in zabavno presenečenje pa nam je pripravil Trio MOS. Po dveh urah smeha in glasbe je sledila še pogostitev na Tomaževi štali v Orešju, kjer so nastopajoči in sodelujoči nadaljevali večer v istem duhu.

Franka Karen

Sto let v kraljestvu zlatoroga

1907: Slovenski lovski klub ~ 2007: Lovska zveza Slovenije

»Naše društvo ne pozna politike, temveč je odprto vsakemu lovcu in ne preiskuje njegovih političnih nazorov. Kdor je vnet lovec, nam je dobrodošel, naj kaže to ali ono politično barvo. Mi poznamo samo eno barvo - to je- zeleno, barvo naših lovišč.«

(Dr. Ivan Lovrenčič, 1907)

V letu 2007 smo slovenski lovci praznovali velik in častitljiv jubilej - sto let naše organizacije. Na slovenskem je malo institucij in organizacij, ki slavijo tako častitljiv jubilej kot je stoletnica obstoja. Še manj je takih, ki bi se lahko pohvalile z neprekinjenim in organiziranim delovanjem. Zato smo vsi lovci ponosni na to, da je daljnega leta 1907 prišlo do ustanovitve Slovenskega lovskega kluba in začetka organiziranega lovstva, ki je združeval vse takratne lovce na slovenskih tleh. Člani Slovenskega lovskega kluba so si za svoj stanovski znak (in tak je še danes) izbrali motiv zlatoroga, bajeslovnega belega gamsa z zlatimi rogji, ki je v davnih časih čuval in vodil trop gamsov v triglavskih gorah. Kot nekoč zlatorog, naj bi tudi danes in v prihodnje slovenski lovci varovali divjad in lovišča.

Organizirano slovensko lovstvo se je rojevalo ob koncu 19. in v začetku 20. stoletja. Nastanek lovske organizacije je povezan s prizadevanji za krepitev slovenske narodne zavesti in z narodnim prebujenjem v času, ko so Slovenci doživljali živahen družbeni in kulturni razvoj. Nastajajoča lovska

društva so morala spoštovati Zakon o društvih iz leta 1867. Njihova pravila je morala potrditi tedanja politična oblast, ki je tudi nadzorovala usklajenost delovanja društev z zakonom (pravočasno prijavljanje občnih zborov, plačila članarine, pravilni postopki pri spremembi pravil ...). Prvi dve leti po ustanovitvi organizacije so bili slovenski lovci združeni v Slovenskem lovskem klubu, leta 1909 pa se je klub preimenoval v Slovensko lovsko društvo. Ob ustanovitvi so si slovenski lovci zastavili zelo jasno poslanstvo: varovati divjad in varovati interese svojih članov. Za sedanje ime Lovska zveza Slovenije so odločili delegati na občnem zboru junija 1959. leta.

Lovska organizacija je od nekdaj združevala posameznike z različnimi pogledi in interesi. Vsaj na začetku so v organizacijo vstopali le tisti, ki so se zavzemali za ureditev lovske dejavnosti in ohranitev divjadi, pa tudi za varstvo narave v širšem pomenu. Pozneje so se morali v lovsko organizacijo vključiti vsi lovci, tudi tisti, ki so v organizaciji videli predvsem uresničitev lastnih interesov. Če je bil

v preteklosti cenjen tisti lovec, ki se je ponašal z rekordi, po drugi vojni pa z vrhunskimi trofejami, bi morale sodobnega lovca odlikovati druge vrline - predvsem spoštovanje načel trajnostne rabe in skrb za varstvo narave.

V Lovsko zvezo Slovenije je danes vključenih 22.000 članov iz 415 lovskih družin. Skrbimo za skoraj 1,5 milijona hektarov lovnih površin, članstvo in delo pa že od začetka temelji na prostovoljstvu in skrbi za strokovno usposobljenost, ki je bistvena za uspešno varovanje ogroženih živalskih vrst.

Ob praznovanju 100-letnice slovenskega lovstva konec oktobra v Cankarjevem domu, je bilo poudarjeno: *»... da je Slovenija ena redkih evropskih držav, ki je uspela v naravi ohraniti velike zveri (volk, medved, ris),... da je lov le del naše naravovarstvene funkcije,... da lovci vzorno sodelujemo z drugimi uporabniki prostora in z vsemi, ki so z naravo tako ali drugače povezani,... da je velik problem staranje v lovskih vrstah in da smo zaradi vsega dela, ki ga*

*opravljamo lovci v naravi in v dobro
divjadi tudi v mednarodnem merilu
zelo spoštovani..«*

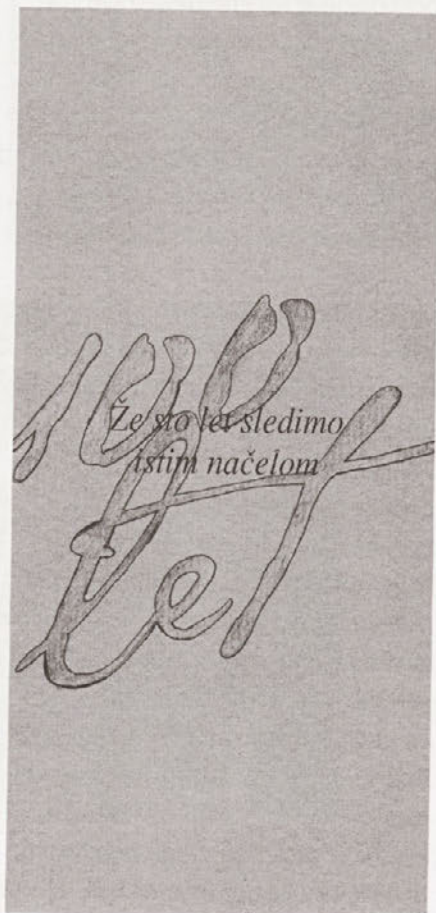
V sto letih se je zgodilo marsikaj, vendar pa dobi še tako obsežna in raznolika zgodba svojo pravo vrednost šele takrat, ko vidimo, da jo prežema več temeljnih vrednot: celovita skrb za naravo, ohranjanje šeg in navad ter nezanemarljiva vloga pri ohranjanju naroda. Ekološki in nacionalni vidik ostajata torej v svojem bistvu nespremenjena vse od leta 1907, ko ju je zapisal dr. Ivan Lovrenčič, nestor slovenskih lovcev, dolgoletni predsednik in avtor številnih člankov s področja lovstva, na ustanovnem zboru kluba v hotelu Ilirija v Ljubljani. Mar ni to najboljši dokaz, da smo lovci tudi po sto letih še vedno na pravi poti, da iz izkušenj preteklosti izbiramo najboljše za prihodnost. Kljub vsemu pa bo treba v času, ki prihaja, storiti še marsikaj.

Ob prebiranju zgodovine lovstva na slovenskem mi je prišla v roke tudi Lovska prisega iz leta 1889, ki je, kljub svoji častitljivi starosti skoraj 120 let še vedno zanimiva zaradi vsebine in jezikovnega sloga in še danes aktualna in uporabna, pa ne samo v lovskih vrstah, ampak v vsakdanjem življenju nasploh.

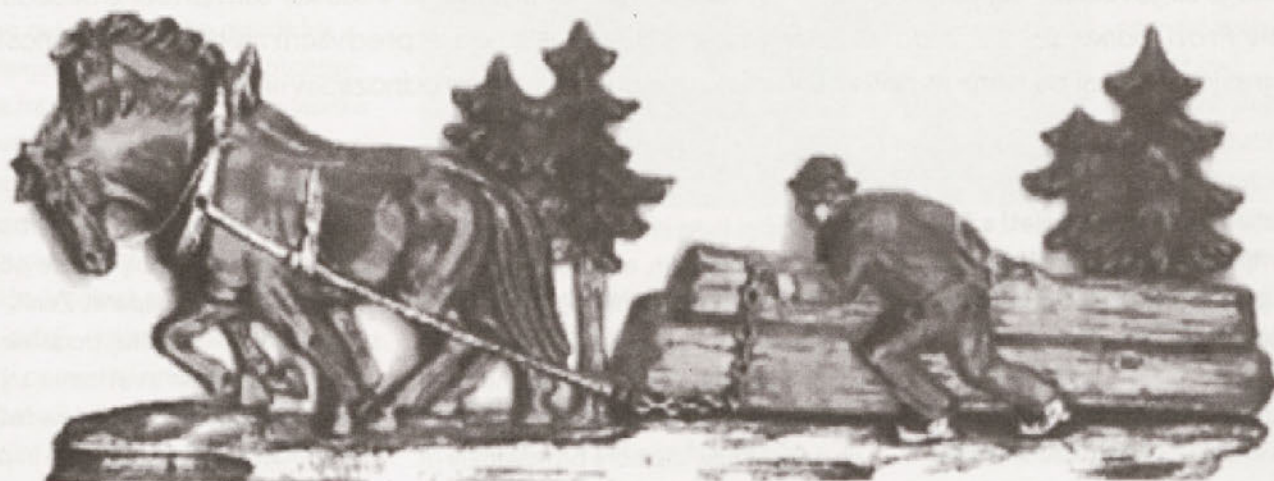
Fridrik Eratnik

Zaprisežba za lovsko službo

Prisegam, da bodem nad pravico jage, ktera je meni zaupana v nadgled, vselej kolikor bo mogoče skerbno in zvesto čul, in jo varoval, da bom vsacega, kteri bi kakorsikolj bodi skušal jo poškodovati, ali jo v resnici poškodoval, ne glede na peršono, po svoji vesti naznanil, če bo treba po postavi rubil ali prijel, da ne bom po krivem tožil ali v sum postavljaj nikoga, ki bi bil nedolžen, da bodem vsako škodo, koliko bo mogoče odvernil, in storjene poškodbe, kakor naj bolj vem in po svoji vesti naznanjal in cenil, in se poganjal za-to, da se po postavi popravijo; da se dolžnostim, ki so mi naložene, brez vedi in dovoljenja svojih višjih, ali brez neogibljive zaderžbe ne bom nikoli odtegnil, in da bom od blaga, ki bode meni izročeno, vsigdar kakor gre, rajtengo dajal, kakor resnično mi Bog pomagaj!

GOZDARSTVO

FRANC URDIH d.o.o.
VIŠNJE 5 5273 COL

Srečko Rudolf – fotograf iz Frate

S Srečkom sva se srečala na megleno novembrsko nedeljo in ga spoznala kot prijaznega gostitelja in izjemnega sogovornika, saj so mu besede kar letele z jezika. Intervju je v šali kar sam pričel z besedami: »Smo v Frati, danes, 25. 11., sedaj se začinja zares!« Zanimala naju je predvsem njegova povezanost s fotografijo, marsikaj pa nama je povedal tudi o svoji ljubezni do narodnozabavne glasbe.

Kdaj ste se začeli ukvarjati s fotografijo, kdaj ste odkrili to željo – ali sploh lahko točno določite začetek?

Fotografija me je privlačila že iz otroških let. Ko smo bili še »mulci« sem imel bolj star fotoaparat, kasneje sem imel razne vrste fotoaparátov, ne profesionalnih, ampak amaterskih in že takrat sem vedel, da je to umetnost, ki me zelo privlači. Zadnji, malo boljši aparat, ki sem ga imel, je bil Zenit – to je bil zelo dober ruski aparat – z njim sem veliko prepotoval in fotografiral. Ko pa sem videl, da tehnika prehitro napreduje, jaz pa nazadujem, sem kupil ponovno – za tiste čase – kar dober aparat, ki je bil elektronski, ne pa digitalni. In še do današnjih dni sem ostal na klasiki, kljub temu, da me vsi opozarjajo, da sem zastarel. (smeh)

Ste si sami kupovali fotoaparate?

Tako je, vse sem kupil sam, saj so bili bolj »žepni«, nič kaj posebnega. Eden izmed bolj profesionalnih je Nikon N80 – to je aparat, ki sem ga kupil v

Ajdovščini in ga imam že približno deset let. Ne vem, mogoče bom prešel tudi na digitalnega, enega sem celo dobil v dar za Abrahama, ampak sem ugotovil, da z njim ne uspem narediti takih fotografij, kot si jih želim. Kaže, da mora biti digitalni fotoaparat bolj kvaliteten in da ni vsak dovolj dober. Opažam, da z leti postaneš sam do sebe bolj kritičen in pozoren ter se trudiš, da narediš čim boljši izdelek. Nisem namreč zadovoljen z vsako fotografijo, ki jo naredim – na primer, če sem včasih posnel film s 36 posnetki in sta izmed vseh bili dobri le dve fotografiji, se mi je zdelo, da sem dosegel že velik uspeh. Kar ne pomeni, da so bile vse ostale fotografije slabe, ampak kar sem sam hotel doseči, sem videl le na dveh fotografijah. Tudi na fotografijo namreč vsak drugače gleda, sto ljudi lahko poda sto mnenj o neki stvari in tako je tudi s fotografijo.

Ste bili na tem področju samouk ali ste si kdaj pomagali tudi s kakim priročnikom, revijo ali tečajem?

Več ali manj sem se vsega naučil sam.

Je pa tudi res, da stvari zelo hitro napredujejo. Malo bolj sem se poglobil v svoj ruski fotoaparat Zenit, saj sem dokupil še nekaj dodatne opreme, na primer svetlomer, saj je bilo zelo pomembno, da si na fotoaparatu nastaviš pravo ostrino in pravo svetlobo na podlagi filma, ki si ga

imel v fotoaparatu. Prvi pogoj je bil namreč koliko dinski film si imel – na podlagi teh »dinov« si potem nastaviš tudi fotoaparat, ki je sam odčital, kakšni so v določenem trenutku najboljši pogoji za fotografiranje. Na

digitalnem fotoaparatu pa je danes veliko več možnosti – nastavimo lahko tudi kar na avtomatsko fotografiranje. Za fotografiranje manjših podrobnosti, na primer kake rožice ali nočnih posnetkov, pa mislim, da potrebuješ že malo več znanja.

Ko smo že pri motivih – ali jih izbirate spontano ali načrtno?

Najraje nenačrtno. Je pa res, da ko sem nekje in nimam s seboj fotoaparata, se mi večkrat zgodi, da mi kakšna čudovita stvar uide. Na enem samem sprehodu včasih vidim veliko lepote – ni nujno, da v naravi, mogoče v kakem zaprtem prostoru, kak nastop mogoče. Večkrat pa tudi sam fotoaparata zataji – zgodilo se mi je že, da mi je v pomembnem trenutku zmanjkala baterija. Sedaj sem se navadil, da nosim s seboj rezervne baterije. Včasih pa je dobro imeti zraven tudi rezervni fotoaparata – ni nujno, da je dober, lahko tudi kak manj kvaliteten. Določene stvari te namreč lahko počakajo, določene pa obstajajo samo tisti trenutek in če te ni zraven ...

To je verjetno tudi čar fotografije – ujeti trenutek ...

Sam sem ugotovil, da je res. Neko zanimivo drevo te lahko počaka, sončni zahod na primer pa obstaja le tisti moment.

Ali to pomeni, da najraje slikate naravo?

Predvsem naravo, no, na vse sem pozoren, moram reči, tudi na ljudi. Največ fotografij imam pravzaprav ravno od ljudi – z raznih glasbenih koncertov in nastopov, jubilejev, na

drugem mestu pa je gotovo narava. Nekaj malega pa imam tudi z raznih zakramentov – sveti krst, birma, obhajila, poroke – in z drugih veselice.

Motiv, ki je pritegnil Srečkovo pozornost.

Slikate predvsem sebi v veselje ali tudi po naročilu?

Predvsem za svojo lastno dušo. To je moj hobi. Za fotografiranje po naročilu bi potreboval malo boljše opremo, kot jo imam sam, malo več objektivov, na primer. Poleg tega pa tehnika hitro napreduje, ampak jaz še vedno mislim, da je prava fotografija tista, ki jo razviješ in jo imaš lahko v rokah v vsakem trenutku. Sam hranim fotografije tudi na CD-jih in DVD-jih, a mislim, da nimajo tiste vrednosti, kot jo ima razvita fotografija. Kljub tehniki imam občutek, da se bo vse skupaj zrušilo, slika pa bo ostala.

Torej niste nikoli razmišljali, da bi se s fotografijo tudi profesionalno ukvarjali?

Ne, mislim, da če bi se, bi izgubil tisti pravi stik do narave in do ljudi. In ni mi žal. S profesionalnostjo se začne tudi »biznis« in mislim, da ne bi imel istih užitkov, če bi moral nekaj fotografirati za denar. Najbrž tudi ne bi videl

tistega, kar hoče moje oko videti in fotografirati. Najbrž bi me ta »biznis« tudi pokvaril. Fotografiranje je zame predvsem hobi in mislim, da me je že malo zasvojil – velikokrat se vprašam: kje so meje? Večkrat si jih ne znam postaviti. Ko sem na primer obiskoval obletnice delovanja ansamblov, Avsenika, Slaka, Franca Miheliča ... sem porabil po 25 filmov, nisem se mogel ustaviti.

In ni mi bilo žal, da sem to naredil, saj vidim, da so te fotografije že dobile svojo vrednost.

Pa ste vseh 25 filmov razvili?

Vse sem razvil in naredil slike. Na koncerte sem vedno hodil veliko prej, ko so imeli ansambli tonske vaje in že tisto doživetje mi je veliko pomenilo, ko sem videl, kako se razni ansambli pripravljajo na nastop. Skoraj več so mi pomenile fotografije narejene pred in po nastopu, kot vmes – tam sem ujel tisto, kar ni mogel vsak ujeti. Torej, nisem si znal odgovoriti, kje so meje, in ravno zato mi tudi veliko ljudi pravi, da je v tem primeru boljši digitalni fotoaparata, saj lahko slabše slike enostavno izbrišeš. Ugotovil pa sem tudi, da mora biti fotograf vedno na pravem mestu in vedno na preži. Včasih moraš biti malo vsiljiv ali pa se znati tudi malo zlagati – večkrat so me na primer na kakšni prireditvi vprašali, za kateri časopis delam in večkrat sem rekel, da za Lady. (smeh)

Kako pa ste uredili tako veliko količino fotografij?

Žal moram reči, da jih imam še neu-
rejene. Želja pa je velika, da bi si to
arhivsko zakladnico uredil. Imam jih
razdeljene po prireditvah, niso pa
sistematično urejene, na primer po
letnicah.

Kaj pa razvijanje? Ste kdaj posku- sili tudi sami?

Ne, to pa ne. Mislim, da je bolje, da
to delajo tisti, ki so za to... Čeprav
pravijo, da je tudi to umetnost in čar.
Opažam pa, da je zelo odvisno od
»fotolika«, ki ti slike razvija – kako
se potrudi za tvoje slike, pa tudi od
samega filma. Če grem fotografirat
naravo, je najbolj priporočljiv 100-
dinski film, če fotografiraš različne
stvari, mora biti tudi film kombiniran,
200-dinski, če pa neke detajle, pa
400-dinski. Sam najraje uporabim
klasičnega, 200-dinskega, ker nikoli ne
vem kje in kaj bom fotografiral. Veliko
zavisi pa tudi od tega kako ti neko
stvar vidiš in seveda od pogojev, ki jih
imaš – sonce, sence, itn.

Ali radi pokažete fotografije tudi drugim? Ste že kdaj razmišljali o kaki razstavi?

*Z legendo
narodno za-
bavne glasbe
- Slavkom
Avsenikom.*

Seveda rad pokažem, ampak če bi
hotel vse pokazati ... bi trajalo en
teden! (smeh) Če bi imel urejen arhiv,
bi razmislil tudi o razstavi, seveda. Rad
obiščem kako razstavo in opazim, da
bi bila tudi kakšna moja fotografija
primerna za razstavo. Večkrat pa
kako fotografijo tudi komu podarim,
ampak mislim, da slika pridobiva
vrednost z leti – če jo vsaj nekaj let
ne vidiš, jo bolj ceniš. Slika se mora
»umediti«, dozoreti. Najraje pa slikam
človeka kot dejansko je, ne pa da
stoji mirno... taka fotografija je zame
plehka. Rad fotografiram tudi ljudi, ki
so neke vrste vaški posebneži, čeprav
se taki ne izpostavljajo radi, tako da
jih moraš ujeti v objektiv z zvijačo.

Vredno bi bilo dodati, da je Srečko
v svoj objektiv ujel že veliko slavnih
osebnosti – med njimi bivšega preds-
ednika Milana Kučana in smučarsko
legendo Ingemarja Stenmarka. Pri
tem je seveda moral biti kar vztra-
jen, iznajdljiv ter prepričan, da »...če
imaš močno željo nekaj doseči, boš
to dosegel.« Srečko pa ima poleg
fotografije še en velik konjiček – že
omenjeno narodnozabavno glasbo.
Je član kluba Avsenik, ki združuje vse
ljubitelje tega ansambla in »pristne

slovenske domače glasbe« nasploh.
Pravi, da ga klub zelo razveseljuje in
mu lepša življenje. Na Avsenikovih
srečanjih se mu »...čas ustavi, pa če
traja prireditev pet, deset ali dvana-
jst ur.« V tem času, pravi Srečko,
»me ni prišla ne žeja ne lakota, za
wc sploh nisem vedel. Takrat se telo
odseli in duša raja! Ne vem koliko
dni bi to lahko trajalo, ampak mislim,
da lahko tudi več dni.« To je torej za
Srečka hobi, v katerem se sprosti in
najde, kar človek zlahka prepozna
v njegovem vznesenem pripove-
dovanju. Z nasmeškom doda, da
njegova katrca zna že kar sama priti
do Avsenika na Gorenjskem, kamor
se Srečko pogosto odpravi. »Glasba
je zame pravi balzam za uho, dušo
in telo. Ne samo, da se me dotakne,
to me boža in me objame in takrat
začutiš mravljince in adrenalin! Tega
se z besedo skoraj ne da povedati!«,
konča Srečko svoje navdušeno
pripovedovanje. Od naju se poslovi
z besedami, ki dokazujejo njegovo
ljubezen do slovenske pesmi: »Radi
pojemo in igramo slovensko pesem, ki
razen nje ni lepše za naše srce.«

*Dušan Karen
Franka Karen*

Uničujoč požar na žagi leta 1962

O požaru na Žagi Col, ki je 21. avgusta 1962 popolnoma uničil obrat za izdelavo parketa, sem se pogovarjal s tremi delavci, ki so bili v času požara zaposleni na Žagi in so tudi pomagali gasiti.

Anton Škvarč - Tone Ernejcov, Ivan Kovšca - Janez Kovšču, Feliks Leban - Fele Šeničarju so bili takrat zaposleni kot kurjači v »mašingausu« (strojnici). Spomine na Rovanovo žago in na požar v parketarni so obujali v podzemlju Zadružnega doma, nekdanj Judove žage, kjer so člani društva Štirlek pred leti uredili prireditveni in klubski prostor. Po začetnem čudenju in hvaljenju prostorov in izvajalcev smo prešli k stvari.

Žaga na Colu

Takratna Žaga na Colu, podružnica Lipe iz Ajdovščine, je bila razdeljena na dva večja sklopa. En del, vzhodni, bliže pokopališču, je predstavljal »gatr« (žago), kjer so razrezovali

hlode, »mašingaus«, kjer so s parnim strojem preko generatorja proizvajali električni tok za potrebe proizvodnje, s pomočjo »transmisije« (prenos s pomočjo jermenov) pa je poganjal tudi »gatr« in »cirkularje« (krožne žage). Sem pa so spadali še: brusilnica,

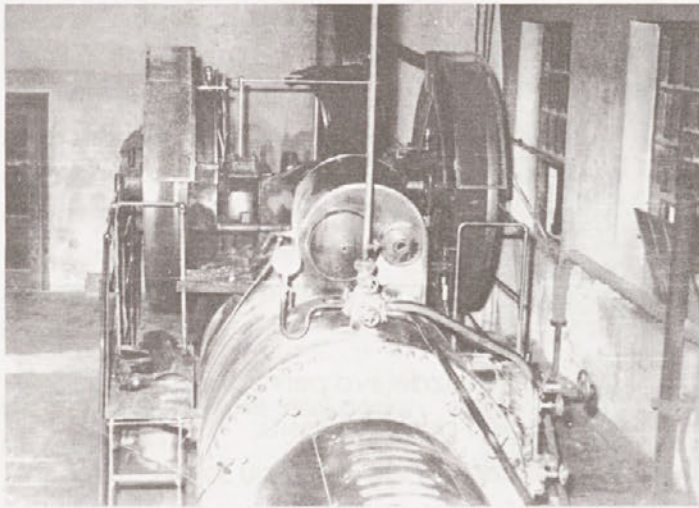
»krlišče«, prostor za spravilo desk in »vaške« (parilne jame - parilnice), v katerih so se »kuhale« (postopek sušenja lesa z vročo paro) »frize« (lesene deščice, iz katerih so kasneje izdelovali parket.) »Frize« je bilo potrebno v »vaške« zložiti ročno, vsako mero posebej. Do jame so »frize« pripeljali z »barelo« (poseben voziček) in jih nato stresli v jamo. Tone se spominja, da je morala delavka v jami »presneto podvizat«, če je hotela sproti zložiti vse »frize«. Na isti način je potekalo tudi praznjenje. Delo v »vaškah« je bilo trpljenje. Ko je bila »vaška« polna, so jo pokrili z deskami in žagovino, da ni iz nje uhajalo preveč pare. »Frize« so se kuhale 48 ur. Poleg lesa za parkete (bukov les) so žagali tudi jelovino, pa »švelerje« (železniške pragove), skratka vse, kar so pripeljali. Ko se je nabralo dovolj lesa za določeno vrsto žaganja, so cel dan žagali samo tisto (na primer »švelerje«). Štiri ure so žagali eno stran hlodov, nato so jih obrnili, in druge štiri ure žagali drugo stran. »Kline« v

Gasilci na Žagi Col slikani okrog leta 1958:

Prva vrsta (od leve proti desni): Rafael Česnik, Cveto Vidmar, Franc Vidmar, Miro Križaj, Anton Škvarč, Andrej Trošt. Druga vrsta: Feliks Leban, Ivan Žgavec, Slavko Praček, Stanko Bajc. Zadaj stoji Ivan Kovšca.

Foto: Arhiv Anton Škvarč

*»mašingausu« (strojnici) Žage na Colu je stal ta parni stroj.
Foto: Arhiv Anton Škvarč*

»gatra« so menjali na štiri ure. »Kline« je brusil Ivan Rovnan – Janez Grahovnski, on je bil »šef« »brusačev«, pomagali pa so mu Albin Mrkoc, Lojze Špilski in Lojze iz Bele. Lenko Tekelnov pa je »kopal« žagovino izpod »gatra«. Ko je šel domov na malico, je vedno nesel lopato s seboj.

Parketarna

Drugi del proizvodnje je predstavljala parketarna, kamor je spadalo zunanje skladišče za zračno sušenje »friz«, sušilnica, v kateri so z vročim zrakom, ki so ga pihali ventilatorji, dokončno posušili »frize«, prostor za izdelavo parketa in pakirnica parketa. Postopek izdelave parketa je potekal takole: bukove hlode so najprej »dali skozi gatr«, da so dobili primerno debele deske, le-te pa so na »cirkularjih« razžagali na zahtevano širino in dolžino. Debelina parketa je bila standardna, dolžina in širina pa sta bili različni. Razžagane deščice so nato po dimenzijah ročno zložili v »vaške«. Iz »vašk« so »frize« prepeljali pred parketarno, kjer so jih zložili v »big«

(skladovnice), da so se na zraku sušile še nekaj mesecev. Od tam so jih zložili v sušilnico parketarne, kjer so jih dokončno posušili z vročim zrakom. Kdaj so bile dovolj suhe, so ugotavljali s tehtanjem. Šele dovolj suhe »frize« so bile pripravljene za končno obdelavo.

Najprej se je na stroju obdelalo eno stran »frize«, nato je ta potovala v štiristranski stroj, ki jo je pooblal z obeh strani ter vrezal vzdolžne utore. Zadnji stroj pa je »frizo« odrezal na zahtevano dolžino in vrezal oba končna utora. Parkete se je nato zlagalo v skladovnice in povezalo z žico.

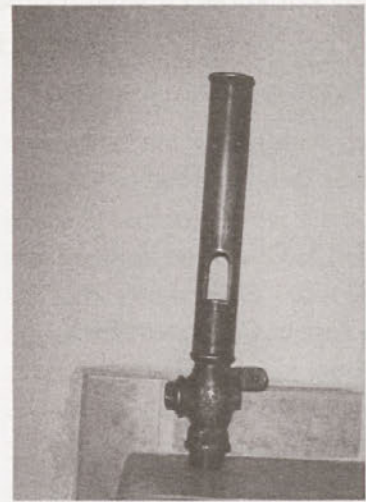
Delavci

Na žagi je bilo zaposlenih okrog sto ljudi (največ 110). Z delom je žaga začela kakšno leto in pol, do dve leti po II. svetovni vojni.

Tone se spominja, da se je leta 1949, ko se je on zaposlil na žagi, delalo po 12 ur, izmene pa so se menjavale ob enih ponoči.

V spominu pa mu je ostalo tudi

piskanje pred začetkom dela. Prvič je piščal zapiskala eno uro pred začetkom dela, to je ob petih zjutraj, drugič pet minut pred šesto in tretjič ob šestih, ko se je tudi začelo delo v izmeni. Isti postopek se je nato ponovil še za izmeno, ki je začela delo ob 14. uri, vendar s to razliko, da piščal ni piskala eno uro pred začetkom izmene. Ko je Žaga Col nehala z obratovanjem, si je Tone za spomin vzel omenjeno piščalko.

*Piščal, ki je na Žagi Col dolga leta oznanjala začetek izmene.
Danes jo hrani Anton Škvarč.
Foto: Arhiv Lucijan Trošt*

Parni stroj, pri katerem so delali večino časa, je bil kar dober. Enkrat letno so ga očistili in to je bilo vse večje vzdrževanje. Vodo za parni stroj so dobivali iz »štirne« (vodnjaka), ki se je nahajala na dvorišču obrata. Če pa je vode zmanjkalo, so jo »pumpali« (črpali) od Korena (danes Col 65). Včasih pa jo je s Studenca v Orešju pripeljal tudi Stanko Tomažev. Na vozu je imel eno veliko »bariglo« (kadi za kisanje zelja podobna posoda,

zaprta z vseh strani).

Ko so na Žagi že imeli svojo gasilsko desetino, so vodo s Studenca nekajkrat tudi črpali. Ob takih priložnostih so jim priskočili na pomoč gasilci iz Ajdovščine. Zaradi velike višinske razlike so uporabljali dve »pumpi«. Ena je stala ob koritu v Orešju, druga pa vrh Lajšta.

Za normalno proizvodnjo se je porabilo veliko vode. »Kuhanje« »friz« je pobralo ogromno pare. Kasneje so ob »mašingausu« napravili nekakšen stolp, na katerega se je točilo vročo vodo, da se je hladila in vračala nazaj v parni stroj. V začetku pa tistega stolpa ni bilo in vsa porabljena voda je šla v nič. V izmeni na žagi so delali: kurjač v »mašingausu«, pet »cirkularistov« (delavcev pri krožnih žagah), »gaterist« (delavec pri »gatrju« - stroju, ki iz hlodov reže deske), njegov pomočnik ter dva »dovozača« (delavca, ki sta vozila hlode s krlišča v žago). Vsaka izmena je imela tudi svojega »brusača« (delavca, ki je brusil »kline« (liste žage) in »cirkularje«). Vsi ostali zaposleni so delali pri izdelavi parketa.

Delalo se je na dve izmeni, včasih tudi na tri, odvisno od potreb. Kurjači v »mašingausu« pa so delali neprestano, noč in dan. Peči so kurili z odpadnim lesom z žage in oblanjem iz parketarne. Parni stroj je bil po II. sv. vojni zamenjan, ker prejšnji ni in ni delal. Stalno ga je bilo treba popravljati. Drugi stroji pa so ostali na svojem mestu ves vojni čas. Vsi ti stroji so bili še iz časov, ko je bil lastnik žage Rovnan. Od Rovana je žago kupil Krašna, od njega pa Drobnik. Po vojni pa je obrat prešel v lastništvo Lipe.

Janez se spominja, da se je govorilo, kako je sinu Krašne »transmisija« odtrgala roko. Nekaj je »šaril« tam okrog, pa ga je »zagrabil« pas.

Tone pa je dodal, da je imel tudi sam podobno izkušnjo. Pas ga je »zagrabil« za hlačnico. Srečo je imel, ker so bile hlače od nošnje desk tako zdrsane, da jih je raztrgalo. Vrglo ga je v zid, med letom pa je z zadnjico s pogonskega kolesa snel glavni pogonski pas. To ga je rešilo. Drugače bi verjetno končal še slabše kot sin Krašne.

Nesreče so bile kar pogoste, posebno pri »cirkularjih«, kar je povsem razumljivo, saj takrat ni bilo nobene zaščite. Ivanu Ančkemu je odrezalo roko. Samo na koži je visela. V Vipavi so mu jo prišli nazaj. Sprva so mu jo hoteli kar odrezati, pa so le »sposili«, da so mu jo prišli. Drejcu Kovačemu je tudi odrezalo roko, Viktorju Brjaškemu prste. Pokojnega Janeza Severskega (Janeza Žgavca) je Drejc Lampetov s »cempinom« »pribil« k »čoku« (hlodu). »Valili« so »čoke«, Janez z rokami, Drejc pa je pomagal s »cempinom«. Po nesreči je zadel Janeza v dlan in mu jo prebil.

Krlišče je bilo skoraj čez cel severni del žage (ob cesti Col - Podkraj). »Glajz« (tir) se je začel že na vzhodi strani žage, in se mimo »gatra« nadaljeval proti sušilnici in parkertarni. Na koncu tira, pri parkertarni, je bila še vrtljiva plošča, kjer se je vagončke dalo obračati.

Požar

Požar na Žagi se je začel v sušilnici parketarne.

Goreti je začelo zjutraj okrog devetih. Fele se spominja, da so delali v »mašingausu«, Janez Kovšca pa ga dopolni, da so takrat ravno čistili kotel parnega stroja.

Peč v sušilnici parketarne je imela eno slabo lastnost, doda Tone. Če si

jo preveč naložil s tistim prahom in oblanjem, ki je nastajalo pri izdelavi parketa, je nekaj časa v njej samo tlelo, nato pa je »udarilo kontra« (eksplodiralo). Ogenj je skozi vratca peči udaril v prostor. Tako je bilo tudi takrat. France Mrkčov je takrat kuril tisto peč. Verjetno je naložil preveč. Tam okoli je bilo ogromno praha in se je takoj vžgalo. Iz sušilnice, v kateri je bila peč, pa je vodila podstrešna lina v prostor nad parketarno. Tudi okno v svislih parketarne je bilo odprto, tako da je bil ustvarjen pretok zraka in požar se je v hipu razplamtel. Za nameček pa so ravno takrat delavci iz Budanj popravljali streho, tako da je bil ustvarjen še dodaten prepih. Skozi tisto lino se je požar razširil na ostrešje parketarne. Tam je bilo ogromno prahu, stropi so bili leseni in kmalu je gorelo, kot da bi kdo polil z bencinom.

Ko so opazili požar, le-ta še ni bil velik. A kaj, ko niso imeli dovolj vode, s katero bi ga pogasili. Tista »štirn'ca« (vodnjak) ki so jo imeli tam na žagi, ni bila bog ve kako velika in vode je kmalu zmanjkalo. »Pumpo« (vodno črpalko) so nesli gor k Miletu (danes Col 16), ko pa je vode zmanjkalo še tam, so šli črpat k Tomicu (danes Col 76). Tam imajo veliko, globoko »štirno«. Bali so se, da »pumpa« ne bo »potegnila« (da ne bo dvignila vode iz vodnjaka). Pa je »prijela«, a kaj, ko se je tisti čas požar spet razbesnel. Tista »pumpa«, ki so jo premoogli na Žagi, je bila majhna, voda v cevi ni imela nobenega pritiska.

Ko se je raznesla vest, da žaga gori, so prišli mnogi pomagat. Delavci so gasili, ženske so nosile »kalala« (vedra); to je bil pravi direndaj, se spominja Tone. Seveda so takoj poklicali na pomoč gasilce v Ajdovščino in Idrijo. Sogov-

orniki se še danes ne morejo znebiti občutka, da je bila parketarna na Colu »namerno« žrtvovana, saj si drugače ne znajo predstavljati dejstva, da so na prizorišče požara prej prišli gasilci iz Idrije kot njihovi kolegi iz Ajdovščine. »In tudi, ko so prišli gasilci iz Ajdovščine, jim »tiste priprave« niso kaj preveč delovale«, doda Fele. Tone se spominja, da so gasilci iz Ajdovščine delovali precej neuskaljeno, »so se samo prerivali«. Je bila precejšnja razlika med njimi in Idrijčani. Slednji so bili kot vojaki. Kar jim je »šef« ukazal, tisto so naredili. Brez besed ali ugovarjanja. Je pa bilo že prepozno. Niso imeli več česa storiti. Je vse že »padlo noter« (ostrešje stavbe se je že vdrlo v prostor).

Vsi trije sogovorniki se strinjajo, da so parketarno na Colu namerno uničili. Občinska oblast in takratno vodstvo Lipe naj bi imela velike »zasluge«, da se je tako končalo. Pa tudi kakšen domačin bi se našel med njimi. Baje so komaj čakali, da pride do kakšnega podobnega dogodka. Tone se spomni, kako je eden od domačinov, ko je bilo že vsega konec, v gostilni pri Tratniku, rekel: »Zgodovina bo pisala: 'Nekdaj je bila na Colu parketarna!'«

Delavci, ki so popravljali streho, so tudi pomagali gasiti. Vsi trije sogovorniki se spominjajo delavca iz Budanj, ki je pomagal gasiti na strehi. Vendar pa ga je zrušeno ostrešje prignalo do svišli na južni strani in od tam ni imel več umika. Ostal mu je edino skok v Bile (več kot deset metrov globoko), ali pa skok v ogenj. Odločil se je za skok v ogenj. Tone se spominja, da je prišel iz plamenov z obrazom, s katerega je visela koža. Obraz se mu je kar olupil.

Zaposleni so poizkušali rešiti vsaj stro-

je. Tiste manjše so izvlekli ven, večje stroje pa so pokrili s pločevino, da ni goreče tramovje padalo naravnost po njih.

Ko so gasilci požar pogasili, so morali delavci še celo noč ostati ob pogorišču, da se ne bi še enkrat vnelo. V notranjosti parketarne je požar še vedno tlel, niso pa imeli vode, da bi ga dokončno pogasili. Bali so se, da bo ponoven izbruh požara vžgal tudi velike »big« na pol posušenih desk in »friz«, ki so bile zložene v bližini. Celo noč so sedeli na neki »ceradi« in »vahtali«. Pa ni bilo nič.

Po požaru je žaga delala še nekaj let (tri ali štiri leta). Žaga in »vaške«. Vse dotlej, dokler se ni pokvaril parni stroj. Po tistem so pa vse preselili v Ajdovščino. Vsi delavci so se vozili na Lipo. Najprej tisti iz parketarne, nato še tisti iz žage.

Nikoli se ni razmišljalo, da bi proizvodnjo parketa na Colu obnovili. Še več, nekoč so iz Ajdovščine prišli delavci s kamionom, FAP-om, da bi podrli svišli parketarne. Poizkusili so celo s kamionom, zapenjali so »zajle« (jeklne pletenice) da bi zrušili svišli, pa jim ni uspelo. So bile stavbe preveč trdno grajene.

Takoj po požaru so bili delavci pripravljeni dva meseca delati zastonj, samo da bi obnovili proizvodnjo v parketarni, a je bilo vse zaman. Odločitev o zaprtju je padla že veliko prej. Čakalo se je samo še na vzrok.

Kasneje je vodstvo Lipe razširilo novice, da je parketarna na Colu delala z izgubo. Kar pa je takratni obratovodja Srečo Bratina odločno zanikal z besedami: »Za take laži lahko direktorju v obraz pljunem. Colska parketarna ni nikoli delala z izgubo. Včasih je reševala tudi Lipo v Ajdovščini!«

Prva gasilska desetina na Colu

Na Žagi so imeli svojo gasilsko desetino. Že takrat so zakoni zahtevali, da mora imeti tako podjetje tudi gasilsko enoto. Imeli so opremo, obleke, vse, samo vode ne, so dodali sogovorniki v šali. Na cesti pod pokopališčem so imeli vaje. Tone je omenil, da ima fotografijo te desetine. Poleg Eda Puca, ki ga na fotografiji ni, ker je bil ravno v tistem času na tečaju za brusilca v Medvodah, in Rafaela Česnika, so sogovorniki edini živi člani te desetine. Takoj po vojni so imeli tudi ročno brizgalno. Osem ljudi jo je poganjalo, po štirje na vsaki strani. Kje je končala ne ve povedati nobeden. Tone pove tudi, kako so ga kar določili, da se je moral leta 1957 udeležiti gasilskega tečaja v Medvodah. Tri mesece je bil na tečaju. S tem je dobil gasilsko izobrazbo. Lahko ga štejejo za prvega »pravega« gasilca na Colu. Svoje gasilsko znanje je prenašal najprej na gasilsko desetino Žage Col, pozneje pa še mnoge generacije Prostovoljnega gasilskega društva Col.

Lucijan Črnič

Delavec v ognju

Še danes se starejši Colčani, ko beseda nanese na požar na Žagi Col, spominjajo »nekega delavca iz Budanj«, ki je ob popravljanju strehe padel v ogenj. Ko sem se z Janezom, Tonetom in Feletom pogovarjal o Žagi Col, mi je Tone mimogrede omenil, da tisti človek še živi, »dol nekje v Budanjah«. Te besede mi niso dale miru in tako sem povprašal Alojza in Stanota Ferjančiča iz Budanj, če onadva kaj vesta o tem. Stane se je takoj spomnil dogodka in me napotil k Miru Curku v Dolgo Poljano. Zavrtel sem telefon in gospod Miro je bil svojo izkušnjo s požarom na Žagi Col pripravljen deliti z bralci Colskega časnika. Njegovo pričevanje se precej razlikuje od zgodbe, ki se je ohranila med Colčani.

Kako ste se tistega usodnega 21. avgusta leta 1962 znašli na Colu?

Na Lipi sem najprej delal pri strojih za obdelavo lesa, kasneje pa so me dodelili k zidarski skupini in kot član te skupine sem prišel na Col popravljat streho. Začeli smo odkrivati streho, pobirati kritino in trgati deske, ki so bile nabite na trame. Vso to »šaro« smo metali na dvorišče parketarne. S spodnje strani je bil na trame pritrjen lesen strop. Verjetno se je le-ta zaradi udarcev s krampi razrahljal in se naenkrat zrušil v prostor sušilnice, kjer je stala peč.

Kakšna je bila tista peč? Je bila železna?

Ne, bila je zidana, podobna krušni peči, velikosti približno trikrat tri metre. Ko se je zrušil strop v sušilnico, je del tega padel na peč in jo udrl. V naloženo peč je z vrha vdrl zrak in prišlo je do eksplozije. Jaz sem bil točno nad mestom eksplozije in ogenj me je zajel po celi levi strani telesa. Vse skupaj se je zgodilo v trenutku.

Kje na strehi ste takrat bili?

Stal sem nekje na sredini med slemenom in zidom, točno nad pečjo. Obleka se mi je vnela in ves v ognju sem tekkel po tistem ozkem tramu ter skočil na dvorišče med »šaro«, ki smo jo zmetali s strehe. V nesreči sem imel tudi nekaj sreče, saj bi med tekom po tramu le-tega lahko zgrešil in bi padel naravnost v ogenj pod sabo. Pa tudi pri skoku v globino (kasneje so izmerili, da sem skočil 4,8 metre globoko) bi lahko pristal na odpadnem materialu in se polomil. Mojega sodelavca Stanka Pračka iz Budanj, ki je stal nekaj metrov višje na slemenu, pa je eksplozija le oplazila.

Dva delavca sta me takoj pogasila, me prijela pod roke in odpeljala do gostilne Tratnik. Tam sem se pogledal v ogledalo in se nisem spoznal. Bil sem ves črn, z mehurji po obrazu, rokah in nogah.

Takrat še ni bilo rešilnih avtomobilov, zato so poklicali upravnika pošte v Ajdovščini, Mira Jerkiča, in ta me je peljal v bolnico v Vipavo. Od tam so me takoj odpeljali v šempetrsko bolnico.

Koliko časa ste ostali v bolnici?

V Šempetru sem ostal tri mesece. Celih 70 dni nisem mogel hoditi, saj sem imel opečene tudi gležnje. Ko so me prihajali obiskovat sorodniki, so le po zdravstvenem kartonu ugotovili, na kateri postelji ležim. Tudi sam sem se kdaj pa kdaj pogledal v šipo in velikokrat sem se potihoma vprašal: »Ali sem to res jaz?«

Sodelavec Stanko Praček je bil v bolnici mesec dni.

Brazgotine od opeklin so se mi sčasoma zarasle, tako da se danes niti ne opazi, da sem imel opečen obraz, roke in noge.

Še danes pa se zgrozim, ko se peljem mimo bivše Žage na Colu. Prav lahko bi tam končal svojo življenjsko pot.

Lucijan Čvrt

AVTOPREVOZNIŠTVO

LAMPE JOŠKO
VIŠNJE 4
GSM: 041 647 692

Neusmiljen polarni divjak Denali

»Mount McKinley je v vseh pogledih gora presežnikov. Stoji na 63° severne zemljepisne širine in je najvišja gora na svetu nad 50° severne zemljepisne širine, zato so temperature na njej lahko veliko nižje kot na precej višjih Himalajskih vrhovih. Od vseh gora na svetu ima največjo višinsko razliko med baznim taborom in vrhom, poleg tega je ena od najbolj prostranih gor na svetu. Ime je dobila leta 1896 po Williamu McKinleyju, 25. predsedniku ZDA. Nanj so leta 1901 napravili atentat in tako gore, ki se imenuje po njem, nikoli ni videl. Domačini goro imenujejo Denali, kar pomeni „Visoka“. Prvič jo je leta 1913 osvojil Hudson Stuck s štirimi drugimi soplezalci.«¹

V želji osvojiti čim več najvišjih gora celin sem se letos odločil za najvišjo goro Severne Amerike - Mount McKinley. Priprave na ta vzpon so trajale približno pol leta. Ker sem gradil na podlagi izkušenj s prejšnjih odprav, sem si opremo moral dopolniti predvsem za nizke temperature, na katere so me opozarjali kolegi. Zopet sem nabiral kondicijo, pozimi spal zunaj v šotoru, velikokrat kar na vrhu Golakov. Na odpravo sem povabil veliko kolegov, vendar se je na povabilo odzvala le naša alpinistka Simona Pogač. Hitro sva si razdelila naloge. Vsak je prevzel stvar, ki jo najbolj obvlada. Sam sem prevzel predvsem strategijo fizičnih in psihičnih priprav, Simona pa je prevzela birokracijo.

25. maja sva poletela z letališča

v Celovcu do Frankfurta, se tam presedla ter prek Severnega tečaja poletela na Aljasko. Prvo prijetno presenečenje je bilo, ko sva na letalu zagledala tri znane Poljske alpiniste: njihovega najbolj znanega alpinista Piotra, trenutno najbolj perspektivno alpinistko Kingo ter Martino. Izmenjali smo nekaj besed in ugotovili, da imamo skupni cilj. Takrat še nismo vedeli, da se bodo naše poti prepletale. Drugo prijetno presenečenje sva doživela ob spuščanju, ko je letalo zaokrožilo okrog McKinleyja ter sva tako prvič uzrla dolgo pričakovani cilj. Ko sva odšla od doma, je bila

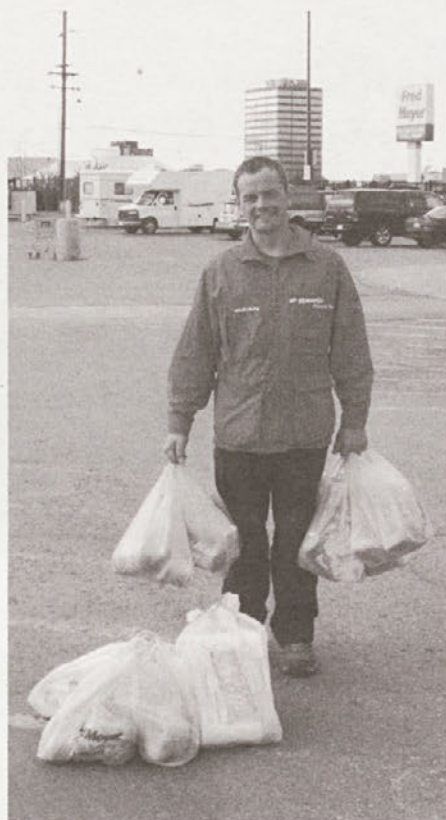
temperatura okrog 30 °C, na Aljaski pa je bila približno 10 °C, čeprav sva bila ob morju. Pristali smo v mestu Encorage. To je drugo največje mesto na Aljaski ter njeno najpomembnejše pristanišče. Zelo zanimivo je bilo, ker je bilo ves čas svetlo. Nastanila sva se v nekem hotelu, kjer prenoči veliko evropskih odprav. Po dobro prespani noči sva šla nakupit hrano za vzpon, saj v Ameriko hrane nisva smela prinesiti. Dogovorila sva se za prevoz do Talkeetne in nakupila še nekaj opreme. Za prevoz sva izbrala kombi, saj je zaradi veliko opreme primernejši od železnice. Tako sva se

naslednjega dne s kombijem odpeljala do Talkeetne. V istem kombiju sta se peljala še dva Kanadska alpinista z istim ciljem – osvojiti Mount McKinley. Talkeetna leži približno 200 km severno od Encourageja. Pot je z enim postankom trajala štiri ure. Talkeetna je malo večja turistična vas, grajena v tipičnem kavbojskem stilu. Od tu sta dve možnosti: teden dni hoda ali prevoz z letalom na ledenik na nadmorski višini 2200 m. Odločila sva se za slednjo. V Talkeetnu sva se šla prijaviti k rangerjem, ki zelo dobro

vrnitev, ti dajo zastavice s podatki o odpravi za označitev teh mest. Vse, kar pustiš, moraš zakopati vsaj meter globoko, saj ti v nasprotnem primeru ptice vse pojedó. Na zastavicah piše za katero odpravo gre, pomemben pa je predvsem datum vrnitve. Če se do tega datuma ne vrneš, začnejo iskalno akcijo, saj je v ceno vstopnine vključeno tudi reševanje.

Ker ta dan zaradi slabega vremena letalo ni vozilo, sva morala prenočiti. Letala zaradi slabega vremena že nekaj dni niso vozila in tako se je tam nabralo kar nekaj odprav. Zato sva naslednji dan takoj odhitela na letališče, da bi čim prej odletela na ledenik. Na srečo se je ta dan vreme na ledenikih ustalilo, tako da sva že ob devetih zjutraj poletela. Tu vozijo

bil ta polet zelo lep, panoramski. Letiš namreč med čudovitimi špičastimi vrhovi, ki plezalca kar kličejo v svoje veličastne stene. Tudi pristanek na tem ledeniku je prav poseben užitek, saj letalo na tem neravnem ledeniku dolgo poskakuje preden se ustavi. Znova se prijaviš pri rangerjih in tu se pot šele začne. Odvisen si le od tega, kar si prinesel s seboj: od svoje opreme, hrane, znanja ter nabranih izkušenj. Preden sva se uredila, je bilo že poldne. Ker so popoldne aljaški ledeniki še nevarnejši, sva se odločila, da to noč ostaneva na tem letališkem taboru. Ravno pred nama je neka odprava podrla svoj šotor, zato sva svojega postavila kar tam, saj nama na ta način ni bilo treba kopati snega in sva prihranila dobro uro dela. Tam sva tudi izbrala prostor, kjer sva odložila

skrbijo za urejenost parka in skrbno nadzorujejo gibanje ljudi. V približno enournem predavanju ti pokažejo posnetke najbolj nevarnih delov poti, zahrbtnost aljaških ledenikov, ki so precej drugačni od alpskih, in te seznanijo z zelo spremenljivim vremenom v teh gorah. Ker moraš na določenih delih pustiti nekaj hrane za

manjša letala za štiri ljudi, vsak pa ima lahko največ 70 kg opreme. Letala so me spominjala na tiste iz filmov o drugi svetovni vojni, piloti pa so pravi kaskaderji, ko se v zraku borijo z močnimi vetrovi in vrtinci. Zanimivost teh letal je tudi ta, da poletijo s kolesi, pristanejo pa s sanmi, ki jih poseben mehanizem porine pod kolesa. Sicer je

nekaj oblačil, potovalne torbe ter hrano za tri dni, saj bi v primeru slabega vremena ob vrnitvi morala več dni čakati na letalo. Pripravila sva si smuči za naslednji dan ter skrbno razporedila hrano in drugo opremo v nahrbtnike in na sani.

Zvečer se je vreme precej

poslabšalo, ponoči pa je začelo tudi snežiti, tako da je bilo zjutraj približno 10 centimetrov novega snega in še vedno je snežilo. Ker se nama je zdelo škoda izgubljati dneve, sva se kljub slabemu vremenu odpravila naprej. Na najino srečo sta se naprej odpravili še dve odpravi. Tako smo si skupaj utirali pot po ledeniku, saj so bile stare gazi marsikje prekinjene s širokimi razpokami. Po približno petih urah hoda v večinoma slabem vremenu smo dospeli do prvega tabora. Najprej sva s Simono nekaj pojedla, nato pa začela kopati v sneg in postavljati šotor. Vreme se je zopet zelo poslabšalo. Naslednji dan sva se znova zbudila v sneženo jutro, zato nisva vedela, kako naprej. Ko je sneženje malo ponehalo, sva opazila, da je ena odprava že pospravila šotor in se odpravila naprej. Zato sva tudi sama sklenila, da kljub slabemu vremenu ne izgubljava časa in se odpraviva do naslednjega tabora. Po približno štirih urah hoda sva dospela do drugega tabora. Ker je še vedno močno snežilo, sva hitro postavila šotor in se zavlekla vanj. Ker sva imela še veliko časa, sva si za spremembo pripravila dobro večerjo.

Naslednje jutro sva se zbudila v čudovit dan. Tam sva pustila nekaj hrane, pospravila šotor in se počasi odpravila proti tretjemu taboru. Po treh urah hoje v čudovitem vremenu sva dosegla tretji tabor. Poiskala sva prostor in si postavila šotor. Preostali del dneva sva večinoma kramljala s člani ostalih odprav. Zaradi izredne strmine, ki je bila pred nama, sva se odločila, da opremo v naslednji tabor odneseva v dveh delih. Tako sva se s približno 20 kilogramov naslednje jutro odpravila proti

četrtemu (baznemu) taboru. Tam sva srečala srbsko-bosansko (jugoslovansko) odpravo, pri njih pustila najino opremo ter se vrnila nazaj v tretji tabor. Naslednji dan sva pospravila šotor in še preostali del opreme ter vse odnesla in odvlekla v bazni tabor. Ko sem zagrizel v strmino, se še nisem zavedal, kaj me čaka. Od tu naprej pravega počitka ni bilo več, kajti sani, ki jih imaš zavezane za seboj, te vedno vlečejo nazaj. Pa še na Wind Cornerju naju je pričakal močan veter, ki ga prejšnji dan ni bilo, ter nama pokazal, zakaj ima ta del poti tako ime. Ko sva prišla v tabor, sva se nastanila ob srbsko-bosanski (jugoslovanski) odpravi. Skopala sva približno meter globoko luknjo, zraven pa naredila še zid iz snežnih blokov, z žago izrezanih

bila od -20 do -30 °C, zraven pa je bil še močan veter, ki je pihal do 150 km/h ter močno sneženje. Te dneve sva porabila za razgovore z drugimi odpravami. Predvsem smo razglabljali o načrtih za nadaljnji vzpon. Vendar je bivanje na štirih kvadratnih metrih prava muka, ko gledaš, kako dnevi bežijo, ti pa ne moreš nadaljevati vzpona. Tu bi rad povedal še zgodbo neke kanadske odprave. Nekdo iz njihove odprave si je popoldne v oblačnem in snežnem vremenu snel očala za približno tri ure in zaradi tega dobil snežno slepoto. Tako je bilo sanj o vrhu konec, po zlu je šlo leto in pol priprav, ki so bile precej intenzivnejše kot najine. Če povem samo en podatek o njihovih temeljitih pripravah: hrano za vsak dan in vsak

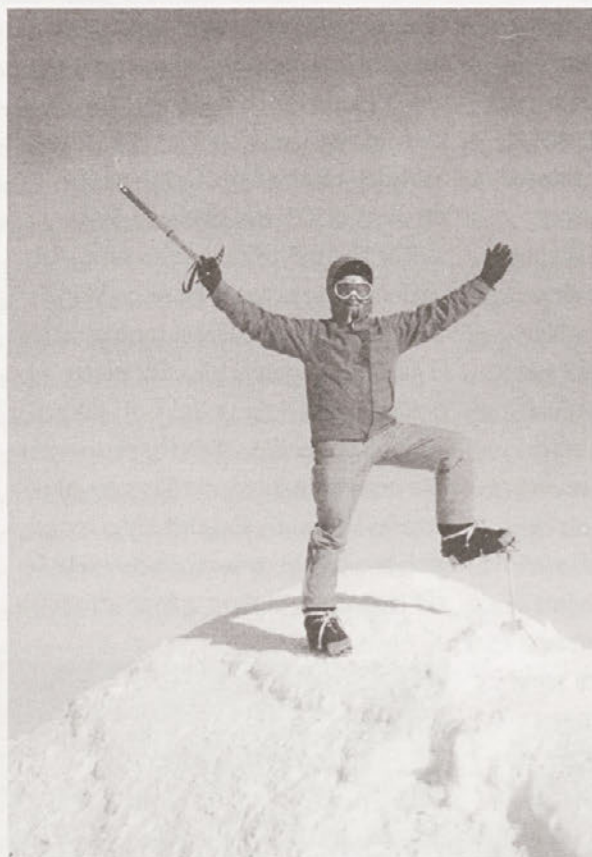
iz ledu, saj lahko le obzidan in vkopan šotor kljubuje močnim vetrovom. Tabor je postavljen na višini 4200 metrov. Tu prebivajo tudi rangerji, ki skrbijo za red v taboru, so v pomoč alpinistom in skrbijo za svežo vremensko napoved. Žal pa je vreme tu zelo nepredvidljivo. Zaradi tega smo bili naslednjih nekaj dni prisiljeni prebiti v taboru kljub drugačnim željam in načrtom. Temperatura je

obrok posebej so imeli izračunan in pripravljen. Tu lahko vidimo, kako ti lahko takšna malenkost nevednosti poruši življenjske sanje. Po tednu dni čakanja so končno napovedali sončno vreme vendar z močnim vetrom, ki pa naj bi se v naslednjih dneh pomiril. Po dobrem razmisleku, podkrepljenim z izkušnjami iz prejšnjih odprav sva se odločila, da se odpoveva višinskemu taboru na višini 5200 metrov in

opraviva z vrhom v enem dnevu, kljub temu, da naju čaka do vrha skoraj 2000 metrov vzpona. Kljub temu, da so to idejo drugi alpinisti v taboru označevali za noro in neizvedljivo, odločitve nisva spremenila.

Tako sva se po tednu dni bivanja v baznem taboru ob štirih zjutraj odpravila iz šotora proti vrhu z nekaj najnujnejše opreme v nahrbtniku (približno 15 kilogramov). Kar hitro sva napredovala in po približno petih urah hoda dosegla višinski tabor. Tam sva se ustavila pri jugoslovanski odpravi, ki je prišla v višinski tabor prejšnji dan. Skuhali smo testenine, si termovke dopolnili s čajem in se okrog poldneva odpravili proti vrhu. Tik pred nama se je proti vrhu odpravila tudi poljska odprava, ki je prejšnji dan prišla v višinski tabor. To nama je dalo dober občutek, saj sva vedela, da na gori ne bova sama. Od tam naprej sva se najprej malo spustila – približno 50 metrov, tam pa sva vstopila v zloglasno Traverzo (Prečnico). To je strmina, ki na določenih mestih dosega do 50° naklona, zato moraš biti tu zelo pozoren, saj se lahko zdrs konča 2000 metrov niže. To je najnevarnejši del poti. Po dobri uri in pol sva prispela na Denali pass, tu zavila desno ter ob prečenju malo nižjih vrhov po štirih urah hoje v hudem mrazu in vetru dosegla greben, kjer se spustiš na zloglasni Fuzbal plac. To je precej velika ravnina, ki pa je najbolj črni del tega hriba, saj je največ ljudi umrlo prav tu. Tu se zopet začneš dvigovat še približno 200 višinskih metrov, kjer strmina zopet doseže približno 45°. V tej strmini sva srečala dva alpinista, ki sta pred nama dosegla vrh, z njima izmenjala nekaj besed, predvsem o razmerah na

vrhu. Ko preмагаš to strmino, prideš na greben, od tam pa je še približno 200 metrov grebenske poti do vrha.

Tu moraš biti zelo pozoren, saj hodiš malo levo in malo desno po grebenu. Problem je, ker je na eni strani sneg zelo leden, na drugi pa napihan. Ob šestih popoldan sva dosegla vrh. Temperatura je bila -45 °C, veter pa je pihal s hitrostjo 80-100 km/h. Kljub peklenskim razmeram je bilo veselje nepopisno. Takrat je bil poplačan ves trud, vse garanje in vse priprave, ki so trajale približno pol leta. Pomisliš na vse ljudi, ki so te pri tem podpirali in stali ob strani. Na družino, ki te razume. Kmalu za nami je prišla še poljska odprava. Rokovali smo se in naredili nekaj fotografij. Po dvajsetih minutah sva zapustila vrh in jo po isti poti mahnila

nazaj. Na Fuzbal placu sva srečala dva člana jugoslovanske odprave, ki sta se vzpenjala proti vrhu. Veselje pa se je spremenilo v neprijetno presenečenje, ko sva ugotovila, da ima Simona pomrznjen nos (bil je že bele barve). Ob tej ugotovitvi sva se takoj poslovila in začela s še hitrejšim spustom. Ko sva prišla na greben nad Fuzbal placom, naju je čakalo še eno neprijetno presenečenje – hrib je zajela megla in začela se je še ena Kalvarija – ob nizki temperaturi in močnem vetru se je zmanjšala še vidljivost na kakšnih 20-30 metrov. Nato je začelo še snežiti. Ko sva prišla do Denali passa, sva kar nekaj časa iskala ugoden prehod v Traverzo. Približno ob desetih sva ob močnem sneženju dosegla višinski tabor,

kjer je bilo sedaj veliko več šotorov kot dopoldne, saj je večina alpinistov želela naslednji dan naskočiti vrh. S Simono sva se ustavila pri Jugoslovanih. Kot je bilo dogovorjeno, je Simona ostala pri njih, da prespi, sam pa sem jo približno ob enajstih, ko sem se malo ogrel in popil nekaj toplega čaja, pobrisal proti baznemu taboru, kamor sem v krutih vremenskih razmerah prispel približno ob enih ponoči. Tako sem bil po približno enaindvajsetih urah zopet na varnem. Tam sem se samo še zvalil v spalno vrečo in zaspal.

Zbudil sem se šele ob osmih. Ležeč v spalki sem si skuhal čaj, nekaj pojedel,

nato pa vstal in šel naproti Simoni, ki je medtem že začela s sestopom. Srečala sva se približno na polovici poti in skupaj sestopila. Ona je odšla k rangerjem zaradi pomrznjenega nosu. Dali so ji neko mazilo in nama svetovali čimprejšnji spust v dolino. Tako sva naslednji dan navsezgodaj pospravila stvari in odsmučala v dolino. Zaradi hitrejšega spusta sva šla nenavezana, kar pa na ledeniku ni najboljša rešitev. Ko sva prišla na letališče, je bilo še vedno zelo slabo vreme, tako da letala niso vozila. Tam sva čakala še dva dni, tretji dan pa se je le zjasnilo. S smučmi smo stlačili pristajalno stezo, nato pa je le prišlo letalo in nas odpeljalo v dolino. Simona je najprej šla v ambulanto, kjer je dobila dodatna zdravila za nos in navodila za negovanje. Povedali so ji, da amputacija najverjetneje ne bo potrebna. Nato sva se, kot je vedno treba, oglasila pri rangerjih, kjer sva oddala poročilo o hribu in pri njih izvedela, da so letos na hribu zelo slabe razmere, saj je bil odstotek uspešnih vzponov veliko manjši – le 22 %, po navadi pa vrh doseže 33 % alpinistov. Izvedela sva tudi, da sta Jugoslovana, ki sva ju srečala na Fuzbal placu, morala zasilno bivakirati na hribu. Rešila sta se šele naslednji dan, s pomočjo UKV-ja, ki sta ga imela s seboj in nekaj drznih alpinistov, ki so bili takrat v višinskem taboru in so jima priskočili na pomoč. Vrha pa ni v teh nekaj dneh zaradi izredno slabega vremena nihče dosegel. Nato sva šla v restavracijo, si privoščila pošteno večerjo in nazdravila vrhu. Tako je bilo 18 dni bivanja v ledenem oklepu gore končano.

Naslednjih nekaj dni sva porabila predvsem za odkrivanje lepot Talkeetne in Anchorage z okolico. 19.

Julija dopoldne sva se odpravila na letališče, kjer nama je uspelo dobiti karto pri oknu. Ob 12. uri sva poletela proti Evropi. Ko smo leteli mimo McKinleyja, je bil ta še vedno zavrt v oblake. A na severnem delu Aljaske se nam je nasmehnila sreča; vreme se je izboljšalo, tako da sva dobesedno prilepljena na okno občudovala severni del Kanade, Severno ledeno morje, severni del Grenlandije in Norveško (predvsem fjorde in zasnežene vrhove). Prek Frankfurta smo poleteli še v Celovec, od tam pa se z avtomobilom odpeljali do Polzele, kjer sva si privoščila kosilo, nazdravila vrhu in se vrnila vsak v svoje življenje. Tako se je končala še peta pustolovščina po najvišjih vrhovih celin.

Ostali so mi lepi spomini na nepozabna srečanja z drugimi alpinisti, njihov pogled na svet, alpinizem in njihova prijetna in manj prijetna doživetja pri osvajanju vrhov, na to nepozabno deželo, njene prebivalce in severni del naše poloble ter na vrh, ki mi je ne samo pustil čudovite spomine, ampak me tudi zelo veliko naučil. Upam, da bom na svojih naslednjih odpravah to znanje znal izkoristiti, pa čeprav vsaka gora skriva svoje pasti.

Posebej bi se zahvalil svoji družini, ki me razume, prijateljem, ki me podpirajo, Simoni, ki me je prenašala in veliko pripomogla k osvojitvi vrha, Avtocentru Bajc za sponzorstvo in PD Križna Gora za moralno podporo. Upam, da sem vam v teh vrsticah uspel prikazati čarobno doživetje osvojitve najvišjega vrha Severne Amerike – Mount McKinleyja.

Bogdan Ambrožič

¹Citat iz knjige Stane Klemenc: *Ledene sanje, Mladinska knjiga, Ljubljana, 2003*

KLUB
POWER FITNESS GYM COL

KLASIČNA MASAŽA
(v prostorih Power fitness gyma)

FITNESS
(vsak dan do 18.00 do 21.00, sobota, nedelja, prazniki zaprto)

POPUSTI ZA ŠTUDENTE IN DIJAKE

**VAŠE TELO POTREBUJE SPROSTITEV, ZATO
VAS VABIMO, DA SE NAM PRIDRUŽITE!**

INFO:

David (051 385 435); koren. fitnessgym@siol.net

GOZDARSTVO

Dušan Koren s.p.

Col 95

tel: 031/327 937

Vam želi zadovoljstva in topline v letu 2008!

Pogum, vse ljudstvo v deželi!

Tako pravi misel iz grba našega rojaka in škofa Jurija Bizjaka, ki je vzeta iz starozavezne knjige preroka Amosa. V letošnjem juniju smo graviran grb škofa Jurija postavili v tlak na sredo naše župnijske cerkve kot dar kamnoseka Vojka Mužine. Vsem nam je potrebna Božja MOČ. Za vse pa je to tudi lepa in spodbudna misel preroka: ne obupajmo nad časom, nad ljudmi in razmerami, ampak ohranimo korajžo in zaupanje v Boga in bližnjega. Preko tega grba stopamo k oltarju, posebej k obhajilu. Naj nas te lepe in ohrabrujoče prerokove ter škofove besede vedno znova spodbujajo k zaupanju v Boga. On nas nikoli ne bo pustil samih. Opogumljeni po obhajilu odhajamo v svoje vasi in na domove.

Ta zapis, pripravljen za Colski časnik 10. decembra 2007 verjetno statistično ne bo čisto točen, saj nas od novega leta ločijo še trije tedni. Kljub temu je nekaj spominov in vtisov na utrip župnijskega življenja v iztekajočem se letu 2007 na razpolago. Točnejše podatke bomo lahko prebrali v prvi številki Oznanila po novem letu. V oklepaju so številke za primerjavo z letom 2006.

Zakrament svetega krsta je prejelo devet (8) otrok, štirje (6) dečki in pet (5) deklic. Če jih naštejemo po imenu: Gašper Hladnik, Erik Curk, Enia Leban, Tobija Fabčić, Tinkara Mur, Neli Eva in Lana Lea Hladnik, Tai Bajec in Eva Grmek. Številke varajo. Dva od novokrščenih sta bila rojena že leto prej, dva sta iz tuje župnije in sta bila pri nas krščena s soglasjem njihovega župnika. Prvoobhajancev je bilo sedem (11), od teh štirje (6) dečki in tri (5) deklice. Prvo obhajilo je bilo v nedeljo, 20. maja 2007. Cerkveno zakonsko zvezo je sklenil samo en (3)

par. Še ta se je poročil izven domače župnije. Novoporočencema Marjanu Hladniku in Brigiti Cigoj z Avžlaka želimo božjega blagoslova, zdravja in sreče v zakonu.

Daleč največ pa je bilo pogrebov, kar trinajst (7). Pet (3) je bilo moških in osem (4) žensk. Rajnih se radi spominimo v molitvi. Naštejmo jih: Marija Kovšca, Franciška Česnik, Anton Vidmar, Slavka Pregelj, Jožefa Likar, Anton Podobnik, Franc Leban, Andrej Bajec, Marija Praček, Tomaž Božič, Kristina Černigoj, Marija Angela Tratnik in Ana Kovšca. Iz naše župnije v Sanaboru ni bilo pogreba, čeprav je en pogreb od Zavetnikov v Sanaboru v tem letu bil. Naj vsi počivajo v Božjem miru. Ob tej priliki naredimo tudi primerjavo med rojstvi in smrtmi. Trinajst (7) pogrebov in samo šest (6) krstov v letu 2007. Stanje je zares zaskrbljujoče.

Skupaj z župnijo Podkraj smo imeli več romanj. Od 23. do 26. junija smo poromali skozi severno Italijo mimo

znanih jezer na največjo švicarsko Marijino božjo pot Einsiedeln. Romali smo skupaj z župnijama Godovič in Zavratec. Vseh romarjev je bilo za dva avtobusa. Enodnevno romanje z enim avtobusom je bilo v soboto, 10. junija v Polzelo, na Goro Oljko in v Radmirje ter Gornji Grad. Skupaj z bolniki ter starejšimi smo z enim avtobusom poromali na Brezje na vseslovensko romanje bolnikov in invalidov. 27. oktobra smo se pridružili romarjem v okviru škofijskega romanja ob 100-letnici kronanja milostne podobe na Brezjah. Iz vipavske dekanije nas je bilo za tri avtobuse. Molitvena skupina iz obeh župnij je v nedeljo, 11. novembra, popoldan poromala k Devici Mariji Obršljanski na Krasu. Na praznik sv. Štefana popoldne je otroški zbor prepeval v Postojnski jami ob živih jaslicah.

V nedeljo, 6. maja 2007, popoldne ob 15.00 je bil v colski cerkvi lep in uspešen koncert z naslovom Marijina zgodba v pesmi in besedi. Sodelovali

so Otroško-mladinski pevski zbor, Mešani pevski zbor, Dekliška skupina in Mladinska skupina Col. Koncert so pripravile Mateja in Martina Peljhan ter Ana Trošt.

Prvi teden v juliju, od 1. do 8. julija, so bili strežniki in najmlajši pevci župnij Col in Podkraj na počitniškem tednu v Piranu v minoritskem samostanu. Z nami sta bili dve odlični kuharici: Ančka Rijavec s Cola in Ana Bajc iz Podkrajja. Patri minoriti so bili z nami zadovoljni, mi pa še bolj z njimi, z udobnim bivanjem v samostanu ter lepim vremenom in toplim morjem. Redno vsak dan smo skrbeli tudi za skupno duhovno življenje, za zbrano molitev in pripravljeno bogoslužje ter ubrano petje.

Oratorij smo imeli prvič letos tudi na Colu od ponedeljka, 20., do sobote, 25. avgusta 2007. Skupaj z animatorji iz mladinske skupine sta ga vodila Mateja Peljhan in Jernej Škvarč. Za hrano je skrbela Ančka Rijavec. Kljub zelo slabemu vremenu se je srečanj udeleževalo res lepo število otrok, celo preko 70. Bili so zelo navdušeni in si podobnih dogodkih še želijo. Oratorij se je dogajal večinoma v Župnijskem domu in v cerkvi, en dan pa so udeleženci odšli tudi na izlet.

Krematorij pa so v baraki pri Župnijskem domu naredili nepripravili v torek, 10. julija, popoldne med 14. in 15. uro. Da se nekaj dogaja v zasilni drvarnici, je bilo čutiti že več časa prej in smo bili tudi v Oznanilu na to opozorjeni. Večkrat je bilo v barako vlomljeno, drva in opeke pa razmetane okoli nje. Na Župnijski dom so bili narejeni razni neprimerni grafiti. Baraka z vsemi drvami je popolnoma

pogorela kljub takojšnji intervenciji domačih gasilcev. Ti so ob močnem vetru obvarovali pred požarom vsaj bližnji Župnijski dom in preprečili, da bi se požar ne razširil v gozdu v okolici. Policija, ki je tudi prišla na kraj podtaknjenega požara, doslej še ni odkrila storilcev, čeprav sum obstaja. Podobni primeri načrtno poškodbe javne lastnine se v vasi ponavljajo. Prav bi bilo, da se starši otrok in mladoletnikov zavedo odgovornosti in potuže, ki jo dajejo svojim »nadebudnežem«. Naslednji so na udaru prav oni.

V župnijsko črno kroniko tega leta spada tudi huda oskrunitev Najsvetejšega, ki se je zgodila v času od nedelje, 11. februarja, opoldne do torka, 13. februarja 2007 popoldne. Iz zaklenjenega tabernaklja župnijske cerkve so zlikovci ukradli okrog 200 posvečenih malih hostij ter tako popolnoma izpraznili enega izmed dveh ciborijev. O skrunitvi smo poslali zapisnik na Škofijo v Koper. Prijave na policijsko postajo nismo podali, ker iz izkušenj (orgle v Podkrajju) ni nobenega učinka. Naslednjo nedeljo, 18. februarja 2007, smo imeli spravno in zadostilno pobožnost v obliki celodnevne čaščenja, ki pa je bila bolj skromno obiskana. Nekaj več udeležbe je bilo pri popoldanskem blagoslovu in skupni uri molitve.

V tednu pred misijonsko nedeljo, v sredo, 17. oktobra 2007, je v Londonu v bolnici umrl najstarejši izmed treh colskih misijonarjev, redovni jezuitski brat Franc Pregelj DJ. Rojen je bil 1922 pri Kovaču v Orešju. 18. februarja letos je slavil 85 let življenja. Želel je postati duhovnik. Po vojni je emigriral v Anglijo in vstopil v

jezuitski red ter precej časa preživel v afriških misijonih. Tam se je z lahkoto naučil več lokalnih jezikov (Zimbabve, Sudan). Zadnja leta je preživel v Londonu. Redno smo mu pošiljali naša Oznanila. Pokopan je bil v petek, 26. oktobra 2007, v cerkvi sv. Ignacija v Stamford Hilu v Londonu. (Več o njem lahko preberemo v Oznanilu št. 21 in v Družini št. 47, stran 29 ter zadnjih Misijonskih obzorjih).

Priprava na birmo poteka že drugo leto. Na birmo se pod vodstvom dvanajstih animatorj v petih malih birmanskih skupinah pripravlja 34 bodočih birmancev iz osmega in devetega razreda devetletke. Birma bo predvidoma pomladi ali poletu 2008.

Dosedanja katehistinja s. Rebeka Kenda je pred koncem veroučnega leta 2006/07 dala odpoved. Ves osnovnošolski verouk tako sedaj poučuje župnik. Potrebne bodo nove moči pri katehezi. Lepa izjema je mladinski verouk, za katerega vestno in vzorno skrbi absolventka teologije Mateja Peljhan.

Nov tlak v župnijski cerkvi je v juniju po načrtu dia. Franceta Kvaternika položil Darko Rener. Ves material je preskrbel in dela strokovno vodil Vojko Mužina. Belo-siv granit, ki je položen v večini cerkve, ima naziv bianco-sardo in je iz Sardinije. Balmoral, tisti čokoladne barve, pa je iz Norveške. Hvala izvajalcema in vsem darovalcem. V letu 2007 se je v župniji Col v tem pogledu izkazalo nekaj več kot polovica finančno sposobnih župljanov. Ostali so še nagovorjeni in povabljeni. V zakristiji je pod stopnicami nova zidna omara za paramente. Na god sv. Miklavža sta

bila zopet postavljena oba kropilnika pod korom – peskana in obnovljena.

Nov križev pot bo v župnijski cerkvi do prve postne nedelje, 10. februarja 2008. Bog plačaj vsem, ki želite biti botri posameznim postajam križevega pota. Že vnaprej smo hvaležni ustvarjalci, prof. Ani Trošt. Lepo bi bilo, če bi to slovesnost in našo cerkev ter župnijo zaznamovali in predstavili takrat tudi v slovenskih medijih (TV). Še kar nekaj stroškov bo v tem pogledu za križev pot.

Nove klopi so v načrtu za leto 2008. Rečeno je bilo, da se zaprosi za dodatno svetovanje in načrt dia Franceta Kvaternika. Prodaja sedmih parcel »Drage« je potrjena s strani ŽGS in ŠGS. Upamo na čim manjšo obdavčitev s strani države. Le tako bomo lahko še bolj obnovili naši cerkvi, ki res kličejo po zunanji in notranji prenovi. Vsi trije lestenci iz župnijske cerkve so bili oddani v obnovo »kovinopasarju«. Upamo, da se vrnejo obnovljeni (medeninjeni ali pozlačeni) domov do velike noči 2008. Priporočamo se novim darovalcem.

Obnova podružne cerkve v Sanaboru je bila predložena kot možnost za sofinanciranje RS. Žal smo za naslednji dve leti izpadli iz državnega proračuna, ker nismo priložili gradbenega dovoljenja. Vztrajali bomo še naprej.

Smučanje v Zoncolanu, prej Nevegalu, je bilo dvakrat, skupno trije avtobusi. Če nam je bila zima naklonjena, pa nam ni bila naklonjena tržna inšpekcija, ki se po zaslugi domačega anonimnega

prijavitelja trudi zatreti to »črno« župnikovo dejavnost (»zaposlovanje na črno in namestitev v hotelih v tujini«). Upajmo na boljše čase, ki ne bodo črni ali rdeči, ampak vsaj pozimi čim bolj beli.

Zahvala vsem sodelavcem in darovalcem ter molivcem.

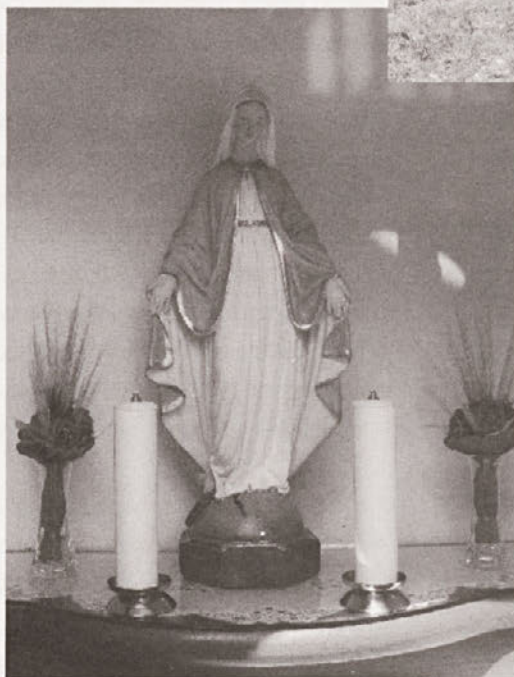
Lojze Sinkovec

Colski župnik in dekan vipavski

Šeničarska kapelica na Križni Gori

Ob 120-letnici postavitve prvega znamenja na kraju, kjer stoji sedanja kapelica, je bila le-ta v celoti obnovljena. Ob tej priložnosti se zahvaljujem vsem, ki so z delom, materialom ali kako drugače pomagali pri njeni obnovi. Naj Marija v kapelici še naprej varuje in bdi nad nami vsemi. Naj kot naša vodnica v veri in delu za vedno prežene zle duhove, uroke in misli, ne le s Križne Gore, ampak s celega sveta. Pridružujem se željam in hotenjem mojih prednikov, ki so postavili prvotno znamenje in nato še kapelico, da z vero, poštenjem in ljubeznijo prežene hude misli in dejanja, ki povzročajo žalost in gorje med ljudmi. Vesela in zadovoljna bom, če se bodo mimoidoči ozrli ali celo ustavili ob kapelici. Ne le za Križno Goro in colsko faro, v kateri se nahaja kapelica z Marijo, tudi za ves vesoljni svet naj prosí Marija, mati vsega sveta ...

Euzija Krapiž

Poletni dnevi veselja ali Oratorij 2007

Oratorij – dnevi veselja, razgibanih dejavnosti, pesmi, igre in tudi krščanskega življenja. Kako se je pravzaprav začelo?

»Drugo leto pa bi lahko tudi na Colu imeli oratorij. Veš, tako lepo je ...« je na neko lepo jesensko nedeljo leta 2006 začela pogovor ena od mam udeležencev. Kaj človek navadno reče, da drugemu zapre usta? »Mogoče bi pa res šli v ta projekt, ja, ja ...« V resnici pa si misliš svoje. Vseeno pa sem to idejo predala in predstavila mladincem in še pomnim, s kakšnim veseljem in navdušenjem so začeli risati oziroma packati plakate s funkcijo oglasa. Potem je to nekako zamrlo, dokler nas moreče sanje o financiranju tega projekta niso zopet prebudile in seveda smo pri mladinskem verouku v roke takoj vzeli telefonski imenik ter s pomočjo računalnika začeli s pisanjem dopisov za donatorstvo. V začetku julija sem opazila, da vsi ti dopisi niso ugledali lista, na katerem bi morali biti natisnjeni. Zadnji hip smo poslali prošnjo na Fructal in Yoviland ter bili tako preskrbljeni s sokovi, jogurti in skutami, ki so nam obogatile jedilnik, za katerega so ves teden skrbele pridne roke Anice Rijavec.

Naj se vrnem še malce pred sam začetek tedna otroškega živčava: marca sva se dva člana udeležila enodnevnega seminarja namenjenega temu projektu. Tam sva si nabrala gradivo ter ga nato kar nekaj mesecev kasneje razdelila našim animatorjem. Da, brez animatorjev tega nikakor ne

bi uspeli izpeljati. Nabrala sem jih kar petnajst; priznam pa, da so bili trije za ta naziv okronani prav na dan začetka, torej 20. avgusta. V vsem tem času smo pripravili tudi prijavnice ter nekako pričakovali vsaj 20, no, 30 otrok. S tridesetimi prijavljenimi bi bili že »na konju«. Trideset za prvič, za takšno majhno župnijo ... Vam povem, koliko nas je bilo? 70 otrok in 15 animatorjev ... Da, neverjetno, krepko smo presegli svoje cilje.

Končno je nastopil 17. avgust, ko smo dvignili zastore ter na stečaj odprli okna župnijskega doma, kjer je bil naš glavni štab. Sledilo je čiščenje, krašenje, urejanje prostorov za delavnice, izobešanje panojev, nošenje materialov ... Potem pa je sledilo pričakovanje ponedeljka, 20. avgusta, in ... Kako lepo je priti v cerkev, polno mladih pojočih glasov. Da, bilo je čarobno! Otroke smo glede na starost prvi dan razdelili v pet skupin, ki so jih vodili trije ali dva animatorja. V letu 2007 so animatorji bili: Ivana Kobal, Karmen Koren, Veronika Koren, Tina Kovšca, Danijela Krapež, Janez Mikuž, Marjetka Mikuž, Tjaša Pregelj, Jernej Škvarč, Ana Tratnik, Jerneja Tratnik, Monika Tratnik, Nina Tratnik, Janja Vidmar in Tim Žgavec.

Dan je potekal nekako takole: Ob 9. uri smo se zbrali v cerkvi, kjer smo

pelili, molili jutranjo molitev, poslušali zgodbo *Ostrorogi jelen*, potem pa smo se razdelili po skupinah, kjer je približno eno uro potekala kateheza. Nato so sledile delavnice: izdelava nakita, bobnov, okvirčkov za slike, origamijev, raznih lepih slik in škatlic. Rezljali smo tudi palice in to z nožički, ki še krompirja ne bi olupili. Vsak dan je bila na razpolago tudi pevška delavnica. Sledilo je kosilo, katerega je skozi cel teden pripravljala že omenjena Anica Rijavec. Bilo je tako dobro, da so kdaj tisti zadnji ostali brez

glavne jedi in so se morali zadovoljiti z jabolki ali hruškami. Ko sem se ravno ustavila pri hrani, se moram na tem mestu zahvaliti tudi Joži Trošt ter stari mami naše Ivane, ki nas je razvajala s svojimi zelo dobrimi »štravbami«. Po kosilu so sledile razne družabne in športne igre. Dobro se spomnim prav prvega dneva, ko so naše animatorke

s skrbjo pripravljale igro *Lov na skriti zaklad*, pri tem pa nam jo je zagodlo vreme in vsi otroci so bili mokri od glave do pete. Seveda nas je bilo strah, kaj porečejo starši, če kdo zbolí, ampak na srečo so bili vsi zdravi. Edina poškodba se je zgodila sredi tedna, ko je pri štafeti Žan utrpel resne poškodbe noge, tako da je nekaj časa prebil celo v bolnišnici. Na zaključek v soboto pa je že prišel tudi on. Okrog 16. ure smo zaključili z basnijo (o kavboju in indijancu z buciko v glavi, z žabo ...), pesmijo in molitvijo. Tak je bil okvirni vsakdan, izjema je bil le petek, ko smo se podali na izlet

v naravo v »Kovačuco« - da, bilo je res odlično. Oratorij smo zaključili v soboto z mašo, ki je, tako mislim, tra-

jala kar okrog dve uri. Najlepše od vsega pa je bilo pogledati ta mlada bitja, ki so kar žarela od navdušenja, veselja in neizmerne sreče.

Na koncu bi se še enkrat rada zahvalila pravsem, ki ste kakorkoli pripomogli k uresnitvi tega projekta. Bog vam povrne!

Mateja Peljhan

BAR 10

Kodelja Damijana s.p.
Tel.: 05/366-8300

Ne ozirajmo se nazaj.
 Ponesimo v novo leto
 dobre in lepe stvari,
 tudi z božičnim blagoslovom.

Krajevna skupnost

Prvo leto je mimo, led je prebit – pa se ozrimo nazaj in pogledjmo v prihodnost

Prvo leto mandata sedanjega sveta Krajevne skupnosti Col se je že skoraj izteklo, toda minilo je zelo hitro in zmanjkalo nam je časa, da bi dokončali vse začeto, kar smo načrtovali za leto 2007. Nekaj nalog, ki smo si jih zadali, smo kljub skromnim sredstvom, ki smo jih prejeli iz občinskega proračuna za investicije in tekoče poslovanje krajevnih skupnosti, vseeno izpeljali in tako omenjena sredstva v celoti racionalno porabili.

Upam, da smo v okviru finančnih možnosti dosegli tisto, kar je bil naš namen, torej v večini krajev, ki sestavljajo celoto KS COL, opraviti najnujnejša dela, na katera so opozarjali predstavniki vasi ali zaselkov.

Tako smo na Malem polju s pomočjo krajanov uredili križišče in hkrati

obračališče tik pred vasjo. Na novo se je uredila kanalizacija meteornih vod z novo zgrajeno greznico, skozi katero voda ponikne v zemljo in ne uničuje travnikov in njiv, kot se je dogajalo v preteklosti.

Krajanje Malega polja so križišče razširili in utrdili, s sredstvi KS Col pa je CPG

položilo asfaltno prevleko. V Gozdu se je razširilo in asfaltiralo javno pot v smeri proti Križni Gori za približno

dva metra v dolžini 95 metrov. Tudi pri tej investiciji so sodelovali krajanje oziroma stanovalci ob omenjeni cesti z 40 odstotki finančne soudeležbe.

Na Avžlaku smo z finančno pomočjo domačinov asfaltirali razširitev križišča z glavne ceste proti Curku in na novo asfaltirali del obstoječe ceste.

deloma pa tudi KS Col. Občina je zagotovila nova okna, vhodna vrata, granitne police, pločnik ter izvjalca del, podjetje Remont iz Vipave. S sredstvi KS Col pa smo preuredili električno in telefonsko napeljavo in tako končno uničili kabelsko mrežo v zraku pred Zadrudnim domom.

Že ob koncu leta 2006 smo začeli urejati pokopališki red in ponovno uvedli pred časom opuščeno grobarino. S tem smo pridobili sredstva za poravnavo stroškov in plačilo položnic, ki se nanašajo na pokopališče. Skozi vse leto smo se trudili urediti odlagališča smeti na

Še posebej smo veseli obnove fasade Zadrudnega doma, ki jo je financirala Občina Ajdovščina,

Colu in okolici. Od DRSC smo končno dobili soglasje za gradnjo odlagališča smeti in ekološkega otoka ob cesti Col-Žagolič pri kabini, ki je že skoraj dokončano s sredstvi KSD Ajdovščina. Manjka le še ograja ob cesti, ki je tudi eden od pogojev DRSC. V novembru smo na cesti proti Orešju zgradili nov podporni zid v dolžini 15 metrov in s tem cesto razširili za dober meter. Tudi tukaj je bila prisotna fizična pomoč domačinov.

Seveda pa je svet KS Col počel tudi kaj drugega, kot le rabil krajevni proračun za materialna dela, zato smo, kot smo obljubili, finančno pomagali tudi društvom, ki delujejo v okviru krajevne skupnosti Col in s tem vsaj deloma pripomogli k temu, kar se je na Colu in okolici dogajalo poleti ter se nadaljuje tudi sedaj, proti koncu leta. Prav društvom gre zahvala za čudovite prireditve v letošnjem letu: za Colsko nedeljo, ki je letos trajala kar dva dni in bila obakrat množično obiskana; za gasilsko veselico ter konjske dirke v Gozdu, ki so bile eden od vrhuncev letošnjih poletnih prireditev. Da, pravo veselje se je ozreti nazaj v leto 2007, ko je naše prireditve obiskalo nič manj kot 12 tisoč obiskovalcev. Tega ne zmore niti prva Slovenska nogometna liga. Bravo, PGD Col, SD GOZD, RK COL in bravo, društvo Trillek, ki nas je jeseni presenetilo še s koncertom Adija Smolarja in Colskim glasbenim odrom ter ob koncu leta pripravlja še tradicionalno Novoletno proslavo. Sicer skromna finančna sredstva so vam zagotovljena tudi v prihodnjih letih. Verjetno marsikoga zanima, kaj bomo počeli v prihajajočem letu 2008, v katerem KS Col ni upravičena do investicijskih sredstev Občine, kar

vsake štiri leta doleti vsako krajevno skupnost, ki deluje v okviru Občine Ajdovščina. Kljub temu, da nismo upravičeni do omenjenih sredstev, bomo v letu, ki že trka na vrata, zelo aktivni. Nadaljevali bomo pogajanja o gradnji vodovodnega omrežja Col-Malo Polje in Col-Avžlak. Evropska unija je namreč zaradi nepopolne dokumentacije ob gradnji omrežja na Colu in okolici sredstva preusmerila drugam, zato je bilo treba v letu 2007 začeti vse od začetka. Proti Malemu Polju se bo projektirala nova trasa, ki bo v večini potekala po občinski zemlji, deloma pa po zasebnih parcelah. Išče se nov projektant, saj je prejšnji odpovedal sodelovanje. Predvidevamo, da bodo načrti za novo traso izdelani v prvi polovici leta 2008. Za vodovod Col-Avžlak je že izdelana idejna zasnova, v letu 2008 pa bodo izdelani projekti, za katere je pogodba z projektantom že podpisana. Gradnja obeh tras je načrtovana za leti 2009 in 2010 – seveda upamo na evropska sredstva, za njihovo dejansko pridobitev pa potrebujemo le še popolno dokumentacijo. Upamo, da nam bo s pomočjo krajanov, Občine Ajdovščina ter Evropske unije to res uspelo.

Zavzemali se bomo tudi za gradnjo pločnika od križišča na Colu proti Črnemu vrhu. Soglasje od DRSC smo že pridobili, prav tako so nam obljubili sofinanciranje, vendar priprava načrtov temelji na Občini Ajdovščina, zato upamo, da bomo s slednjimi našli skupni jezik in projekt pripravili v čim krajšem času.

V letu 2008 nas čaka tudi dokončanje javnega kanalizacijskega omrežja na Colu, pri čemer bo še kako potrebna

potrpežljivost in razumevanje krajanov, saj bo vas ponovno v celoti prekopana. Cena priključka znaša 400 EUR in velja za uporabnike, ki bodo sklenili pogodbo o izvedbi priključka do 31. marca 2008. Investicijo gradnje priključkov bo vodila Občina Ajdovščina pod pogojem, da bo pogodbo o izvedbi priključka podpisalo najmanj 50 odstotkov uporabnikov.

Glavna investicija v letu 2008 bo gotovo težko pričakovana mrliška vežica. Po 12-ih letih bo končno dobila svojo obliko in svoje mesto na pokopališču. Dokončan je projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja (PGD), v pripravi je tudi projekt za izvedbo (PZI), tako da bo do konca leta 2007 dokončana in pridobljena vsa potrebna dokumentacija. Tako PGD kot PZI je izdelalo podjetje Projektant studio 3 d.o.o., Atelje za arhitekturo, Ajdovščina. Odgovorni vodja projekta je Viljem Fabčić. V začetku leta 2008 bomo skupaj z Občino Ajdovščina začeli z javnim razpisom za izbiro izvajalca del za gradnjo mrliške vežice. Z gradnjo bomo predvidoma začeli ob koncu marca 2008, mogoče tudi prej, odvisno od bližajoče se zime. Poleg sredstev, ki so bila zbrana s samoprispevkom, bomo za gradnjo namenili še sredstva, ki so bila zbrana s plačevanjem grobarine za leto 2005, 2006 in 2007 ter sredstva, ki bodo zbrana v letu 2008. Za gradnjo vežice bomo namenili tudi sredstva, ki jih Občina namenja KS Col za investicije v letu 2009. Ker se bo ob izgradnji mrliške vežice širilo tudi pokopališče, omenjena zbrana sredstva vseh stroškov ne bodo pokrila, zato bo del sredstev namenila tudi Občina. Ta vsota s strani Občine bo

znašala predvidoma 29.000 EUR.

Torej, po pravkar prebranem lahko sklepate, da nas čaka zelo pestro leto 2008, v katerem se bo velikokrat slišalo brnenje bagrov in ropotanje zidarskih orodij. Leto 2007 se počasi poslavlja in za seboj pušča le še spomine. Upam, da samo lepe. Ob novoletnih praznikih in vstopu v novo leto

2008 se odpočijte od starega leta in se okrepite s srečo, zdravjem in ljubeznijo ter ne pozabite: spoštujte mir!

Janka Mikuš

Predsednik KS Col

GOZDARSTVO in TGM

Kobal Silvester s.p.

MALO POLJE 26

5273 COL

TEL.: (05) 36 68 306

GSM: (041) 414 603

Zgode in prigode na »mavrični« šoli – OŠ Col v letih 2006/07

Šola je pomemben del vsakega kraja, mesta ali vasi. Je neke vrste središče dogajanja, saj združuje tako mlade, starše, dedke in babice. Tudi teto včasih zanima, »kako je z vašim Jako« ter kaj se dogaja na šoli, stric pa sprašuje, če so že naredili tisti prizidek, o katerem že toliko časa govorijo, pa... In res, dogajanja in novosti je vedno veliko. No, za tiste, ki ne sledite toliko (seveda ste tudi ostali lepo vabljeni), pa bi vas utegnilo zanimati, kaj je novega na OŠ Col, kar vztrajajte z branjem, kajti sledi kratek pregled dogodkov za lansko šolsko leto.

Ugotovila sem, da je vse dosežke na različnih tekmovanjih najbolje spraviti kar v tabelo. Tako so stvari najbolj pregledne, pa še s pisanjem je manj dela. Torej, v spodnjo tabelo sem zapisala dosežke, ki so jih učenci dosegli na takih in drugačnih tekmovanjih, natečajih in podobnem.

MATEMATIKA

*mentorice: razredne učiteljice
in Danica Peljhan*

- dve srebrni Vegovi priznanji v 7. r. in 36 bronastih Vegovih priznanj od 1.-9. r.; OŠ Col in Podkraj za uspeh na tekmovanju 'Evropski matematični kenguru'
- zlata priznanja iz tekmovanja »Računanje je igra«; 6 učencev iz podružnice Podkraj

SLOVENŠČINA

*mentorja: Franc Černigoj in
Svetlana Bušen*

- Cankarjeva priznanja: eno srebrno in štiri bronasta
- tekmovanje za Gregorčičevo bralno značko (68 učencev), knjižne nagrade za 16 najbolj vnetih bralcev, priznanja za učence, ki tekmujejo za BZ 8 let (5 učencev)
- bralna značka - razredna stopnja: 51 učencev z OŠ Col ter 19 iz podružnične Podkraj
- 1. mesto na literarnem natečaju »Moja sedma dežela«, mentorica Tina Scozzai

FIZIKA

*mentorja: Nataša Grom in
Jože Rutar*

- 5 bronastih Štefanovih priznanj

LOGIKA

mentorica Danica Peljhan

- 9 priznanj za učence predmetne stopnje

ZGODOVINA

mentorica Jasmina Likar

- eno srebrno ter štiri bronasta priznanja na tekmovanju iz zgodovine

ANGLEŠČINA

mentorici: Irena Saksida in Ana Furlan

- bronasto priznanje na tekmovanju v znanju angleščine
- štiri zlata in 29 srebrnih priznanj v bralni znački
- priznanje na tekmovanju Knjižni molj so prejeli vsi učenci 4. r./9 Col in Podkraj

ITALIJANŠČINA

mentorica Andreja Repič

- priznanje za bralno značko dvema učenkama

NARAVOSLOVJE

mentorica Lilijana Nabergoj

- dve srebrni ter devet bronastih priznanj na državnem tekmovanju iz kemije
- zlato, srebrno in bronasto priznanje na tekmovanju iz biologije za Proteusovo priznanje
- srebrno in bronasti priznanji na tekmovanju iz znanja o sladkorni bolezni (mentorica Ana Furlan)

LIKOVNA VZGOJA

mentorica Silva Karim

- nagrada (izlet z vlakom) na natečaju slovenskih železnic »Z vlakom po Sloveniji«
- XVI. Ekstempore v Šempasu; udeležili so se ga 3 učenci
- državni natečaj za dela s področja prostorskega oblikovanja »Po Fabianovih Poteh«; 10 učencev je prejelo priznanja strokovne žirije in ena posebna nagrada
- nagrada na Petrolovem natečaju »Otroci odraslim«; vsi učenci likovnega krožka z razredne stopnje so celo leto sodelovali z revijama Ciciban in Cicido
- dva učenca sta se udeležila kiparskega srečanja v Malečniku
- sodelovanje učencev na mirovnem natečaju »Praznimo mir«; priznanja prejme 9 učencev ter eno posebno priznanje za domiselnost in izjemno kakovost
- osem učencev prejme priznanja za državno razstavo »Likovni svet otrok« na predmetni stopnji ter dve učenki razredne stopnje s podružnice Podkraj (mentorica Katja Turk Medvešček)

- štirje učenci so sodelovali na Ekstempore instalacije v Štanjelu

- 2. kiparsko srečanje »Kaj se skriva v lipi«; (koordinatorka Nataša Grom, likovna mentorica Silva Karim)
- Cici umetnije; štiri nagrade za kiparsko delo »Konjički« ter eno priznanje. (mentorica: Katja Turk Medvešček)
- dve nagrajeni učenki na natečaj Policijske enote Nova Gorica »Moja pot v šolo« (mentorica Katja Turk Medvešček)

Tudi sicer smo bili aktivni. Kot je v navadi, učenci izražajo svoje spretnosti in znanja tudi pri različnih izbirnih vsebinah ter raznih šolskih in izvenšolskih dejavnostih. Svoje govorne sposobnosti in pametno razmišljanje so učenci pod mentorstvom Jasmine Likar pokazali na otroškem parlamentu. Udeležili so se območnega parlamenta v Ajdovščini. Nekoliko drugačne miselne sposobnosti in dobro koncentracijo so otroci pokazali na šahovskem turnirju. Pod mentorstvom gospoda Franca Odarja so učenci dosegli lepe uvrstitve v kategorijah do 10 in do 15 let. Mali cicibani so pridno obiskovali Cici Veselo šolo in za vse osvojeno znanje na koncu prejeli tudi prava »Cici« priznanja.

Kot vedo že vsi, se na naši šoli

tudi veliko prepeva. Glasove uri zborovodkinja Lejla Irgl, ki skrbi kar za dva pevski zbora. To sta otroški pevski zbor Cekinček v Podkrajju in Pikapolonček na Colu. Z različnimi pesmicami nastopajo na raznih šolskih prireditvah. Oba zbora pa sta lanske leto tudi zelo uspešno nastopila na območni reviji »Naša pomlad« v Ajdovščini.

Veliko se je dogajalo na športnem področju. Lahko se pohvalimo s kar nekaj lepimi rezultati. Pa začnimo pri rokometu: pod mentorstvom učitelja Stojana Korena so fantje tekmovali v rokometu. Na medobčinskem in področnem tekmovanju so zasedli 2. mesto, na državnem pa 3. Fantje so se zelo dobro odrezali tudi v atletiki. Na področnem tekmovanju so si v skokih v daljino in metu žogice priborili 2. in 3. mesto. Uroš Bajc pa je na tem istem tekmovanju celo zmagal v skoku v višino. Na državnem prvenstvu, ki je bilo junija 2007 v Postojni, si je priskakal 2. mesto. Za največje veselje pa je poskrbela častna gostja tekmovanja, ki je najboljšim trem podelila priznanja in medalje. To je bila svetovno znana in priznana atletinja, tekačica Merlene Ottey.

Potekala sta tudi športna programa Zlati sonček in Martin Krpan. Športne mentorice so bile razredne učiteljice, tekmovali pa so učenci razredne stopnje OŠ Col in podružnice Pod-

kraj. Odlične planinske sposobnosti in znanja so otroci pokazali v okviru planinskega krožka, saj so naše ekipe na regijskem tekmovanju zmagale, na državnem pa splezale na 11. mesto. Sicer pa so ekipe tudi med letom osvajale nižje in višje vrhove. Bili so na pohodu k izviru Tolminke, na Grmadi in Toču, Krimu, Paradani in Čavnu. Mentorici planinske odprave sta Tina Scozzai in Roberta Stegovec.

Otroci zelo radi hodijo v šolo v naravi. Tam namreč potekajo različne dejavnosti in učenci se veliko naučijo. Lani so se učenci 3. razreda odpeljali v Sečo na šolo plavanja, učenci 5. razreda pa so smučali na Arehu. Z njimi so šli razredničarka Svetlana Bušen, Stojan Koren in zunanji sodelavec Jože Krapež. No, letos se je šola v naravi izvajala v Libelcih. Sicer v tem članku bolj poročam o dogajanjih za preteklo šolsko leto, ampak ker je stvar še sveža, je morala dobiti poseben prostor na teh straneh. Poročilo sta napisala Uroš Bajc in Dominik Tratnik. Kako sta teden šole v naravi doživljala učenca 8. razreda si preberite na koncu članka. Priložila sem tudi nekaj slik.

Od športnih udejstvanj preidimo k malo bolj umetniškimi, na primer k čipkam. Že nekaj let naše učenke in nekaj učencev obiskujejo čipkarsko šolo. Mentorica Anka Jamšek zna otroke dobro voditi, spodbujati in jim svetovati, kar se pokaže v njihovih izdelkih. Na festivalu Idrijske čipke so bile med najboljšimi štiri naše učenke. Tekmovali so pri projektu Kačji pastir in projektu Modni dodatki. Lani pa je čipkarska šola praznovala tudi svojo 10-letnico. Na Colu je bila proslava namenjena prav temu jubileju.

Kot sem že prej omenila, se je lani odvil 2. dvodnevni kiparski tabor Kaj se skriva v lipi. Letos sta ga finančno podprla ZRSŠ in MSŠ. Kot recenzent pa se nam je pridružil dr. Duh iz Pedagoške fakultete Maribor. Sicer pa smo gostili tudi dve šoli: Državno srednjo šolo Ivan Trinko Gorizia in OŠ Malečnik. Organizacijo sta v svoje roke prevzeli Nataša Grom in Silva Karim in uspelo jima je. Otroci so bili odlični, vzdušje pa tudi. Delo se je začelo v petek, končni rezultat pa je nastal v soboto dopoldan. Rezultat? Odličen! No, na tem mestu gre zahvala tudi družinam, ki so za eno noč nudile prenočišče gostujočim otrokom. Nives Žibrik in Nives B. Furlan sta otroke sprejeli in izpeljali zanimive delavnice. Zahvala Janjezu Kovšci (ali »žaga man-u« kot mu pravimo tisti, ki smo ga videli pri delu), ki je z motorno žago pripravil deske za nadalje obdelovanje. Zahvala gre tudi Lucijanu (Lučkotu) Troštu, ki je demonstriral uporabo stare žage in Francu Černigoju, ki je na Tomaževi štali pripravil razvedrilni program v obliki pripovedovanja in recitiranja nekaterih značilnih zgodb in pesmi naših krajev. Andrejka Repič in Ana Furlan pa sva s fotoaparati, kamerami in pijačo budno spremljali dogajanje.

Če sem zgoraj pisala o letošnji šoli v naravi, je prav, da na tem mestu omenim tudi letošnji tabor. Ja, tudi letos smo enega že izvedli, le da so otroci kiparili v Podkrajju. Podkrajjska šola namreč naslednje leto praznuje 150-letnico obstoja in zato skozi vse šolsko leto izvajajo različne dejavnosti; ena takih je bil omenjeni kiparski tabor. V njem so sodelovali otroci 4. in 5. razreda šole Podkraj ter učenci in učenke 8. in 9. razreda s colske šole.

Vse ekipe so ves dan delale s polno paro in na koncu so nastali enkratni izdelki. Več naj spregovorijo slike.

podjetje, organizacija, šola ... mora imeti svojega šefa. In tudi mi ga imamo. Letos smo mu celo podaljšali mandat in ga na volitvah potrdili s 100 odstotki. Tako je Ivan Irgl naš »stari novi šef«. Za mnenje o njem smo vprašali tudi učence šole Col in Podkraj. Naključno smo izbrali nekaj izjav naših najmlajših, torej učencev razredne stopnje. Odgovore si preberite v nadaljevanju. Mi smo se ob branju prav od srca nasmejali in prepričana sem, da bodo simpatični odgovori nasmejali tudi vas. Pa da ne pozabim: opravičujem se vsem tistim otrokom, katerih misli nisem zapisala. Odgovore sem namreč izbirala naključno, iz vsakega razreda nekaj. Če bi hotela zapisati vse, bi me namreč na uredništvu časopisa grajali, ker bi bil članek preveč obsežen.

Otroci 5. r./8

- ☛ »Naš ravnatelj se mi zdi strog in večkrat hodi po razredih in preverja, če je vse v redu. Velikokrat nas opozarja na red in čistočo.«
- ☛ »Je zelo vesten pri delu, ko pride do pomote, on vse lepo uredi. Vedno da dovolj veliko kazen za učence, ki nagajajo.«
- ☛ »Naš ravnatelj Ivan Irgl se mi zdi zelo sposoben. Zelo veliko pomaga šoli. Vestno opravlja svoje delo in mislim, da si zasluži pohvalo.«
- ☛ »Naš ravnatelj Ivan Irgel je zelo skrben, strog, pravičen in odgovoren ter je glava na naši šoli.«
- ☛ »Ravnatelj je dober. Kar gre na ti šoli narobe vse on 'porihta'. Je zelo strog.«
- ☛ »Ravnatelj je zelo dober, govori po pravilih, kako je treba pravilno delati itd.«

Nives Žibrik, Tina Scozzai in Nives Bratina Furlan so postale vodje novega projekta. Lani je zaživel projekt MEPI. Gre za mednarodni program za mlade, v katerega se je vključila tudi naša šola. Ob podelitvi licence so mentorice aprila pripravile slovesno prireditev. Program MEPI vključuje štiri področja: prostovoljno delo, veščine, odpravo in rekreativni šport. Z veseljem lahko povemo, da se učenci radi odločajo za sodelovanje in se pridno udeležujejo različnih dejavnosti.

Poleg prireditve v okviru MEPI-ja in proslave čipkarske šole so na šoli potekale še druge proslave, pr-

ireditve, razstave... Oktobra je MPZ Razpotje slovesno obeležil svojo 50-letnico. V telovadnici so priredili pravi koncert, katerega gostje so bili pevci Slovenskega okteta. Imeli smo proslavo za Prešernov dan in obenem odprtje razstave avtorske keramike in slikarskih del treh domačink. Učenci razredne stopnje so pripravili prireditev za upokojnence in jih razveselili z različnimi igrkami. Tako na Colu kot v Podkraju so se otroci svojim materam zahvalili tudi z njim namenjeno prireditvijo ob materinskem dnevu..

Preden zaključimo tale članek, pa še eno pomembno obvestilo. Vsako

Otroci 5. r./9

- »On skrbi, da je v šoli red, deli pravila šole in je včasih malo strog.«
- »Skrbi za šolo in za malico.«
- »Skrbi za šolo in red. Ko se kaj v šoli zgodi, ga učiteljice obvestijo, potem lahko pa tudi gredo učenci na razgovor z ravnateljem!!«
- »Beseda ravnatelj me spominja na šolo, na red in disciplino. To je pomembna oseba, ker od nas zahteva poslušnost, spoštovanje in odgovornost za svoja dejana.«
- »Mene pa spominja na tata, ki skrbi za svojo družino, ravnatelja šole in kot predsednika sveta ali vladarja sveta.«

Otroci 4.r./9: Col in Podkraj

- »Skrbi za šolo, malico in šolska pravila v razredu in na šoli. Je prijazen!«
- »Je ravnatelj naše šole Col in podružnice Podkraj. Naš ravnatelj je prijazen. Zna dobro voditi našo šolo. Naš ravnatelj je 'kul'.«
- »Naš ravnatelj je prijazen in dobro opravlja svoje delo.«
- »Naš ravnatelj ima sive lase in sive brke. Trudi se, da bi se v šoli lepo vedli. Oblečen je v sivo ali kakšno drugačno srajco, črne hlače in kravato. Zelo vesela sem, da imamo takega ravnatelja.«
- »Gospod ravnatelj se mi zdi vljuden, prijazen, ima vse pod kontrolo, če kaj manjka on naroči ali kupi.«
- »Gospod ravnatelj se mi zdi kar prijeten, radodaren in gostoljuben. Ne zdi se mi pa strog in nevljuden.«
- »Gospod ravnatelj je visok, močan,

ima sive brke in lase, ni preveč strog in če je kaj narobe takoj popravi.«

- »Gospod ravnatelj se mi zdi postaven, vljuden, resen kdaj pa kdaj tudi zabaven. Ko pride v razred nas pozdravi in se nasmehe. Če je kdo poreden tudi malo zakriči. Drugače pa je zelo dober.«
- »Gospod ravnatelj je prijazen do učencev. Ima tudi lepo postavo. Če kaj naredimo narobe potem kriči. Včasih pride k nam na obisk, včasih reče, da je treba kaj pospraviti.

Otroci 3.r./ 9 Col

Učenci so napisali asociacije na besedo »ravnatelj«

- »strah, šola, učiteljica, zbornica, kričanje, ljubosumje, iti k ravnatelju«,
- »začudenost, kričanje, pozdraviti, velik, počasnost, strah, sram, jeza, pogovoriti«,
- »strah, služba, prijazni pogovori, prijateljstvo, nadzor, zaskrbljenost, ljubosumje, obtožba«,
- »strah, 'uha', šola, pisarna, učenje, hudo, boječe, lepo«,
- »neopravičena ura, razbita šipa, 'ščipavke', šola, zvočnik, zbornica, strah«

Otroci 2.r./9 Col in Podkraj

- »Ima rdečo majico in črne hlače in na hlačah tudi žepe. Zelo, zelo je strog.«
- »Ima rdečo majico in oblečene kavbojke. Ima sive lase in je malo strog. Če je kaj nujnega pove po zvočniku.«
- »Naš ravnatelj je zelo zanimiv. Vedno je oblečen. Ima rdečo majico

in modre kavbojke.«

- »Je strog. Ima svetlo rjave brke. Obleče kavbojke in majico. Če je kaj narobe, pove po zvočniku.«
- »Je lep.«
- »Gleda, pride v šolo, govori, je lep.«
- »Ravnatelj malo kriči ampak pove če kaj ne upoštevamo.«
- »'Ronatel' hodi v šolo. 'Ronatel' je priden, on je lep. 'Ravnatelj' je v pisarni. 'Ronatel' kriči.«

Otroci 1.r./9 Col in Podkraj

- »Ravnatelj je strog.«
- »Ravnatelj je zelo prijazen in je zelo strog.«
- »Ravnatelj je zelo strog in včasih kriči.«
- »Ravnatelj je 'fajn'.«
- »Meni je 'ful' lep.«
- »Je zelo 'fajn', ker je prijazen, ker nas pride vsako jutro pogledat.«
- »Jaz bi se kar 'poroču' z njim.«
- »Je 'fajn', ker je ta glaven.«
- »Ima lepe lase in 'muštaf'e, lep obraz.«
- »Nič se ga ne bojim, ker je 'fajn' fant.«
- »Če je kakšen 'lump', ga okrega.«

Ana Furlan

Šola v naravi, november 2007

Že kar nekaj let je na OŠ Col za učence 7. razreda osemletke oziroma 8. razreda devetletke organizirana šola v naravi. Letos smo bili colski osmaki v šoli v naravi na Libeliški Gori pri Libeličah na Koroškem, in sicer od 19. do 23. novembra. Teden smo preživeli v domu Ajda, tik ob slovensko-avstrijski meji. V tej zgradbi je bila v času Jugoslavije obmejna stražnica. Bližnje Libeliče pa so znane predvsem po tem, da so po plebiscitu v letu 1920 pripadle Avstriji, a so domačini dosegli, da je bil kraj priključen Jugoslaviji in s tem Sloveniji.

Spremljala sta nas naš razrednik Franc Černigoj in učitelj zgodovine Martin Štinjek. Istočasno pa so bili v domu Ajda tudi osmošolci iz Domžal.

Takoj ko smo prispeli, smo bili presenečeni nad lepoto pokrajine. Pod Libeliško Goro leži širono Libeliško polje, ki ga državna meja deli na pol, kar se lepo vidi: na avstrijski strani je eno samo širono polje, posejano z eno samo kulturo, na naši strani pa je razdeljeno na mnogo njiv in njivic, posejanih z različnimi poljščinami. Na drugi strani Libeliškega polja pa teče mejna reka Drava.

Že prvi dan smo popoldne imeli pouk: biologijo in krajši pohod proti državni meji, od koder nam je učitelj Dušan razkazal pokrajino, ki obdaja Libeliško Goro. Ko smo zvečer morali v postelje, fantje kar nismo in nismo mogli zatisniti oči. Ker smo si imeli veliko povedati, smo se pogovarjali še kake tri ure. Zaspali nam je uspelo šele ob dveh ponoči.

Naslednji dan smo morali vstati že ob sedmih. Zaradi naših nočnih pogovorov smo bili zjutraj vsi zaspani in le stežka smo zapustili zavetje toplih postelj. Po zajtrku smo odšli na daljši pohod na Strojno. To je gora nad Libeličami, kjer je tudi vas z istim

imenom. Videli smo čudovito pokrajino, ki jo je prekrivala snežna odeja. Okoli nas se je razprostirala prava zimska idila. Ob poti smo videli tudi znamenje, ki je izgledalo kot večja kapelica, vendar le s tremi stenami – vsaka zre v svojo faro in na vsaki je naslikan zavetnik le-te. Znamenje je trikotne oblike zato, ker je tu stičišče treh župnij. Med potjo je prišlo tudi do nekaj konfliktov z gospo Mojco, razredničarko domžalskih osmakov, vendar smo jih hitro rešili. Zvečer smo imeli predstavo za „naj frizuro“. Med fanti je zmagal fant iz Domžal, med puncami pa Mateja iz našega razreda. Zatem smo še nekaj časa plesali. Tokrat smo dobesečno popadali v postelje, saj smo bili zelo utrujeni, ker prejšnjo noč skorajda nismo zatisnili oči.

V sredo dopoldan smo šli peš v Libeliče po zelo zanimivi učni poti. V vasi smo najprej obiskali kostnico, ki je posebnost in zanimivost tega kraja. V preteklosti niso mogli svojih umrlih pokopavati v vsaki vasi, le nekatere fare so imele pokopališča, med njimi tudi Libeliče. Tako so sem nosili

pokopavat mrtvece iz več far, zato je postalo pokopališče premajhno. Po določenem času so kosti izkopali in jih zlagali v kostnico, kjer so nekaj metrov na debelo še danes na ogled obiskovalcem. Tu je bilo kar srhljivo, vendar obenem tudi zanimivo. Odšli smo tudi v zelo bogat etnološki muzej, kjer smo si ogledali stare predmete ter orodja, ki so jih kmetje včasih uporabljali pri delu na polju in pri ostalih kmečkih opravilih. Zvečer smo imeli predstavitev naših krajev, torej Domžal ter Cola. Mi smo poleg predstavitev zaigrali tudi dva skeča ter zaigrali in zapeli Slakovo uspešnico V dolini tihi. Domžalčani so nekaj zaplesali in tako kot mi tudi peli. Po predstavitvi je sledil kratek ples.

Četrtek je bil najbolj zanimiv dan. Dopoldne smo najprej imeli lokostrelstvo. Mislili bi si, da je streljati z lokom nekaj preprostega, vendar temu ni ravno tako. Če hočemo tarčo zadeti, se moramo kar potruditi. Treba je namreč pravilno stati in pravilno držati lok. Pomembno je upoštevati še nekatere druge podrobnosti. Ko smo z lokostrelstvom končali, smo

odšli v dom plezat. V steno smo se zagrizli prav vsi, tudi oba naša spremljevalca. Skoraj vsi smo jo tudi preplezali. Bilo je zelo zanimivo, saj smo imeli na voljo več različno težkih plezalnih smeri.

Večerni ples je bil glavni dogodek tedna. Prav vsi smo ga nestrpno čakali. Na začetku je bilo opaziti nekaj razlik med nami, otroci s podeželja, ter Domžalčani, mestnimi otroci. Mi smo hoteli plesati na narodno zabavno glasbo, oni pa na tehno ter ostalo moderno glasbo. Vseeno smo se nekako sporazumeli ter plesali nekaj časa na našo, nekaj časa pa na njihovo glasbo. Zelo smo uživali in se imeli lepo. Prav neradi smo se ob 22.30 odpravili v postelje. Bili smo tako razigrani, da nam tudi ta večer ni uspelo takoj zaspati, oči smo zatisnili okrog polnoči.

Tamara in Anja sta stopili v Avstrijo ... (Foto: F. Č)

Uroš, soavtor prispevka, ter Rene ... (Foto: F. Č)

Petek je bil najbolj žalosten dan. Morali smo se namreč posloviti od doma Ajde ter od vseh, ki so ta teden preživeli z nami. Najtežje se je bilo posloviti od prijateljev ter prijateljic iz Domžal, saj smo ta čas z njimi navezali kar nekaj stikov. Verjetno se je prav vsak ob slovesu spraševal, če se bomo še kdaj videli. Vseeno smo se veselili tudi odhoda domov, saj smo po drugi strani komaj čakali, da spet vidimo Col ter svoje domače. In kar je glavno, ne bo nam treba več prenašati domžalske razredničarke. Prav vse nas je namreč motilo, da se je neprestano vtikala v naše stvari.

V šoli v naravi smo se imeli zares lepo. Res pa je, da si, kot je rekel učitelj Dušan, dan naredimo lep sami. Če se nočemo imeti lepo, se tudi ne bomo imeli, pa čeprav zunaj sije sonce. In kar je skoraj najbolj pomembno: bolje

smo spoznali drug drugega, ugotovili marsikaj novega o svojih sošolcih, sošolkah, odnosi med nami so se zelo spremenili in to na bolje, saj malo drugače gledamo drug na drugega. Postali smo še boljši prijatelji.

*Alroš Bajc in
Dorinka Ertnik,*

8. razred

BELPORT

NOTRANJA VRATA

BELPORT d.o.o.

Col 3/a,

5273 Col

tel: 041 377 561

Otroška ustvarjalnost v glini

Portret sošolke
Avtor: neznan
9. razred
žgana glina (šol. leto 2005/06)

Portret sošolke
Avtor: Jerneja Tratnik
9. razred
žgana glina (šol. leto 2005/06)

Portret sošolke
Avtor: Nives Sajevec
9. razred
žgana glina (šol. leto 2005/06)

Portret sošolke
Avtor: neznan
9. razred
žgana glina (šol. leto 2005/06)

Hišica
Avtor: Anja Mikuž in Nina Petrovčič
5. razred
žgana glina

Hišica
Avtor: Rebeka Bajc in Anja Puc
5. razred
žgana glina

Hišica

Avtor: Urška Puc in Špela Bajc

5. razred

žgana glina

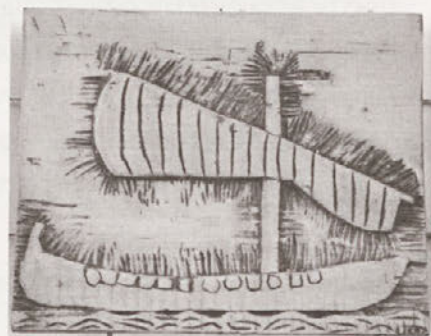

Hišica

Avtor: Anja Pregelj in Mojca Škvarč

5. razred

žgana glina

Urban Koren

7. razred

relief v lesu (šol. leto 2004/05)

Vasica

Avtor: Patrik Čuk

5. razred

žgana glina, les

Na plaži

Avtor: neznan

5. razred

žgana glina (šol. leto 2005/06)

Vasica

Avtor: neznan

5. razred

žgana glina, les

Silva Kasim
mentorica

Prenova avtobusne postaje v Gozdu

V letu 2007 je bila ena pomembnejših nalog krajanov Gozda prenova čakalnice. Kar 30 let je že minilo, odkar je bila zgrajena, zato je bila njena obnova kljub rednemu vzdrževanju nujno potrebna. Leseno okno smo zamenjali z novim plastičnim, prav tako smo zamenjali vrata, ki so sedaj aluminijasta. Na novo smo uredili električno napeljavo. V celoti smo obnovili streho, položili nove ploščice, pragove iz granita in čakalnico v celoti prepleskali. Tako je avtobusna postaja v Gozdu spet dobila novo lepo podobo, kar si tudi zasluži. Zadnji delovni dan pri njeni obnovi smo bili krajani Gozda enotnega mnenja, da je čakalnica v Gozdu obraz kraja in hkrati tudi center vasi Gozd, v katerem za razliko od drugih centrov niso problematična parkirna mesta.

Omenjena avtobusna postaja danes ne služi več takemu namenu kot pred tridesetimi leti, ko je v zgodnjih jutranjih urah v njej na avtobus čakalo dvajset in več ljudi, ki so se odpravljali na delo v dolino. Danes si v njej najdejo zavetje le še naši otroci, ki čakajo na šolski kombi. Kljub temu, da ne deluje več s polno paro, smo se odločili, da je že skrajni čas za njeno otvoritev. Prav to se je letos oktobra tudi zgodilo. Tretjo soboto v oktobru se je ob čakalnici zbrala večina krajanov Gozda, saj je bila prav ta otvoritev, poleg otvoritve prihoda elektrike v vas, edina, ki se je v Gozdu kadarkoli zgodila. Otvoritev je naznanil zvok trobente osemletnega glasbenika Aneja.

Ob tej priložnosti smo najzaslužnejšim za nastanek in obstoj čakalnice do danes podelili plakete z logotipom Gozda. Plaketi za izgradnjo čakalnice in druge infrastrukture sta prejela Silvester Peljhan in Vladimir Mikuž.

Plaketo za podarjeno zemljišče, kjer čakalnica stoji, je prejela družina Mikuž, Gozd 4. Plaketo za vzdrževanje in skrb za urejenost čakalnice in njene okolice ter osemletno delo v KS Col je prejel Silvester Mikuž. Ob tej priložnosti je Smučarsko društvo Gozd, ki je tudi bilo pobudnik te otvoritve, podelilo plaketo častnemu članu društva, Pavlu Čuku iz Črnega Vrha.

Dobitnik plakete je bil še nekdo. Človek, brez katerega ne bi bilo tega, kar je danes v Gozdu in SD Gozd. Eden glavnih akterjev, da je nastala prva konjska dirka, ter eden glavnih krivcev, da je leta 2004 izšel Gozdanski časnik. Človek, kateremu uspehi, taki, kot si jih pripisujemo v vasi in v društvu, morda ne bi pomenili nič, saj je sam v svojem življenju dosegel bistveno več že v svoji rani mladosti. Človek, kateremu ne bi bilo treba izgubljati časa za društva in krajanje Gozda. Je človek, ki svet pozna

bolj, kot sam misli, ker je že veliko prepotoval, doživel in videl marsikaj, veliko dosegel in priveslal v poslovni svet s svojim znanjem in brez poznanstev tako visoko, da je postal kapitan ladje slovenske carine. Prepričan sem, da bo šel še višje. Vprašam se, zakaj izgublja čas z nami – navadnimi sokrajani. Tako visoko rine, a vseeno se

tako dobro počuti na tleh. Ali mu ta plaketa, ki je povsem brez vrednosti, sploh kaj pomeni? Ima sploh pomen, da se mu tako zahvalimo za njegov trud, ne samo v društvu, temveč tudi v vaseh Gozd in Col, na Gori ter v Ajdovščini in okolici? Njegove zasluge so ogromne, vendar jih zna tako prefinjeno zakriti, da se jih nekateri sploh ne zavedamo, zato sem prepričan, da je plakete zelo, zelo vesel, ker predstavlja Gozd in je po srcu vseeno in vedno Gozdanc. Torej: dobitnik plakete širšega pomena je električar, šofer, profesor, inštruktor, pilot, carinik, kapitan ladje slovenske carine ... To je Slavko Mikuž.

Janka Mikuš

Četrte tradicionalne konjske dirke

Najuspešnejša prireditev doslej je okronala peto obletnico delovanja Smučarskega društva Gozd.

Avgusta je v Gozdu kljub počitnicam in času za dopust vladalo delavno razpoloženje. Odmev kladiv, lopat in traktorjev se je vrstil dan za dnem in naznanjal bližajočo se tradicionalno prireditev. Na pragu je bilo četrto *Srečanje konjenikov in konjske dirke*. Odvile so se tretji vikend v avgustu.

Osrednji dogodek ali vrhunec pri-

reditve so seveda bile konjske dirke, ki pa še zdaleč niso bile edino, kar je bilo vredno ogleda. Tako kot vsako leto smo tudi letos poskrbeli za nekaj novosti in presenečenj. Eno takih novosti so v dogajanje vpletli naši mladinci, ki so v soboto v zgodnjem popoldanskem času v neposredni bližini prireditvenega prostora dvodnevno dogajanje odprli s turnir-

jem v malem nogometu. V turnirju je sodelovalo več ekip iz okoliških krajev. Po razburljivih tekmah so v finalni tekmi Veterani Primorja ugnali ekipo iz Vrhpolja. Medtem ko smo člani društva in ostali gledalci navijali za svojo ekipo, so se na bližnji travnati površini že zbirali konji in njihovi jezdeci. Predsednik društva Janko Mikuš, tudi sam spreten jezdec, je bil

z mislimi že pri konjskem biatlonu, ki je bil osrednji sobotni dogodek.

Štiriindvajset konjev in konjenikov se je v osmih tričlanskih skupinah pomerilo v hitrostnem jahanju in streljanju z zračno puško. Ko je prvi član skupine opravil obe nalogi, se je v stilu štafete na progo podal drugi in za njim še tretji tekmovalac iz iste skupine. Komur streljanje ni šlo najbolj od rok, je moral za vsak zgrešen strel – tarče so bila kar kokošja jajca – odjezditi kazenski krog. Brez kazenskih krogov sta se izmed vseh štiriindvajsetih tekmovalcev na progo podala le dva. Kljub malo slabšemu streljanju si je zmago prijezdila najhitrejša ekipa v sestavu Boža Nusdorferja, Aleša Černigoja

in Ivana Mikuša. Po uspešnem biatlonu so si konji zaslužili pošten počitek, njihovi jezdec pa so se lahko zabavali in družili do zgodnjega jutra.

je s konjem na progo pognal dvakrat. Tudi letos je med vsemi najhitreje s slalomske progo opravila, vsem dobro znana, simpatična petnajstletnica Karin Bernik iz Žirov, ki je že drugič zapored z lahkoto pometla z vso, tudi moško konkurenco in tako ohranila naslov absolutne zmagovalke v spretnostnem jahanju. Sicer sta zmago

Nedeljsko dopoldne je minilo v znamenju treninga in pričakovanja glavnega tekmovanja. Popoldne, tako rekoč kmalu po kosilu, ob 14. uri, je pester sprevod, v katerem je sodelovalo več zanimivih vozov z okoliških in oddaljenih krajev, odprl osrednje tekmovanje – tako imenovane konjske dirke. Osemindvajset konjev in konjenikov, razdeljenih v tri kategorije, si je prizadevalo, da bi pravilno in hitro jezdili med slalomskimi količki ter prijezdili v cilj kot najhitrejši. Vsak se

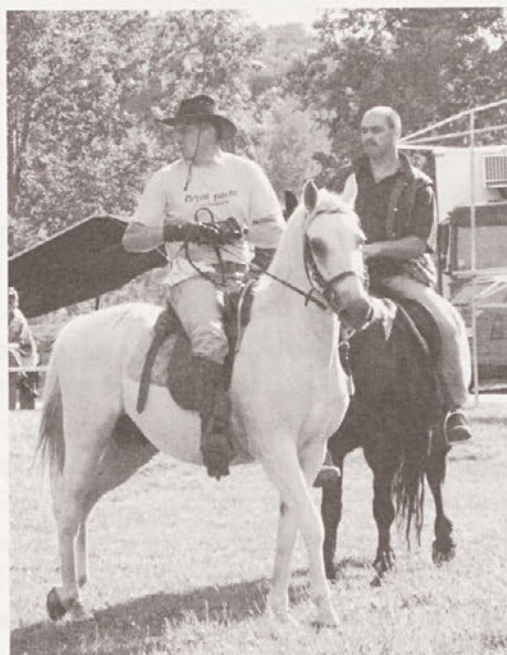

slavila še Tomaž Kravos iz Žabelj v otroški in Alan Leban iz Prvačine v moški kategoriji. Po krajšem odmoru je sledila še ena tekmovalna panoga – hitrostno jahanje. Petnajst tekmovalcev se je pomerilo v sprintu. Na tekmovanju, zanimivem za gledalce in vznemirljivem za konjenike, so tekmovali v dvojicah, odločale pa so zgolj desetinke sekunde. Samo

najboljši so napredovali iz kroga v krog. Zmago je na koncu slavil Aljaž Černigoj iz Žapuž, ki je v finalu premagal Alana Lebana, tretje mesto pa si je v tej disciplini priborila odlična Karin Bernik.

Med samim tekmovanjem je bilo

poskrbljeno tudi za presenečenje. Številni gledalci, bilo jih je največ doslej, so se radovedno ozirali navkreber proti gozdu, kjer naj bi bil po besedah napovedovalca skrit neukrotljivi konj Elan. Nestrpni gledalci so ga na koncu le dočakali, ko je Jože Krapež prismočal iz gozda na smučkah za smučanje po travi. Da, prav ste prebrali. Tokrat smo le predstavili smučanje po travi, kdo ve, mogoče bomo naslednjič že tekmovali. Prireditev je bila brez dvoma najuspešnejša in najbolj obiskana doslej. To je mogoče doseči le z dobro voljo, trdim delom, vztrajnostjo, dobrim razumevanjem in sodelovanjem. Tokrat nam je šlo res gladko. V raznih člankih in prispevkih, ki so bili o tej prireditvi napisani, mi je k srcu najbolj prirasel stavek »Bravo, zmagali ste!« Res je tako. Zmagali pa smo vsi skupaj: člani društva s predsednikom Jankom Mikušem na čelu, sosedje, sokrajani, prijatelji, sponzorji, donatorji in drugi, ki ste po svojih močeh dodali svoj delež k uspehu. Hvala vsem za še en

lep nepozaben praznik, s katerim smo lepo zaznamovali peto obletnico delovanja našega društva.

Lidija Vidmar

Smučajmo malo drugače

Zakaj pa ne po travi? No, pa pojdimo smučat malo drugače, toda obenem tako zelo podobno tistemu smučanju, s katerim se ukvarjamo pozimi. No, govorili bomo o smučanju po travi. Omenjena športna zvrst spada med mlajše športe. Pojdimo malo v zgodovino tega lepega športa; vse se je začelo v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, leta 1963 so bile namreč izdelane prve smuči za smučanje po travi. Razvili so jih zato, da bi smučanje po travi postalo nekakšen suh trening za zimsko smučanje. Toda smučanje po travi je ubralo svojo pot ter postalo popolnoma samostojna športna panoga. Prvo svetovno prvenstvo se je dogodilo leta 1979, od tega leta naprej se svetovna prvenstva zgodijo vsaki dve leti. Poleg tega se vsako leto vozi svetovni pokal ter tekme FIS. Tekmuje se v naslednjih disciplinah: slalomu, veleslalomu, superveleslalomu ter superkombinaciji. Svetovni komite smučanja na travi združuje naslednje države: Avstrijo, Iran, Japonsko, Nemčijo, Švico, Francijo, Češko, Slovaško, Avstralijo, Turčijo, Italijo, Veliko Britanijo in Kitajsko.

V Sloveniji je bila prva predstavitev veleslaloma na travi junija 2004, v Smučarsko-rekreativnem centru (SRC) Rog Črmošnjice na Gačah. Na predstavitve sta prišla svetovni prvak in prvakinja v smučanju na travi ter demonstrirala to športno panogo. S tem pa se je promocija smučanje po travi v Sloveniji tudi končala.

Zgodba o sami ideji in o tem, kako so prišle prve smuči v naše kraje je zanimiva in kar dolga, zato o tem mogoče kdaj drugič. Dejstvo je, da sem kupil smuči sredi aprila in z bratom Marjanom sva jih še isti vikend testirala. Ha, »porodni krčič«, težišče naprej, nazaj, kolena v zavoj, tisoč in ena kombinacija, prav toliko tudi konstruktivnih razprav. No, prav gotovo je bil glavni krivec, da so zavoji izgledali resnično začetniški, previsoka trava! Zato je bilo potrebno počakati na konec košnje in že je bila na Pirjuši zakoličena proga, tista »ta prava«, veleslalomski. Vsak začetek je težak,

vendar so se stvari z dobro voljo in veliko navdušenja kmalu postavile na noge. V skakalnem žargonu bi rekli: vsak spust iz višjega naletnega mesta in v hipu sem se znašel na vrhu Pirjuša. Ne, višje ni šlo. Ha, ko bi pred par leti pomislil, da se bom poleti prav tukaj dol smučal, da, smučal, izpeljeval prave carving zavoje. Ne, niti pomisliti ne morem. In že prismočam v dolino ter si v želji po več adrenalina želim še!

Z vsakim spustom je šlo bolje; kolena, boki, ritem, gibanje, stvar, ki ti požene

kri po žilah, in vsak, ki vsaj malo da na smučanje, ne more ostati ravnodušen. Smučati poleti v čisti carving tehniki je »noro«. (O tehniki mogoče kdaj kaj več v kakšnem priročniku.) Sledile so prve promocije smučanja na travi. Gozd 24. junij: srečanje Ublcovih, Gozd 30. junij: promocija za SDG, Gozd 19. avgust: Konjske dirke, Črni vrh 04. oktober: predstavitev smučanja za SK Javornik in športno zvezo Ajdovščina. Zanimanja in začudenja ni manjkalo, prav tako tudi ne smučarjev, ki so si želeli začutiti kanček adrenalina na zelenih strminah. Kmalu so se mi pri demonstracijah smučanja po travi pridružili: Darjan Vidmar, Armin Vidmar, Marjan Vidmar ... Vrhunec promocije za letošnje leto je bila prav gotovo organizacija in izvedba prve promocijske tekme v Sloveniji v smučanju na travi v Črnem Vrhu 15. oktobra 2007.

Kaj naj rečem? Modna muha ali športna panoga, ki ima prihodnost?

Prav gotovo je treba pustiti času čas, ne vidim pa nikakršnega razloga, da se ta športna zvrst tudi pri nas ne bi ukoreninila, saj v močnih smučarskih

trdnjavah, kot so Avstrija, Švica, Italija, Francija, predstavlja dokaj popularno športno zvrst, ki je v razmahu. K vse večji popularizaciji tega športa prav gotovo prispeva tudi globalno segrevanje planeta, posledica katerega so zelene zime. Skoraj ne mine dan, da v dnevnem časopisu ne bi brali takšnih in drugačnih strokovnih razprav o tem, kaj nas čaka v prihodnosti. Posebno črne se zdijo analize strokovnjakov, da bomo čez približno dvajset do trideset let takšno obliko zimsko alpskega smučanja, kot ga poznamo danes, lahko gledali le še v alpskih muzejih. Stvar za razmislek!

Čeprav se približuje obdobje zimskih radosti, vas ob morebitni zeleni zimi člani SDG vseeno povabimo na zimске radosti »malo drugače«.

Jože Kraperž

V pričakovanju bele zime

Že pet let je minilo, odkar smo se željni smučanja povezali, zasnovali načrte in se odločili, da ustanovimo smučarsko društvo. Da bo svoje ime nosilo po imenu kraja, ni bilo dvoma, saj so glavni pobudniki prihajali prav od tu, iz Gozda, sicer majhnega kraja, a lepega in prostranega, zato namenjam uvodne besede prav njemu, Gozdu. Da bi človek ujel vse čare njegove lepote, se mora po njem pošteno sprehoditi. Morda je bil tudi zato v preteklosti premalo poznan, omenjen in cenjen. Tako smo se, roko na srce, nemalokrat počutili tudi krajanji. Obdani z veličastno planoto Goro na eni strani in vse prodornejšim Colom na drugi strani, smo bili malce odrinjeni in pozabljeni. Morda pa je bila prav v tem naša prednost, ki smo jo izkoristili, ko smo pred petimi leti ustanovili Smučarsko društvo Gozd in z njim ime kraja preko medijev ponesli po vsej Sloveniji. S podporo, ki smo jo deležni z vseh strani, pa smo tako postali pomemben vezni člen pestrih dogajanj od Cola do Predmeje.

Po petih letih je za nami veliko vložnega časa, truda in trdega dela, tako na snežnih planjavah kot tudi na travnatih površinah. Čeprav kar nekaj

članov društva zelo rado jaha, igra nogomet in košarko ali planinari, ostaja smučanje še naprej naš paradni konj. V svojih vrstah imamo kar tri učitelje

smučanja z opravljenim strokovnim izpitom, ki so v preteklih sezonah že izvajali šole smučanja ne samo za otroke, ampak tudi za odrasle. Temu

se bodo, kolikor bo le mogoče, ali bolje rečeno, kolikor jim bodo zimske razmere to dopuščale, posvetili tudi v prihodnje. Žal je bila zadnja sezona s snegom preskromna, da bi izvajali tovrstne tečaje in organizirali tradicionalen slalom v Gozdu in tekmovanje v Črnem Vrhu. Ob koncu sezone smo kljub vsemu uspeli organizirati tekmovanje v veleslalomu na Kaninu za tako imenovani Pokal Primorje. Ker je bilo tekmovanje to sezono malo, je bilo malo tudi rezultatov. Enega pa se bomo vseeno radi spominjali – četrtega mesta, ki ga je naša članica Anja Vidmar dosegla v veleslalomu na državnem prvenstvu za srednje šole na Rogli.

Medtem ko se nas je preteklo zimo sneg spretno izogibal, je naš prvi učitelj smučanja Jože Krapež tuhtal

kot Baltazar in prišel na dan z novo idejo. »Bomo pa smučali po travi,« nam je enkrat spomladi bežno omenil. Sprva smo njegove besede vzeli bolj za šalo kot zares, a čim je bila trava pokošena, nas je sklical, nam najprej predstavil smučke za smučanje po travi, si jih nato pritrdil na pancerje, nataknil vse ščitnike na roke in noge ter se spustil po Pirjuži. Korajžni so se opogumili in ga posnemali. Sledila je predstavitev v Črnem Vrhu, pa še ena na konjskih dirkah, oktobra pa je že bilo prvo tovrstno tekmovanje v Sloveniji sploh. Organizirali smo ga 13. novembra v Črnem Vrhu v sodelovanju s smučiščem Ski Bor v sklopu finalnega tekmovanja v gorskem kolesarjenju. Lep uvod v našo novo športno disciplino, ki je vsekakor dobra alternativa za zeleno zimo, čeprav si smučarji kljub novo

pridobljenim smučkam za smučanje po travi, še vedno najbolj želimo klasičnega smučanja po pravem snegu.

Kakor koli že, še naprej bomo razvijali ter spodbujali rekreacijo in šport med vsemi generacijami, najbolj seveda med mladimi, ki so s svojim vstopom v društvo naše članske vrste letos dodatno okrepili. Naravni pogoji bodo sami od sebe poskrbeli za snežno belo ali travnato zeleno podlago, ki se ji bomo prilagodili in poskrbeli za zdrav duh v zdravem telesu.

Lidija Vidmar

O smučišču Ski Bor Črni Vrh

Zaradi izpada zimske sezone 2006/2007, ki je bila zelo skopa s snegom in nizkimi temperaturami, sem bil prisiljen razmišljati o kakršnikoli prireditvi v poletnem času, da bi vsaj malo omilil neporavnane stroške smučišča.

Tako sem se z Odborom za gorsko kolesarjenje pri KZ Slovenije dogovoril za organizacijo *Zaključka MTB sezone 2007*. Priprave so z veliko pomočjo Smučarskega društva Gozd stekle v avgustu. Tako smo morali pripraviti progi za mini downhill z

nekaj ovinki, ovirami in skoki. Poleg ostalih malenkosti smo postavili štiri krat osem metrov velik oder, ki bo v tej zimski sezoni služil smučarjem. Prireditve smo izpeljali 13. oktobra. Vsi tekmovalci in gledalci so bili kljub mrazu zadovoljni, saj smo jih ob

zaključku prireditve presenetili in navdušili z več minutnim ognjemtom.

Sedaj pa že prihaja nova smučarska sezona, zato že kujemo načrte in sestavljamo program. Poleg šole smučanja, ki je pri nas

vedno na voljo (informacije na telefonski številki 041 312 807), se bodo odvijala tudi naslednja tekmovanja: veleslalom in slalom v organizaciji Smučarskega društva Gozd, kombinacijska tekma (slalom - veleslalom), imenovana Pokal Ski Bor, v organizaciji smučišča Ski Bor Črni Vrh in SD Gozd. Poleg teh tekem se bodo vrstile tudi druge sindikalne tekme. Vsa tekmovanja bodo potekala v času, ki drugih gostov smučišča ne bo oviral.

Proti koncu sezone pa bo SD Gozd priredilo tekmo v paralelnem slalomu, ki bo poleg tekme v smučarskih tekih poslastica zimske sezone 2007/2008.

V upanju na dobro zimo vabim vse ljubitelje smučanja in smučarskega teka, da pridete in se naužijete zimskih radosti Smučišča **Ski Bor Črni Vrh**. Mi se bomo za trudili po najboljših močeh.

Paavel Čuk

*Naj vam zadnja decembrska noč
odnese vse tisto, kar želite
pozabiti in naj vam prvo
januarsko jutro prinese le dve
besedi SREČNO IN ZDRAVO 2008.*

To vam želi

FRIZERSKI SALON »MILKA«

Urnik obratovanja smučišča bo letos naslednji:

- od ponedeljka do petka nočna smuka od 16. do 20. ure
- sobota od 9. do 16. ure in nočna smuka od 16. do 20. ure
- nedelja od 9. do 16. ure
- v času šolskih počitnic vsak dan od 9. do 16. ure in nočna smuka od 16. do 20. ure, razen v nedeljo, ko nočne smuke ni.

Cene smučarskih vozovnic ostajajo iste kot lani in sicer:

ODRASLI: dnevna 8 EUR	OTROŠKA: dnevna 7 EUR
poldnevna 7 EUR	poldnevna 6 EUR
nočna 7 EUR	nočna 4 EUR

Vse informacije dobite na tel: 031-585-667

Naši ljudje po svetu:

družina Gerljevič (Damiani) – z rodnega Cola na Sicilijo

Zakonca Janez in Julka Gerljevič (Damiani) sta zapustila njun rojstni kraj Col in šla stanovat v novo cestarsko hišo v Črni vrh. Hiša je bila velika in lepa, kraj pa zelo prijazen, tako da so bili moji starši z novo namestitvijo zelo zadovoljni. Tam se je rodil Mario, njun prvorojenec, in tam bi se rodila tudi jaz, če zaradi fašističnega zakona o raznarodovanju Slovencev, moj oče, kot državni uslužbenec, ne bi bil premeščen na Sicilijo.

Janez je prišel na Sicilijo 14. novembra 1934 in tam najel stanovanje v kraju po imenu Gioiosa Marea v pokrajini Messina. V prvem nadstropju so bile tri sobe, stranišče pa v pritličju. Mama in Mario sta prišla na Sicilijo 6. januarja 1935, po dolgi in naporni vožnji z vlakom. Iz Slovenije sta pripeljala samo pohištvo za spalnico, ki ga je dedek Franc Trošt kupil v Trstu, ter posteljo, na kateri je spal oče, ko je bil še samski. Spominjam se, da je bila žimnica iz »šušt«, iz česar so bili včasih narejeni kavči. Pohištvo za dnevno sobo pa so dali delati nekemu mizarju iz okolice. Takrat je bila zima in mama je vedno pripovedovala, kako jo je kljub milemu podnebjju zeblo, saj takrat stanovanja še niso bila ogrevana, zato je bila cele dneve v plašču. 20. marca sem se rodila jaz in življenje je teklo dalje. Privaditi se je bilo treba na novo pokrajino in nove ljudi. Naučiti se je bilo treba novega jezika, novega načina razmišljanja, se navaditi na novo podnebje in nov način prehranjevanja.

Sicilija se je zelo razlikovala od

Slovenije in moj oče je zelo trpel, mama pa je bila bolj prilagodljiva. V vsaki situaciji je znala ceniti tisto, kar je bilo dobrega. Predvsem ji je veliko pomenila gostoljubnost, ki so jo domačini kazali do tujcev. Čez petnajst mesecev se je tu rodil brat Giovanni. Kot v sanjah se spominjam sprehodov z mamo in Giovannijem v vozičku, ko smo hodili naproti očetu, ki se je vračal iz službe. Ta hiša je še danes prav taka, kot je bila takrat. Ampak kmalu smo se preselili v drugo hišo blizu cerkve sv. Nicola. Mario in jaz sva začela obiskovati vrtec, ki so ga vodile sestre Sv. Ane. Ko se je rodila Giulietta (novembra 1937), smo že stanovali v kraju po imenu Capo Calava, v cestarski hiši, kjer sta bili dve stanovanji. V enem je stanoval Tone Bizjak, Giovannijev in moj boter. Imel je ženo in dve hčerki. Tudi oni so bili s Cola.

Kraj je bil divji, nahajal se je med morjem in goro, ki se je strmo spuščala na cesto. Pihal je zelo močan veter in ljudje, ki so potovali tod mimo,

so večkrat spraševali, če lahko kje prespijo. Ampak mojemu očetu je bilo prepovedano odpirati tujcem, kajti kraj je bil na samem in takrat so se okoli potikali ljudje, ki niso bili preveč poštene. Prav tako mu je bilo rečeno, naj na kakršna koli vprašanja odgovarja z »ne vem«, »nikogar nisem videl«. Z dvorišča za hišo smo imeli lep pogled na morje. Videli smo lahko ribiče, ki vlačijo iz morja mreže polne rib, v daljavi smo večkrat videli morske pse. Ob vznožju gore je bila neke vrste kotanja, kjer smo pogosto opazovali, kako gori trava ter divje zajce, ki jih je bilo veliko med okoliškimi strminami in prepadi. Mojemu očetu je bilo dodeljeno vzdrževanje zelo nevarnega predela ceste vzdolž visoke in skalnate obale. Na eni strani ceste je bila strma gora, na drugi globok prepad proti morju. Ob nevihtah in viharjih, je voda pljuskala vse do ceste. Zaradi pogostih plazov kamenja in skal, ki so se vsipali na cesto, je bila mama neprestano v strahu za očetovo življenje.

Otroci pa smo počasi odrasčali in treba je bilo iti v šolo, zato je oče prosil za premestitev v drug kraj po imenu S. Giorgio. Dodeljeno mu je bilo vzdrževanje bolj naseljene in manj nevarne ceste. Tam smo ostali sedem let. To so bila leta moje osnovne šole in leta vojne. Oče je vzel v najem dvonadstropno hišo z manjšim vrtom. V pritličju je bila dnevna soba in kuhinja, kjer smo imeli štedilnik na drva in premog. Imeli smo tudi peč na drva, v kateri smo v času vojne pekli kruh, a le kadar smo prišli do pšenice. Zraven so bili tudi toaletni prostori. Naš najljubši kraj je bilo dvorišče. Spomladi in poleti je oče obdeloval vrt, mi pa smo se igrali. Ob hiši je rasel velik mandljevce, ki je vsako leto s svojim zgodnjim cvetenjem napovedoval pomlad in lepo vreme. Imeli smo tudi dve figi po katerih smo radi plezali. Ena je bila blizu kuhinje in najbolj drzni dečki so drevo uporabljali namesto lestve, da so se povzpeli na streho, ki je bila nižja od ostale stavbe. Koliko iger smo se igrali! Uprizorili smo pravi krst punčk iz cunj, ki nam jih je naredila mama, na pogostitev pa smo povabili še vse otroke iz soseske. Fantje so se igrali duhovnike in so vodili maše ter poroke, za dekleta smo izdelovali krone iz cvetja, ki smo ga prej nabrali. Izdelovali smo lesene hiške, gugalnice, samokolnice ... Glede na to, da je bila vojna, smo izdelovali tudi pištole, loke, prače ... Igrali smo se razne družabne igre, kot je na primer skrivanje. Dekleta smo se rada igrala s kamenčki. Bili smo zelo kreativni, pri

čemer so nam pomagali tudi starši. V poletnih večerih se je staro in mlado dobivalo na pločniku pred vhodom. Tam smo poslušali zgodbe iz preteklosti ali pravljice. V poletnih večerih, preden smo šli spat, se je bilo treba še okopati. Vsi otroci smo stali v vrsti na klopici, mama nas je namilila ter splaknila z vodo iz vrča. Takrat namreč še nismo imeli tekoče vode v hiši. Po vodo smo hodili v skupni vodnjak, ki je bil namenjen za vse mesto. V prvem nadstropju sta bili dve spalnici, vsaka je imela svoj balkon in hodnik. Otroška soba je gledala na dvorišče, v daljavi smo lahko videli morje z Eolskimi otoki. Na prvem otoku smo zelo dobro videli Vulcano, kraj z belimi hišami in s svetilnikom, ki smo ga otroci v poletnih večerih vedno gledali pred spanjem. Soba od staršev je gledala na cesto in na vinograd. Bližnji večji mesti sta še vedno bili Gioiosa in Patti, kamor sta se mama in oče vsak dan vozila

s kolesi. Kadar so nas otroke morali peljati k zdravniku, sta mama in oče najela kočijo s konjem in to je bilo nam otrokom zelo všeč.

Sedem let, ki smo jih preživeli v tej hiši, je polno tudi bolečih spominov.

Tu so se rodili Pepi, Anica in Franca. Tu sta umrla Pepi in Julčica. Tu smo preživeli zelo žalostna leta vojne. Mi, starejši otroci smo spoznali bolečino in strah pred bombardiranjem, strah pred Nemci, ki so se vračali premagani, strah pred prihodom Američanov, ki so še do včeraj bili naši sovražniki in nismo vedeli, kako se bodo obnašali do nas. Spominjam se vstajanja sredi noči in bežanja v hribe, kamor smo se umaknili pred angleškimi letali, ki so hodila bombardirat vojašnice. Spominjam se pomanjkanja. Vse je bilo namenjeno vojaškim silam, tudi mleko in vsi pridelki na podeželju. V trgovinah ni bilo ne blaga ne čevljev. Nosili smo lesene cokle ali hodili bos, saj so tovarne proizvajale samo za vojsko. Lepi dogodki, ki sem jih preživela v tem kraju, so bili prvo sveto obhajilo, potovanje na Col leta 1941, kjer smo spoznali stare starše, strice, bratrance ... in obdobje, ko je bil pri nas med služenjem vojske v Taormini na okrevanju stric Ivan.

V prvih dneh avgusta 1943 je prišla k nam ameriška vojska, ki se je med 9. in 10. julijem izkrcala na Siciliji. Na veliko olajšanje vseh so se do nas obnašali prijateljsko. Bili smo v našem zaklonišču, ko se je oče vrnil z mlekom in nam povedal, da so prišli Američani, da se

smejijo in da prihajajo v miru. Oče in mi, večji otroci smo šli takoj nazaj na cesto, saj smo želeli videti, kakšni so ti vojaki. Med njimi so bili Američani, Kanadčani, veliko je bilo tudi temnopoltih. V dveh vrstah so ob robu ceste korakali proti Messini. Na sredi

ceste pa so se počasi pomikali tanki, na katerih smo videli vojake, ki so se smejali in metali otrokom in odraslim čokolade, piškote ter razne konzerve. Najbolj mi je ostalo v spominu njihovo veselje. To je bilo veselje osvoboditelja. Veselili pa smo se tudi mi, saj smo bili končno svobodni. Malo kasneje smo začudeni videli z obale prihajati še dodatne tanke usmerjene proti Messini. Z lahkoto so zdrobili vse žične ovire, ki so jih italijanski vojaki postavili kot zapore. Slabo oblečenih in sestradanih italijanskih vojakov pa ni bilo videti nikjer več. Med njimi je bilo tudi nekaj Slovencev (Štefančič, Kjebar) iz vasi v okolici Cola, ki so prihajali tudi v našo hišo in so se nam zelo smilili.

Počasi smo začeli ponovno živeti in načrtovati prihodnost. Zvok sovražnikovih letal in strele iz mitraljezov so zamenjale ljubezenske pesmi, ki so jih ob večerih ob spremljavi harmonike peli mladi. To je bil znak življenja in popuščanja napetosti. Kljub porušenim mostovom in cestam smo se začeli bolj svobodno gibati. Leta 1944 je Mario začel obiskovati srednjo šolo v šest kilometrov oddaljenem mestu Patti. Tja in nazaj se je vozil s kolesom. Nato sem končala osnovno šolo tudi jaz in oče je prosil za premestitev v to mesto. Bil je jeseni 1946, vojna se je končala in mesto Patti je bilo kup ruševin. V mestu ni bilo mogoče najti stanovanja, zato je oče od večjega kmeta vzel v najem polovico hiše izven mesta. Naše stanovanje je bilo v prvem nadstropju z veliko teraso pred vhodom. Vsebovalo je en velik prostor, ki je bil razdeljen na štiri sobe. Elektrike nismo imeli, vodo pa samo na dvorišču. Tam je bila tudi kad za

pranje perila. Kuhinja in stranišče sta bila zunaj. V okolici so se med drevesi oliv skrivale hiše drugih kmetov. Od mesta, šole in cerkve smo bili oddaljeni en kilometer. Tja smo večkrat na dan hodili peš skupaj z drugimi otroki, ki so prihajali iz mesteca Patti Marina. Obiskovali smo župnijo sv. Nicola, kjer so službovali očetje »Oblati«
brezmadežnega Marijinega spočetja. Oče se je spoprijateljil z njimi, duhovnik je bil namreč iz Benečije. Spominjam se, da so moji starši pozimi za božično devetdnevnicu vstajali že pred peto uro, da so šli k jutranji maši. Preselitev v mestece Patti sovpada z mojim vstopom v srednjo šolo. Na moje veliko veselje mi je oče kupil nove knjige, medtem ko je imel Mario pred dvema letoma zelo stare in že precej obdelane knjige. Mama je kupila blago in nam naredila nove obleke. Med vojno smo nosili samo rabljene obleke in mi otroci smo dobili predelane obrabljene obleke staršev. Toda to je bilo le kratkoročno izboljšanje. Leta 1947 se je moral oče s težkim srcem odpovedati jugoslovanskemu državljanstvu in nam tako za veliko let preprečil vrnitev v Slovenijo. To so bila leta, ko so se v Jugoslaviji med seboj bojevale različne skupine in veliko ljudi je na skrito zapustilo državo. Oče se je odločil počakati na boljše čase, ki pa jih ni dočakal. Leta 1948 se je rodil Pipo, očetov ljubljencek in mamin obup, ker je malo spal in malo jedel, a je bil kljub temu prikupen otrok.

V začetku leta 1949 je očeta povozil pijan voznik brez izpita. Zajela nas je velika žalost, a mama je z velikim pogumom in zaupanjem v božjo previdnost vztrajala, da živimo tako, kot je želel oče. Oktobra se je rodil

Luigi, ki smo ga starejši bratje in sestre silno razvajali. Takrat je prišla k nam iz Gorizie teta Barbara, očetova sestra. Po Luigijevem rojstvu je imela mama probleme s krčnimi žilami in je za pol leta obležala v postelji. Na srečo je bil Luigi zdrav in močan otrok. Ko si je mama opomogla zaradi noge, je zbolela za hudim bronhitisom z močnim kašljem. Medtem je otrok lastnika hiše zbolel za jetiko in ker je mamu skrbelo za zdravje otrok, smo se preselili v mesto Patti. Hiša je bila majhna in stara, ampak suha in svetla. Imela je samo tri sobice in manjšo kuhinjo. Stranišče je bilo zunaj hiše, poleg vhodnih vrat. Vsako jutro je mama pripravljala zajtrk za sedem otrok. Eni so hodili še v vrtec, drugi že v srednjo šolo. Živelimo vsak dan sproti. Hodili smo v šolo, v cerkev in nazaj domov. Pogosto pa sem videla mamu, kako je bila žalostna in v skrbeh. A nam ni nikoli nič rekla, saj nas ni želela obremenjevati s svojimi skrbmi. V tej hiši smo ostali tri leta. Hiša je bila majhna in zlasti Pippo in Luigi se nista imela kje igrati. Nato smo se preselili v večjo stavbo z velikimi sobami, v katere pa ni prišlo veliko sonca. Mama je zato kupila štedilnik na drva, da nas je pozimi grel. Poleti pa je bila hiša zelo hladna. V tej hiši smo spet začeli gledati na življenje z lepšimi očmi. Mario in jaz sva dokončala šolanje in se zaposlila. Počasi so zaključili srednjo šolo še Giovanni, Anna in Franca. Leta 1958 se je poročil Mario in se preselil najprej v Calabrio in nato v Triggiano. Leta 1959 sem se poročila tudi jaz ter si zgradila hišo v kraju po imenu Barcellona v pokrajini Messina. Leta 1959 se je zaključil sodni postopek proti človeku, ki je povozil očeta. Mama je dobila manjšo odškodnino, s katero je kupila stanovanje v starejši zgradbi.

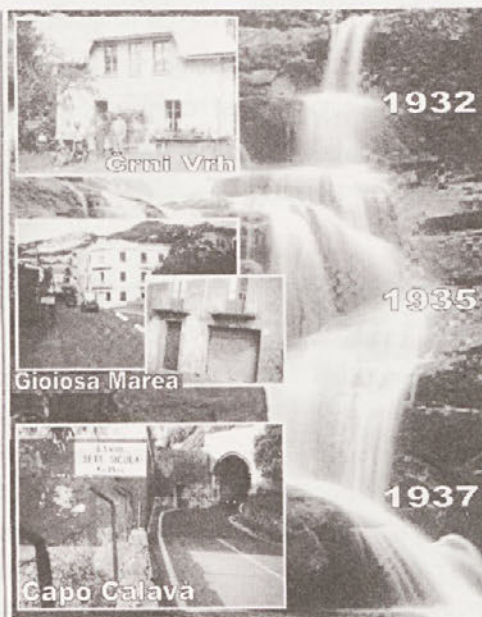
Giovanni in Franca sta se preselila v Calabrio, da bi poučevala, Anna pa v Puglio. Domov smo se vračali samo še za počitnice.

Z mamo v stanovanju v mestu Patti sta ostala samo še Pippo in Luigi, ki sta morala še zaključiti šolanje. Tu je mama preživela dokaj mirno obdobje, a njenih selitev še ni bilo konec. Pippo in Luigi sta se vpisala na Univerzo v Bariju. Da bi bila bliže njima, je mama vzela v najem stanovanje v kraju po imenu Gravina di Puglia. Stanovanje je bilo v istem bloku, kjer je živel Anna, ki se je poročila leta 1966. Leta 1967 se je poročil tudi Giovanni. Mama se je kasneje zaradi zdravja vrnila na Sicilijo za krajše obdobje, saj je bilo podnebje na celini zanjo preostro. V tem obdobju je bila kakšno leto tudi pri meni v Barceloni, a se je kmalu vrnila v Patti. Kasneje se je preselila v kraj Palagiano v pokrajini Taranto, da bi bila bliže Luigiju in Franci, ki sta tam dobila delo. Tu so najprej vzeli v najem in kasneje tudi kupili svoje stanovanje. Leta 1976 se je poročil Pippo in se preselil v Viterbo, kjer je dobil delo. Potem ko se je leta 1985 poročil še Luigi, je z mamo ostala Franca. Franca je poučevala v Tarantu, kjer sta z mamo kasneje kupili novo stanovanje. Tu je mama končala svoje potovanje. Sedaj počiva na pokopališču v Tarantu. S tem pa se je zaključilo tudi preseljevanje

družine Gerljevič-Trošt-Damiani, ki jo je fašizem iztrgal iz lastne domovine in korenin. V mestu Taranto sedaj živi Franca, stanovanje v mestu Patti pa smo prodali, ker ga ni nihče uporabljal. Na Siciliji sem ostala le jaz z družino ter posmrtni ostanki mojega očeta, ki ležijo na pokopališču v mestu Patti.

Marija Damiani

San Giovanni in Fiore, 26 agosto 2007

*La casa: luogo della vita
e dell'intimità familiare*

TERZO RADUNO DEI
DISCENDENTI
DAMIANI - GERIJEVIĆ

»Moraš trpet', potem rata ta pravo!«

Umetnice Silva Puc, Joža in Ana Trošt o svojem likovnem ustvarjanju

Da je družina Trošt družina umetnikov, ve vsak Colčan – najprej zaradi Ivana, našega cerkvenega organista in bivšega vodje moškega pevskega zbora Razpotje. Glasbeni talent dokazuje tudi hči Ana, saj večkrat nadomesti očeta za orgulami, poleg tega pa vodi cerkveni otroški pevski zbor in prosvetni mladinski zbor skupaj z Martino Peljhan. Ana je sicer po poklicu profesorica likovne vzgoje. Trenutno slika križev pot za colsko cerkev in obljublja, da ga bomo lahko kmalu videli. Mogoče najbolj nepoznan talent družine pa je Joža, ki se skupaj s sestro Silvo ljubiteljsko ukvarja s slikarstvom in kiparstvom. Umetnice so se javnosti prvič predstavile skupaj na predvečer letošnjega kulturnega praznika, 7. februarja, v avli osnovne šole Col. Silva in Joža sta predstavili svoja dela iz gline, Ana pa se je predstavila s krajinami.

Dozorevanje umetniškega talenta pa je bilo za vsako od njih nekoliko drugačno. Joža pove, da je že v otroštvu zelo rada risala, kar so opazili predvsem sošolci in domači. V šoli pa je bilo takrat drugače kot danes – imeli so samo eno učiteljico in ta ni dala veliko poudarka na umetniške veščine svojih učencev. Poleg tega je zelo malo otrok po osnovni šoli nadaljevalo študij, večina je namreč šla takoj v službe. Joža se spominja zanimivega dogodka iz tega časa, ko so v razredu njenega brata organizirali tekmovanje v risanju. Njihova naloga je bila narisati risbico na temo varčevanja. Takrat se je brat obrnil na Jožo, ki mu je narisala fantka, ki s tal pobira kovančke in prav njena risba je bila nagrajena. Škoda le, da je nagrado dobil brat. Joža je kot otrok risala predvsem z vodenkami, najbližji pa so ji bili motivi iz narave, kar velja tudi danes. Profesorica Silva Karim jo

označuje kot »avtorico, ki do svojih del goji izjemno iskren, čustven odnos«, poleg tega pa je Joža tudi zelo skromna in se nerada izpostavlja. Poudarja, da imajo prednost šolani umetniki, kot na primer Ana, in pravi, da je umetniško delo veliko boljše, če te k njegovi ustvaritvi ženejo čustva – malo za šalo, malo zares doda, da »moraš trpet, potem rata ta pravo«. Letos je svoje umetniške veščine izpopolnila tudi na tečaju gline, rezultate pa lahko vidimo povsod po njihovi hiši. Posebna zanimivost so tudi jaslice, ki jih je ustvarila sama, saj vsaka figura upodablja enega izmed članov njene družine. Povabljeni ste, da si jih ogledate pri njej doma.

Joža Trošt

Joža Trošt

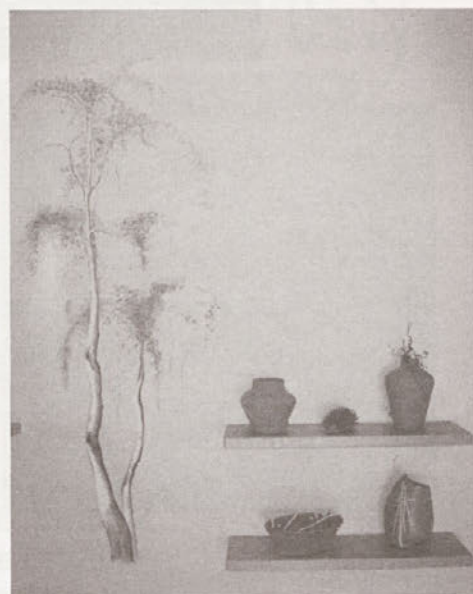
Joža Trošt

različne umetnine iz gline. Vsako leto se širšemu krogu ljudi predstavijo na dveh ali več razstavah, poleg tega pa društvo ali člani društva posebej organizirajo tečaje glin. Silva pove, da so ti tečaji tudi neke vrste terapevtske narave – obiskuje jih veliko ljudi, ki imajo težke in stresne službe ali druge težave in se s tem delom nekako zamotijo. Mogoče je obiskati tečaje različnih stopenj (osnovni, nadaljevalni, itd.), trajajo približno 20 ur, in sicer enkrat na teden. Tudi Silva je sedaj članica društva POC in je prava mojstrica pri delu z glino. Poleg različnih glinenih posod in kipcev, slik in risb po stenah, lahko njen umetniški duh opazimo tudi pri urejanju zunanosti njenega doma. Trenutno pa se celo loteva mozaika iz kamenčkov.

Joža Trošt

večkrat z zanimanjem opazovala lončarje, ki so svoje izdelke ustvarjali na vretenih. Z glino se je začela intenzivneje ukvarjati, ko jo je k temu nagovorila Silva Karim, ki z glino veliko dela. Skupaj z Ano ju je napotila na osnovni tečaj glin, ki ga vodi Marinka Kverh (Žnidarjeva) v Ajdovščini. Marinka izhaja iz društva POC – gre za društvo, ki letos praznuje deseto obletnico delovanja. Svoje prostore imajo v Domu krajanov, kjer ustvarjajo

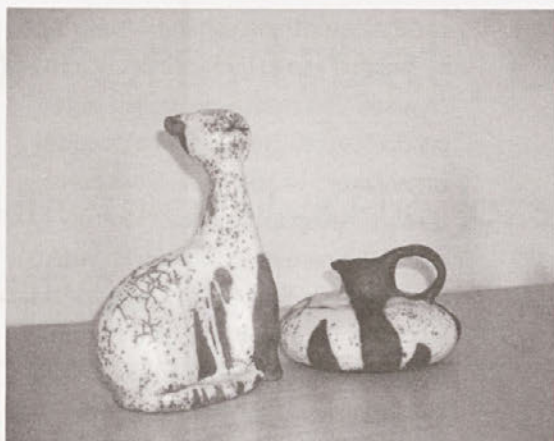

Silva Puc

Za delo z glino je Jožo navdušila predvsem njena sestra Silva Puc, ki je tudi sama že v mladosti pokazala navdušenje in nadarjenost za risanje. Prav takrat se je s slikanjem tudi največ ukvarjala, ko se je poročila in imela otroke, je namreč za to žal zmanjkalo časa. Silva pove, da je

Silva Puc

Silva Puc

Silva Puc

Silva Puc

Za Jožo in Silvo umetnost torej pomeni zapolnitev prostega časa in ljubiteljsko dejavnost, za Ano pa je umetnost poklic, pridobljen najprej na Srednji šoli za oblikovanje in fotografijo v Ljubljani ter na Pedagoški fakulteti v Mariboru. V času šolanja se je preizkusila v različnih slikarskih in kiparskih tehnikah, najraje pa slika

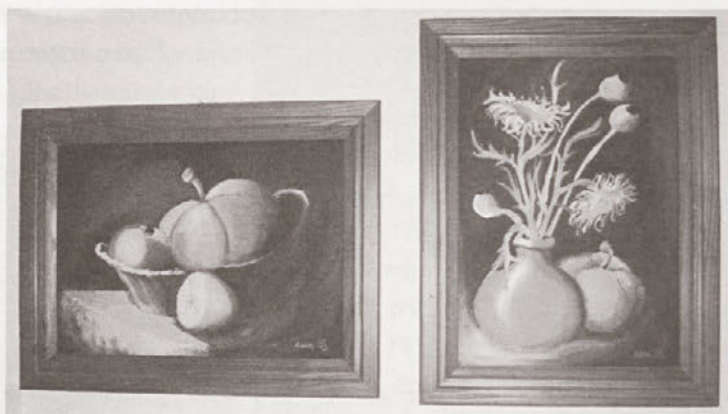
abstrakcije, saj se v njih lažje izrazi. Navadno je namreč tako, da mora slikati po naročilu, za druge ljudi, pri tem pa je motiv že vnaprej znan. To je tudi eden od vzrokov, da doma nima veliko svojih del, ker jih vse odda oziroma proda. Tudi Ana je bolj skromne narave, a z veseljem sprejme vsako pohvalo in tudi kritiko. V veliko čast si šteje, da je bila izbrana, da naslika križev pot za colske cerkve in trenutno zaključuje s tem delom. Kot sem že

omenila, velik del Aninega življenja predstavlja tudi glasba, torej petje, igranje na orgle in vodenje zborov. Že kar nekaj časa vodi cerkveni otroški zborček, približno eno leto pa novi mladinski zbor. S ponosom pove, da je tudi članica pevskega zbora Ipavska, ki slovi kot eden najboljših zborov v Sloveniji.

Ana Trošt

Ana Trošt

Ana Trošt

Ljudje smo med seboj različni, a vsak si želi, da bi v tem kratkem času bivanja na Zemlji zapustil nekaj, po čemer bi se ga prihodnji rodovi lahko spominjali. Umetnost je eden od načinov, ki nam to omogoča. Res je, da ta dar ni bil dan vsakomur, toda če ima človek voljo in veselje do tega, gre lažje. Pomemben pa je še en dejavnik, ki ga povzemam iz besed profesorice Silve Karim: »Bolj, kot smo pri ustvarjanju iskreni do sebe, bližje smo temu, čemur rečemo umetnost.«

Franka Karen

Ana Trošt

V SERVISU NUDIM:

SERVISIRANJE SMUČI IN BORDOV:

- popravila poškodovanih smučí in bordov
- obnova drsne obloge
- impregniranje smučí in bordov
- poliranje smučí in bordov
- ROČNO brušenje robnikov
- montaža / premontaža vezi

Za dodatne informacije:

GSM: 041/ 387-680 (po 15. uri)
David

e-mail: Jimmy.skiservis@gmail.com

Breda Čuk Ana Trošt Joža Trošt Silva Puc

Poliška pastirica Zorka

Bilo je po prvi svetovni vojni. Časi so bili težki, vladala sta lakota in uboštvo. Starši so nam pripovedovali, da so ljudje hodili po hrano na Štajersko, tja pa so v zameno nosili vojaško obleko, obutev in opremo, ki je po koncu vojne ostala po kavernah soške fronte. Po družinah je bilo veliko otrok in preživljali so se v glavnem s tem, kar so pridelali doma. Komaj so otroci nekoliko odrasli, že so morali od hiše in si sami služiti kruh. Služili so po večjih kmetijah, kjer so potrebovali hlapce in dekleta ter pastirje in pastirice.

Tudi pastirica Zorka iz naše zgodbe ni bila nobena izjema; imela pa je to srečo, da ji ni bilo treba daleč od doma. Služila je pri teti Karlini in stricu Alojzu na Policah. Pastirica Zorka se je počasi privajala na novo okolje in nove razmere. Zgodaj zjutraj je morala gnati živino na pašo. Pasla je devet govedov, kar je bilo za osemletno deklico kar velik zalogaj. Dopoldne je pasla tja do desete, enajste ure, potem pa je zaradi vročine odgnala živino nazaj v hlev. Nato se je pridružila teti Karlini v hiši in ji pomagala gospodinjiti. Tako je potekala njena služba dan za dnem po ustaljenem urniku. Vse je potekalo razmeroma gladko, dokler se ni neke nedelje zalomilo in spravilo pastirico Zorko na rob obupa, velike skrbi pa je povzročilo tudi teti Karlini.

Bilo je v nedeljo dopoldan. Živina se je pasla po rosni travi, pastirica pa je skrbno pazila, da se katera žival preveč ne oddalji. Sonce je že močno grelo, ko je opazila, da se stric Lojze, praznično oblečen, odpravlja na Colk deseti maši. Vročina je vse bolj naraščala in pastirica Zorka je začela zganjati živali skupaj, da jih odžene v hlev. Medtem je stric Lojze že

izginil za grmovjem proti vasi Zorka je preštela krave in junce ter v grozi ugotovila, da manjka eden izmed juncev, ki so ga imenovali Morče. Takoj ga je začela iskati po bližnjem gozdu in ogradah, vendar ga ni bilo nikjer. Le kaj poreče stric Lojze, ko se vrne od maše?! Hitro žene ostalo živino domov in teče povedat teti Karlini, kaj se je zgodilo. Obe sta hitro odhiteli iskat junčka. Prečesali sta vse ograde in vrtače, toda Morčeta ni bilo nikjer. Vrnili sta se domov, da pripravita kosilo, pozneje pa naj bi skupaj s stricem Lojzetom poiskali junčka.

Ta je medtem že prispel do farne cerkve in šel na kor, kjer je imel sedež prav pri oknu. Med mašo se stric Lojze mimogrede ozre skozi okno in opazi, kako si neko govedo drgne vrat ob Mežnarjevo lipo. Takrat še ni bila obzidana, kot je danes. 'Pa saj imamo tudi mi doma prav takšnega Morčka,' ugotavlja stric Lojze, 'le komu se je moral odvezati, da se sam sprehaja po vasi?' Ko so po maši prišli iz cerkve, je bil junc še vedno pri lipi. Stric Lojze je šel k njemu, ga potrepljal po glavi in pogladil po hrbtu. »Ej, Morče, Morče prav tak si, kot naš doma.« Morče je

veselo zamahnil z repom in ga obliznil po roki. Stric Lojze ga je še malo pogladil in mu rekel, da ga bodo že prišli iskat, nato pa jo je z urnimi koraki mahnil proti domu. Kmalu zatem se je za njim odpravil še Morče. Na poti proti domu se ni stric Lojze niti enkrat samkrat ozrl in zato ni opazil Morčeta, ki je veselo »maširal« za njim, saj je dobro vedel kam gre.

Doma je medtem temperatura naraščala. Pastirica Zorka je kar naprej jokala, pa tudi teti Karlina ni skrivala zaskrbljenosti. Vsaka po svoje je tuhtala kaj bo, ko na koncu polja zagledata strica Lojzeta. Pastirici Zorki je začelo srce močno razbijati, toda kmalu za stricem se je na istem mestu na koncu polja pojavil Morče. 'Kaj pa je sedaj to? Odkod le se je vzel? Če bi ga stric Lojze našel, ko se je vračal od maše, bi ga vendar gnal pred seboj.' Misli so jima bliskovito švigale po glavah, toda nič jima ni bilo jasno. Medtem sta se stric Lojze in junček za njim počasi približevala hiši. Še na daleč je teti Karlina zaklicala stricu Lojzetu: »Ja kje si ga pa našel?« »Koga našel?«, se je začudil stric Lojze. »Ja, Morčeta, našega Morčeta!«

»Kakšnega Morčeta?«

»Ja tistega, ki gre za tabo.«

Stric Lojze se obrne in ostrmi. Šele

tedaj je opazil Morčeta in obenem

tudi spoznal, da se je prav njihov

Morče drgnil ob Mežnarjevo lipo.

Tisti hip je teti Karlini in pastirici Zorki

odleglo. Pastirica Zorka je bila še

vedno vsa v solzah, toda to so bile

solze veselja, ker se je vse srečno

končalo.

Po pripovedovanju Zore Troštove

zapisal

Lenka Škvač

Storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo ter pluzenje cest

LEON AMBROŽIČ s.p.
SANABOR 5, 5271 VIPAVA
GSM: 070/756-731

Fantje in možje, pojdite takoj domov, vojna bo!

Napoved zgodovinske razstave in zbornika o Colu in okolici
na začetku 20. stoletja

31. oktober 1915

„Grmi, grmi... kakor bi ves svet znorel. Padajo možje, mladeniči – naši in laški, ranjenci zdihujejo. Solnce je utonilo v krvi. Tako krvavordečega neba in solnca še nisem videl. Kako da bi se nebo in solnce napilo svete človeške krvi – ker zemlja je ne more sproti popiti – človek, kaj delaš?“

Tako je grozote vojne med 3. soško bitko doživel avstro-ogrski topničar Albin Mlakar. Bil je eden od več tisočih slovenskih fantov, ki so bili vpoklicani v vojsko ob izbruhu 1. svetovne vojne leta 1914. Najprej so se borili in umirali v daljni Galiciji, Srbiji ali na Karpatih, sredi leta 1915, ko je Avstro-Ogrski monarhiji vojno napovedala njena dotedanja zaveznica Italija, pa so prišli braniti svoj dom na reko Sočo. O enajstih krvavih soških bitkah je napisanih na metre knjig. Še bolje je opisan t. i. »čudež pri Kobaridu«, kot so zgodovinarji poimenovali 12. soško bitko, v kateri je avstro-ogrška vojska z nemško pomočjo prebila frontno linijo in Italijane pregnala do reke Piave. Kot sem že omenil, obstaja veliko pisnih dokumentov na to temo, slabše pa je dokumentirano sočasno dogajanje v zaledju fronte, v katerega je takrat spadal Col in okoliške vasi.

Kako so se odzvali ljudje ob izbruhu vojne, za katero so najprej vsi mislili, da bo kratka, nato pa se je razvlekla na štiri dolga leta? Kako je teklo življenje v naših krajih? Kako so ljudje preživel, ko se je beda vse bolj širila, ko je cena slanine dosegla 35-kratnik predvojne cene? Kako so na življenje vplivale kolone vojaštva narodnostno pisane dvojne monarhije, ki so se valile čez Col proti Soči? Kakšen je bil odnos z na Colu in okolici nastanjenimi vojaškimi enotami, ki so bile prav tako lačne hrane in do grla site vojne? V kakšni negotovosti so živeli domači med čakanjem na pismo s fronte, v katerem je morda pisalo, da je za domovino in cesarja padel mož, oče ali sin? Kako so se počutili ljudje, ko so zaradi splošnega pomanjkanja kovin gledali, kako vojska pobira vse zvonove s cerkva in jih vozi v talilnice? Prav tisti zvonovi, ki so jim zvonili ob rojstvu, krstu, praznikih so

postali sejalci smrti.

To so le nekatera izmed vprašanj, na katere bo poskušala odgovoriti ekipa, zbrana pod vodstvom Lucijana Trošta, ki je tudi idejni pobudnik projekta. Na razstavi, ki bo postavljena v avli Osnovne šole Col v prvi polovici prihodnjega leta, bomo iz arhivov izbrskane dokumente in fotografije prikazali v strnjeni obliki. Ker je gradiva veliko, smo se odločili, da ob tej priložnosti pripravimo in izdamo tudi zbornik, v katerega bo vključeno vse zbrano gradivo.

Med vsemi zgodovinskimi dokumenti bomo posebej izpostavili morda najdragocenejše, kar je od tistih časov ostalo med nami, to so pričevanja starejših: diamanti, ki jih je obrusil zob časa, morda malo popačil, a so se vendarle ohranili skozi desetletja in iz dneva v dan pridobivajo na vrednosti.

V posebnem delu se bomo spomnili tudi na domačine, ki so se borili v vojni. Na fante in može, na katere so prejšnje in sedanja država pozabile, čeprav so za višje cilje dali največ, kar so lahko: svojo mladost, zdravje, celo življenje. Naj bo to poglavje njihov spomenik.

Še na enem področju se kaže mačehovski odnos države in nas samih do naše preteklosti. Na črti Nanos-Sanabor-Col-Greben poteka linija betonskih utrd, ki so bile zgrajene kot rezervna linija ob morebitnem italijanskem preboju na Soči. Nekatere so odlično ohranjene in bi bile v kakem drugem okolju morda očiščene, morda obnovljene in povezane s pešpotjo in informacijskimi tablami. Pri nas pa so zaraščene in počasi propadajo v nerazločne kupe kamenja sredi gozda. Z namenom, da jih ohranimo vsaj na papirju, smo jih s pomočjo geodeta Antona Tratnika topografsko izmerili. Utrdbe pa so še tesneje povezane s našo zgodovino. Niso le materialni dokaz v naravi, ampak tudi delo rok naših prednikov, ki so v tistih hudih časih pri njihovi gradnji zaslužili kakšno prepotrebno krono.

Še ena skupina ljudi je pustila velik pečat v okolici Cola. S tem mislim na ruske vojne ujetnike, ki so gradili cesto proti Predmeji za potrebe oskrbovanja fronte. Gotovo najbolj znan odsek te ceste je Ajnšnit, cestni vsek pri Žagoliču.

Da bo slika bolj jasna, smo raziskovanje usmerili tudi v čas pred vojno in po njej. V predvojnem času bi tu posebej omenil takratnega župana Cola Franca Bizjaka, ki je s svojim delom in narodno zavestjo trmasto ključeval

nemškemu potujčevanju na začetku 20. stoletja.

Ob koncu leta 1918 se je vojna končala, Avstro-Ogrska monarhija je razpadla na več držav. Po podpisu rapalske mirovne pogodbe novembra 1920, v kateri je bila določena meja med Italijo in novonastalo kraljevino SHS, so naši kraji prišli pod italijansko okupacijo.

Na tem mestu se naša zgodba konča. Omenjene teme so le del obsežnejše dokumentacije, ki jo je z občudovanja vrednim zanosom in njemu lastnim elanom v preteklih letih zbral Lucijan Trošt.

Skozi vso razstavo oz. zbornik bo povlečena t. i. rdeča nit – borba za preživetje v vedno hujšem pomanjkanju. Zato ne pričakujte še ene razstave starega orožja – razstavljeni bodo namreč izključno predmeti, ki jih je vsak dan uporabljalo civilno prebivalstvo.

Načeli smo le vrhno plast zgodovine, dela za poznejše raziskovalce je še veliko. V arhivih, depojih, podstrešjih in spominu ljudi je še veliko drobcev zgodovine, ki, le če so povezani v smiselno celoto, podajo pravo sliko preteklosti. Preteklosti, v kateri so bili naši predniki – nič dolžni, nič krivi – pahnjeni v trdo življenjsko preizkušnjo zaradi skrivljenih ambicij peščice ljudi. Kot v vsaki vojni so najbolj trpeli prav navadni ljudje; oni so stradali in umirali, medtem ko so odgovorni za milijone mrtvih in pohabljenih vojno navadno preživeli daleč proč od strelskih jarkov.

Naj bosta prihajajoča razstava in nastajajoči zbornik trpek spomin na hude čase naših prednikov in opomin za nas in vse prihodnje rodove, kako nesmiselno je vsako reševanje nespo- razumov z nasiljem. Lepo vabljeni!

Mitja Benčina

Pogled na Col, kot ga je leta 1899 ujel v objektiv svojega fotoaparata mojster A. Jerkič z vrha Žerivš. Gre za (do sedaj) najstarejšo najdeno fotografijo Cola.

Vir: Pokrajinski arhiv Nova Gorica

V letošnji, jubilejni številki poskusno obujamo eno izmed najbolj izvirnih in dolga leta nepogrešljivih zabavnih rubrik Colskega časnika, in sicer Guglanje po Colu. Namesto kratkih humornih domislic tokrat v branje ponujamo pet zabavno-poetičnih satir na vedno aktualne colske teme. Avtor je v zameno za objavo od uredništva zahteval strogo molčečnost, povemo lahko le, da je moškega spola, da je omenjen v vsaj dveh drugih prispevkih pričujoče izdaje časnika ter da je svoje ime, z njegovimi besedami, »skril v petvrstično obnovo iz rim« ...

Neznani avtor

**Avtor neznan uredništvo poprosi
za eno stran, da rime natrosi,
smo premišljevali, zaradi naklade
dolgo tehtali, gorje mu če upade.**

**Poskusi lahko, a naj se zaveda,
da kar pisal bo naj dobro izgleda.
Za čudno besedo, za slab pomen
bo vse bolj blede on izgledal navzven.**

**Brez naše kontrole sploh možnosti ni,
še vse naše »šole« pa še nas skrbi,
če bralci poskus ta sploh bodo sprejeli,
ali si usta z nasmeškom razvneli.**

**Za vas sem v službi jaz, mati urednica,
na strani tej v stilu njegovega klica.**

2. Ja, ja, v tem je vic, teh elektro pastiric

Kolku lejt je v zgujnih pasla,
vdi jutra du zvečir,
dns pa, ku je ži vdrasla,
dejla tu en druh pastir.

Ma n poje, ma n vriska.
cele dni stuji pr mir.
jen, kdr se en malč publiska.
ga že v trenutki nej nekir.

**Rima v narečju, težka za branje.
kot da razlagal moreče bi sanje.
zato je poslušal naš modri nasvet
in se podal v ljubezenski svet.**

1. V lipovem gaju

V lipovem gaju se vonj je po travi
razširjal, ko sonce je ravno vzšlo,
volk sedem kozličkov predal je skušnjavi
in vsi so se imeli neizmerno lepo.

**Kratka otroška neizpovedna misel,
a mi smo želeli si vedrejših rim,
naj drugi primer ne bo tako kisel
dogovarjali dolgo smo, dolgo se z njim.**

3. Prodajalec, no, bilo jih je več

Tam, pred Alpino ga je čakala,
vedno je zmogel in rad je prišel,
ob raznih »ponudbah« sta se sestala,
med njima pogovor se brž je razvnel.

Kar je imel, je pretkano ponudil
ona izbrala je vedno vse,
četudi še sam se kdaj je začudil,
pa sploh ni hotel reči ji ne.

Mu ob slovesih bilo je hudo,
vedoč, da ne najde take povsod,
a v isti je sapi pozabil na njo
ter s cunjami srečo poskusil drugod.

**Ljubezenski svet razume po svoje,
zato mu uredništvo je dalo pogoje,
naj bo sporočilo jasno odslej,
rima pa v stilu čutnih idej.**

4. Nam je pač samoumevno, da služi

Vsi, ki smo drseli čez njo,
smo jo označevali za ...
za izpolnitev želja,
ne da bi hvaležni bili ji za to.

Bila tako rekoč je izklesana,
med sosedi pač potrebna vez ...
vez, ko drveli smo čez,
brez misli, če je dovolj negovana.

Pa se zgodilo je na pomlad,
domneva uresničila se je zares,
zares smo čudili se dejstvu potez,
z jezo naj umakne kamniti se hlad.

Če kdo takrat bil bi na njej,
v jeklenem konjičku ali pa ...
ali pa peš, bi zanj to bila
»cesta«, ki več ne vodi naprej.

**Ne bo šlo, ne bo šlo,
naj poizkusi z naravo
morda tam našel se bo,
če sploh ima to ustvarjalno pojava.**

5. Kako te pogrešam ...

Kako te pogrešam colski izvir,
že v samem izvoru edinstvenih mer,
veš tebi enakega nikdar ne bo,
še manj pa takih prošenj za njo.

Odkar je na Colu nov vodovod,
se jo vse povprek razkošno razliva,
bi rekel, da se je zgodil preporod,
saj niti suša ni več prepričljiva.

Le kje, le kje, so tisti spomini.
ko se iz pip razlegal je glas.
ko jo hidrofor je v temni globini,
črpal po kapljicah za žejno vas.

Zala, edina; sploh ni primerjave.
ta je bila najboljša od vseh,
pa njena barva, pa tiste vonjave,
človek od užitka je padal po tleh.

Pa kje so vse zgodbe o pravi porabi,
ki nikdar kot ta ne umrejo v pozabi,
„Poslušaj; pij vado in rabi jo zmerno,
drgači naredi sojo si štirno!“

**Kako vam bo všeč se ne ve,
če upade naklada zaradi rim,
ne bo pomagalo, da skrili je ime,
v petvrstično obnovo iz rim.**

JE RES »LIPOV GAJ« TAKO DRUŽBO KDAJ TOV,
EJ, ČREDA ŽE SAMA VEJ KAM PRIDT DOMOV.
TIST PRODAJAVC SPRED ALPINE JE VŠOV,
A PA SE SPET VZMO POD PUČKO ČEZ COV,
MA TUD VODOVOD SE BO ENKRT UGNOV.

Avtor ilustracij

Jernej Skvarč

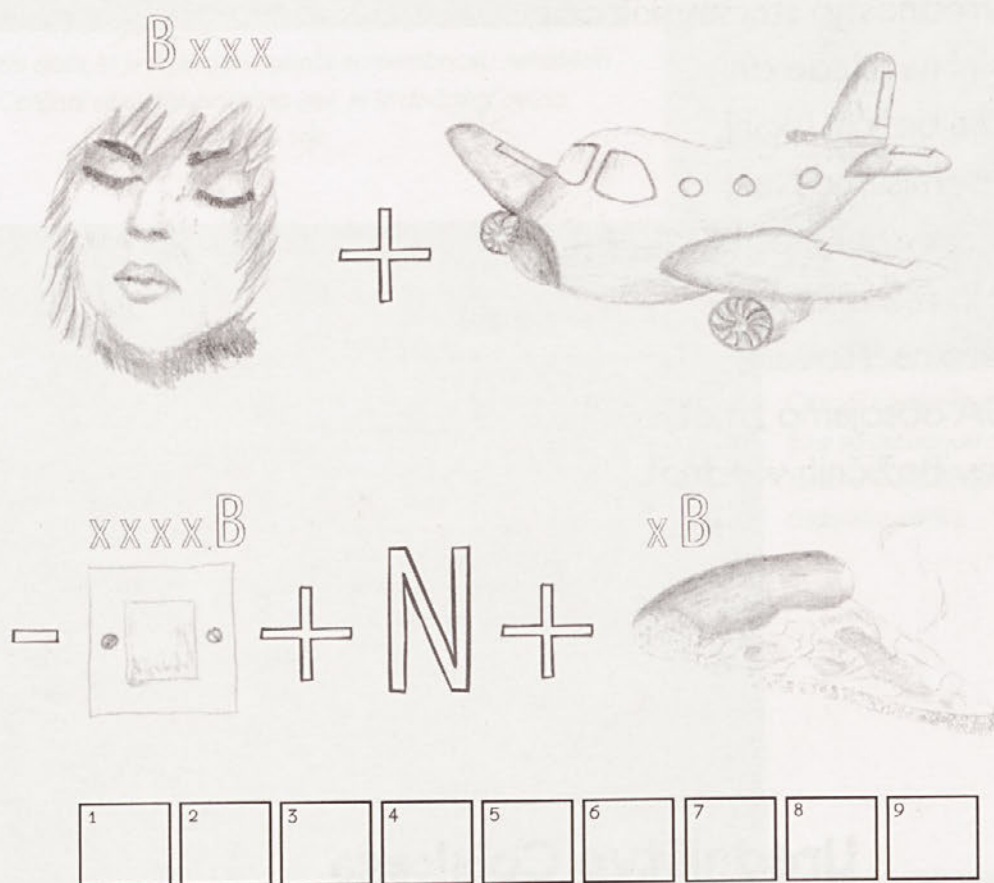

*Vesel Božič in
srečno Novo leto*

**MARKET
PODVELB
COL**

Rebus

Colski časnik praznuje 20. obletnico izhajanja! Ker je čas praznovanja tudi čas obdarovanja, smo za vse zveste bralce Colskega časnika pripravili nagradni rebus. Katero besedo iščemo?

Avtor rebusa: *Janež Skušar*

Izmed vseh, ki boste **do 1. februarja 2008** poslali pravilno rešitev rebusa, bomo izžrebali srečnega nagrajenca, ki bo prejel **vrednostni bon za 50 EUR** za nakup v **Marketu Podvelb** na Colu. Pravilne rešitve skupaj z vašimi podatki (ime, priimek, naslov, telefonska številka) pričakujemo na novem elektronskem naslovu Colskega časnika, **colski.casnik@gmail.com**, ali na naslov **Društvo za ohranitev starih običajev Trillek, Col 78, 5273 Col**. Srečnega izžrebanca bomo o prejemu in načinu prevzema nagrade obvestili po navadni ali elektronski pošti.

Vrednostni bon podeljujejo podjetje **Fama d.o.o. Vipava**, za kar se jim najlepše zahvaljujemo!

So to le spomini na jaslične dni?

Ko sveži mah prostor pozeleni,
prihaja čas jaslic, ki v nas prebudi
nešteto osebnih skrivnostnih vprašanj
povezanih z vrednostjo starševskih dot;
so to le spomini na mlade dni,
je to le tradicija bežnih iskanj,
ali pa vendar pomislimo Nanj
kot na edino preverjeno pot,
ki Novorojeni jo rad prerodi,
kdaj s tako mero načrtovanj,
do meje, ko GA obsojamo zmot,
kar pa je žalitev Božičnih vrednot.

**Uredništvo Colskega
časnika vam v letu 2008
želi obilo MIRU in SREČE!**

Nekdanji Zadrudni dom, ki je kljub spremembi namembnosti nekaterih prostorov med Colčani obdržal prvotno ime, je le dočakal delno obnovo.

Otroci colske in podkrajске osnovne šole so ustvarjali na kiparskem taboru v Podkraju in iz lesa izvabljali čudovite oblike.

ZAKONODAJNI REFERENDUM 11. 11. 2007
 Obvestilo o izidu glasovanja na volišču
 – posredno glasilo, ki se prireda na razpisno oglasno desko ali na vhod na volišču

Št. okraja: 002-11
 Št. volišča: 015
 Volišče je v prostorih: 03 Cola
 (naslov stavbe)

Volilni odbor je ugotovil:

- v volilni imenik za volišče je bilo vpisanih 667 volivcev
- s potrjenim je glasovalo 2 volivcev

SKUPAJ VOLIVCEV ZA OBMOČJE VOLIŠČA: 667
 (1+2)

ODDANIH GLASOVNIC: 422
 (št. glasov)

NEVELJAVNIH GLASOVNIC: 28
 (št. glasov)

NA REFERENDUMSKO VPRAŠANJE JE Z BESEDO »ZA« ODGOVORILO 207 VOLIVCEV
 (št. glasov)

NA REFERENDUMSKO VPRAŠANJE JE Z BESEDO »PROTI« ODGOVORILO 199 VOLIVCEV
 (št. glasov)

[Signature]
 Predsednik volilnega odbora

**OBVESTILO
VOLILNEGA ODBORA**

Volilni odbor območja, da je bil na ponovnem glasovanju na volitvah predsednika republike 11. novembra 2007 na tem volišču ugotovljen naslednji izid glasovanja:

Št. okraja: 002-11 Občina: Almussand
 Št. volišča: 015

ODDANE GLASOVNICE: 422
 NEVELJAVNE GLASOVNICE: 28

Kandidata sta dobila naslednje število glasov:

- LOJZE PETERLE** 264 glasov
- DANILO TÜRK** 158 glasov

SKUPAJ 422 veljavnih glasov (100 %)

PREDSEDNIK VOLILNEGA ODBORA:
[Signature]

Obvestilo o izidu drugega kroga novembrskih predsedniških volitev in zakonodajnega referenduma o lastninjenju zavarovalnic, ki je visela na oglasni deski v središču Cola.

Dobri Sv. Miklavž je tudi letos razveselil in obdaril colske otroke.

